

Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451-4257

SUBOTICA, 29. TRAVNJA 2005. * CIJENA 35 DINARA * BROJ 116

Intervju:
Vjekoslav Dulić

Upisi u tijeku

TEMA BROJA: IZAZOVI OBRAZOVANJA NA MANJINSKIM JEZICIMA

kolpa-san®

KUPATILA

stvorena za uživanje
i za ponos

sanitarija i pločice, kade, tuš kade, tuš kabine,
saune, masažni sistemi-vodeni i vazdušni,
bazeni za masažu, nameštaj za kupatila,
ugradni vodokotlići i kupatilska galanterija

Banijska 2, SUBOTICA (u poslovnom centru preko puta FB "PARTIZAN"),

Tel: 024/ 547-274 , 547-886

Novi Sad - Rumenački put 11; 021/518-091
Beograd - Lješka 4; 011/354-8063

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ: Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg Cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Lazar Baraković, Dušica Dulić,
Zdenko Đaković, dr. Marija P. Matarić,
Pavle Pejčić, Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Stipan Stantić, Zvonko Tadijan**DIREKTOR I****V. D. ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Zvonimir Perušić

POMOĆNICA I ZAMJENICA**ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Dušica Dulić

REDAKCIJA: Ivan Andrašić (Podunavlje),
Davor Bašić Palković (glazba i kazalište),
Jasminka Dulić (politika),
Dražen Prčić (sport i zabava),
Zdenko Samaržija (povijest),
Zvonko Sarić (kultura),
Nada Sudarević (fotografije),
Željka Vukov (društvo)**TEHNIČKI UREDNIK:**

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk**KOREKTOR:** Mirko Kopunović**TELEFON:** ++381 24/55-33-55

++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tipnet.co.yu**WEB:** www.hrvatskarijec.co.yu**TISAK:** »Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad,
»Dnevnik« ŠtamparijaList je registriran kod Tajništva za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.List je oporezovan PDV-om od 8 posto, po
Službenom glasniku broj 140 od 1. siječnja 2005.

Nastupni posjet

Novo vodstvo Hrvatskog nacionalnog vijeća službeno se predstavilo predstavnicima mjerodavnih tijela domicilne države – ministru za ljudska i manjinska prava Rasimu Ljajiću i tajniku Savjeta za nacionalne manjine Vlade Republike Srbije Petru Lađeviću. U tim je nastupnim posjetima potvrđen kontinuitet rada HNV-a, te je naglašeno kako kadrovske promjene na čelu HNV-a nisu rezultat konceptijskih razlika, i da će se u budućem radu HNV držati ranije utvrđenih programskih načela i plana.

Osim predstavljanja, bila je to prigoda da se visokim dužnosnicima Srbije i SiCG još jednom skrene pozornost na neke od i dalje neriješenih problema hrvatske zajednice. Obećanja su ponovno dana, no u to se nije niti sumnjalo.

Novom vodstvu HNV-a predstoji odlučno i aktivno zalaganje za ostvarivanje manjinskih prava hrvatske zajednice, a na osnovi usvojenih odluka. U nedovoljno uređenom zakonskom okružju to neće ići nimalo lako, pogotovo kad od odgovornih državnih dužnosnika stižu objašnjenja kako Hrvati na nešto, što druge manjine u ovoj zemlji inače obilato koriste, niti nemaju pravo, zato što, eto, u vrijeme donošenja tih zakona oni nisu bili priznati kao nacionalna manjina. Kao da je država statička kategorija, koja se ne može prilagođavati promjenama i novonastalim situacijama. Nije ti pripadalo ranije zato što smo mislili da si neprijatelj, a sada ne mislimo da si neprijatelj, ali ti opet ne pripada, zato što ti ni ranije nije pripadalo.

Spremnost države da izađe u susret nekim zahtjevima mora se provocirati i testirati, dočim je uspjeh izgleda zajamčen samo onda ako se pritom demonstrira jedinstvo. Neki sustavi, jednostavno, funkcioniraju samo onda, ako pred sobom imaju respektabilnog partnera. Hrvatsko nacionalno vijeće to može postati vrlo brzo, ukoliko poštuje i provodi vlastite odluke, ali, što je posebno važno, ako te odluke donosi osluškujući bilo zajednice. Dužnosnici moraju na teren, razgovarati s ljudima, slušati njihove savjete i sugestije, uvažavati njihove probleme i pojedinca staviti u središte svoje pozornosti. Sve ostalo, isprazno teoretiziranje, razmirice, uvrijeđenosti, tužakanje, plačljivi diskurs, ne vrijedi ništa. Niti to tko cijeni, niti to koga zanima. A o učinkovitosti takvoga djelovanja, kojega na žalost i dalje pomalo ima, ne treba trošiti riječi.

Pred svakim je pojedincem, bio on dužnosnik ili ne, slobodan izbor. Potezi se povlače po vlastitoj savjesti i uvijek je bolje o svakom koraku prethodno razmisliti. Jer, poslije nekih koraka nema povratka natrag. Ima jedna narodna na tu temu, ali bolje da je prešutimo.

Z. P.

Svim čitateljima »Hrvatske riječi« koji slave Uskrs prema
Julijanskom kalendaru želimo sretne uskršnje blagdane

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI:

Nada Sudarević

U nedjelju Palić ponovno središte proslave Prvoga svibnja

Nastava na hrvatskom jeziku u OŠ »Sveti Sava«
u Subotici i na Bikovu

Vidljivi pomak u nastavi i radu djece.....12-15

Međunarodna konferencija o obrazovanju
na manjinskim jezicima

Život u Vojvodini kakvu znamo i volimo.....10,11

Hrvatska pred lokalnim izborima
zakazanim za 15. svibnja

Predizborno stranačko čišćenje.....20-22

Otvaranje turističke sezone na Paliću

Sve je spremno za posjetitelje.....26,27

Tribina posvećena filmovima o bunjevačkim Hrvatima

Filmska jeka u Zagrebu.....44,45

Završen IX. Festival amaterskog teatra u Ljutovu

Uspješno i ove godine.....46,47

ČETVRTAK, 21. 4.

Optužbe

Podmladak Pokreta Snaga Srbije je ispred republičke skupštine lijepio plakate protiv Gorana Svilanovića. Na plakatima PSS preko karte Kosova je slika Gorana Svilanovića s albanskom kapom, ali se poruka »Zaustavimo

raspad Srbije« zbog kiše razlila. Ta stranka akciju protiv bivšeg ministra vanjskih poslova organizirala je zbog njegovog, kako su naveli, zlaganja za nezavisnost Kosova.

Iz sličnog razloga SRS protiv Svilanovića je podnijela kaznenu prijavu. Goran Svilanović je za B92 kazao da se »ti koji sada prosvjeduju nisu spremni suočiti s katastrofalnim rezultatima politike koju su kreirali ili podržavali posljednjih deset godina a koja je dovela do kraha nacionalne politike na Kosovu.

Isključeni

Nacionalno vijeće HDZ-a je isključilo je iz stranke trojicu saborskih zastupnika – Branimira Glavaša, Vladimira Šišljagića i Ivana Drmića. Branimira Glavaša je Nacionalno vijeće isključilo iz stranke zbog njegove inicijative u vezi s regionalizacijom. Predsjednik Hrvatske demokratske zajednice i hrvatski premijer Ivo Sanader izjavio je da se HDZ ne boji problema u Hrvatskom saboru kad je riječ o parlamentarnoj većini te da njegova stranka ima zastupnike u Saboru koji ju podupiru, ali nije htio reći o kome je riječ.

PETAK, 22. 4.

Poplave

Banatska sela Jaša Tomić i Međa potopljena su u naletu vodenog vala iz Rumunjske.

Specijalističke službe nalaze se u tim mjestima kako bi sanirali posljedice, a Vlada Srbije je

odobrila interventnu pomoć ugroženom području. Iz poplavljenog područja do sada je evakuirano više od 2.000 ljudi. U mjestu Jaša Tomić ostalo je još oko 500 do 600 ljudi, uglavnom muškaraca, koji će do kraja dana biti raseljeni u okolna mjesta. Komisija za elementarne nepogode Vlade

Srbije odobrila je 10 milijuna dinara za interventne potrebe za pomoć i sanaciju poplave. Vlada je uputila i hitan zahtjev Organizaciji Ujedinjenih naroda za hranu i poljoprivredu za tehničku pomoć u izvanrednim situacijama.

Odlaganje

Rok za privatizaciju javnih tiskanih medija u Srbiji ističe 22. travnja. Mediji će nastaviti nesmetano raditi iako još nisu usvojene izmjene Zakona o javnom informiranju, kojima bi proces privatizacije tih glasila trebao biti odložen za godinu dana. Ministar za kulturu i medije Dragan Kojačinović očekuje da će zakonske izmjene, koje je Vlada predložila poslije inicijative Nezavisnog udruženja novinara Srbije, biti usvojene na sljedećoj sjednici Parlamenta.

Tiskani mediji, čiji su osnivači država ili lokalna samouprava, odnosno poduzeća u pretežito državnoj svojini, nastaviti će raditi kao i do sada dok ne bude produžen rok za njihovu privatizaciju, rekao je Kojačinović.

SUBOTA, 23. 4.

Pronađen

Najtraženiji hrvatski bjegunac, uz Antu Gotovinu – Hrvoje Petrač – u Izraelu je. Petračevo borište javnosti je potvrdio predsjednik Republike Stjepan Mesić.

Utvrđeno je da je njegovo boravište u Izraelu i sad su poduzete sve potrebne mjere da ga se dobi je u Hrvatsku, izjavio je predsjednik Mesić novinarima. Kakve mjere, ne zna se – jer nitko od službenih izvora ne želi komentirati situaciju oko Petrača. Navodno je lociran djelovanjem obavještajnih službi, a izraelskim je vlastima putem Interpola dostavljena dokumentacija o procesu vezanom uz otmicu sina generala Vladimira Zagorca, u kojem je Petrač osuđen na šest godina zatvora.

Isto tako neslužbeno i navodno, Petrač je već u Izraelu pokrenuo postupak dobivanja i državljanstva i političkog azila. Zahtjev za azilom temelji na činjenici da su ga u pismu Europskoj uniji politički vrh, predsjednik i premijer označili vođom organiziranog kriminala i pomagačem u bijegu generalu Anti Gotovinu.

NEDJELJA, 24. 4.

Jasenovac

Komemoracijom i polaganjem vijenaca kod spomenika »Cvijet« u Jasenovcu je obilježena 60. obljetnica proboja logoraša iz jasenovačkog logora u nazočnosti visokih državnih dužnosnika, preživjelih logoraša i brojnih izaslanstva.

U ime preživjelih logoraša okupljenima se obratila Pave Perišić Molnar, u ime Savjeta javne ustanove Spomen područja Jasenovca Slavko Goldstein, a u ime hrvatske Vlade predsjednik Ivo Sanader.

Neće

Ibrahim Rugova ponovio je da se neće sastati s predsjednikom Srbije Borisom Tadićem, usprkos međunarodnim pritiscima.

Uoči odlaska u Brisel, predsjednik Kosova Rugova je u izjavi novinarima na prištinskom aerodromu ponovio da je spreman razgovarati s Tadićem na nekoj međunarodnoj konferenciji na kojoj bi sudjelovali predstavnici svih susjeda Kosova, koji ne bi imali pravo veta. »Ne mijenjam stavove«, kazao je kosovski predsjednik.

PONEDJELJAK, 25. 4.

Pavković

Haški optuženik, umirovljeni general Vojske Srbije i Crne Gore Nebojša Pavković dragovoljno je, u pratnji srpskog ministra uprave i lokalne samouprave Zorana Lončara i liječnika s Vojno-medicinske akademije u Beogradu, otputovao najprije u Rotterdam, gdje će se obaviti liječnički pregled, a nakon toga u Den Haag.

Vlada je najavila da će na prvoj idućoj sjednici donijeti odluku o davanju potrebnih jamstava kako bi Pavković na slobodi dočeka početak suđenja te o pružanju pomoći njegovoj obitelji. Pavkovića haška optužnica tereti za ratne zločine počinjene na Kosovu 1999. godine.

Izvodivost

Ministri vanjskih poslova Europske unije potvrdili su pozitivnu ocjenu Studije o izvodljivosti koju je dala Europska komisija. Šefovi diplomacija Europske unije podržali su povoljan zaključak Europske komisije o spremnosti Srbije i Crne Gore da stupi u pregovore s EU o sklapanju sporazuma o sta-

bilizaciji i pridruživanju Uniji. Predstavnici vlasti u Beogradu su čak i prije donošenja same odluke priopćili da to znači korak bliže Europi. Ministri vanjskih poslova Unije su od Europske komisije zatražili da što prije pripremi početak pregovora o sklapanju sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Srbije i Crne Gore Europskoj Uniji.

UTORAK, 26. 4.

TV Novi Sad

Koordinatorica manjinskih nacionalnih vijeća u Vojvodini Ana Tomanova-Makanova najavila je kako će pokrajinske vlasti predložiti početkom svibnja Upravnom odboru RTS-a vršitelje dužnosti za upravljačke strukture u RTV Novi Sad.

Kako javlja Beta, ona je rekla na konferenciji za novinare kako je to dogovoreno na nedavnom sastanku predstavnika pokrajinskih vlasti, manjinskih nacionalnih vijeća, rukovodstva RTS-a i republičkog Savjeta za nacionalne manjine.

Zadatak novog rukovodstva RTV Novi Sad bit će dovršiti diobnu bilancu u RTS-u kako bi bili stvoreni uvjeti za transformaciju RTV Novi Sad u pokrajinski javni radio-difuzni servis.

Tomanova-Makanova optužila je sadašnje rukovodstvo RTV Novi Sad da radi bez programske sheme, koncepcije i uređivačke politike, ocjenjujući kako su programi na manjinskim jezicima tretirani kao »drugorazredni programi«.

Napominjući kako je svjesna brojnih problema RTV NS, naslijeđenih iz proteklog desetljeća, ona je ocijenila, međutim, kako se i skromnim sredstvima ne postupa po istim kriterijima i kako su manjinske redakcije i time zakinute.

Tomanova-Makanova je ocijenila kako RTV Novi Sad treba biti ne samo nositelj informiranja na jezicima manjina, već i kulturnog, nacionalnog, jezičnog i vjerskog identiteta manjinskih nacionalnih zajednica u Vojvodini.

Prema njenim riječima, zbog uništenja predajnika u NATO bombardiranju 1999. godine, Radio Novi Sad čuje se na svega trećini teritorija Vojvodine. TV Novi Sad, posebice Drugi program koji emitira program na manjinskim jezicima, također se ne vidi u svim dijelovima Vojvodine.

Ona je ukazala i kako je, zbog nemogućnosti isplaćivanja honorara, uništena dopisnička mreža manjinskih redakcija po Vojvodini, kao i da te redakcije nemaju mogućnost niti angažirati vanjske suradnike, niti zaposliti mlade novinare.

SRIJEDA, 27. 4.

Primjer

Vlasti Srbije i Crne Gore sada će usmjeriti sve snage na pronalaženje i uhićenje bivšeg zapovjednika vojske bosanskih Srba Ratka Mladića, najavio je ministar za ljudska i manjinska prava SiCG Rasim Ljajić koji je ujedno i nacionalni koordinator za suradnju s Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju (ICTY).

»Po svaku cijenu želimo izbjeći situaciju u kojoj se nalazi Hrvatska zbog Ante Gotovine da zbog jednog čovjeka bude zaustavljen put prema europskim integracijama«, izjavio je Ljajić u intervjuu kojega je objavio sarajevski »Dnevni avaz«. Ljajić je ocijenio kako je politika Europske unije prema Hrvatskoj kakva se sada primjenjuje zbog slučaja Gotovina zapravo poruka svim zemljama regije a posebice kada je u pitanju uhićenje Mladića i Radovana Karadžića, što je zadaća koju trebaju obaviti SiCG i Bosne i Hercegovina.

BRZE PRUGE I BRZE CESTE

Hrvatska je sagradila lijepe ceste. Takav jedan znak, to je razlika. Srbija cesta nije imala ni prije, a sad ih apsolutno nema. Željeznica se raspada: kad putujemo vlakom u Beograd, pa kad to krene iz Pešte do Beograda... Do Pešte smo iz Beča za dva-tri sata, a onda još sedam-osam sati tandrkanja do Beograda... Pa onda kad se još vozite kroz tu divnu Vojvodinu koja se raspada: prazni salaši, neobrađena zemlja... Potpuno divlji svijet, prethistorija. Ma nije ni Europa božja zemlja, ali ovo... **Bogdan Bogdanović**, arhitekt, jedan od najuglednijih srpskih disidenata, Novi list, 23. travnja

ZABORAVIO »NAŠ« JEZIK

Najpoštenije govoreći, ne mogu se više zamisliti kako pišem pjesme na našem jeziku. Kao prvo, taj jezik, srpsko-hrvatski ili hrvatsko-srpski, više ne postoji i više se ne mogu zamisliti u tom nepostojećem kulturnom kodu. U nekoliko sam navrata primijetio da ipak nešto pišem kako mi što pada napamet, pa se upitam u kakvoj formi sad mogu objaviti te pjesme. Tako da, tko zna, sve je moguće... No, u zadnjih 15 godina, kada pišem za zbor, pišem na romskom, nekom lokalnom ili nekom potpuno izmišljenom jeziku, ali na našem jeziku nisam objavio baš ništa. **Goran Bregović**, glazbenik, Večernji list, 22. travnja

NOVAC ILI OBRAZ

Novac, status i moć najsnažniji su motivi političke mobilizacije. I kad u taj kontekst stavite rezultate tzv. referendumskog pitanja ovojte HTV-ove Latinice (Što vam je važnije: »čist obraz« ili novac?), koji kažu da je hrvatskim građanima »obraz« premoćno (87 posto) ispred novca, morate konstatirati da tu nešto ne štima. Ili su laž i licemjerje, toliko kod nas prakticirani, postali dio mentaliteta, ili je onih što uživaju u svim blagodatima novca 13 posto, pri čemu im siromašni moralisti niti zavide niti teže povećati broj. Taj duh vlada na svim razinama. **Davorka Blažević**, komentatorica, Slobodna Dalmacija, 21. travnja

PREPUŠTANJE PR LJAVOG POSLA

Kad bi se pitalo Glavaša, HDZ-ova Vlada već bi pala, jer joj se tanka većina u Saboru osipa. Međutim, to se ne događa. Oporba, a poglavito Ivica Račan, sada ne želi pomaći Glavašu u tom »obiteljskom« rušenju Sanadera. Pad Vlade u ovom trenutku doveo bi u pitanje početak pregovora s EU. Za šefa SDP-a kriza Vlade dolazi prerano i zato što želi da Sanader obavi mučne poslove oko Gotovine, kako bi sam Račan kao premijer uveo Hrvatsku u Uniju i okitio se lovorikama za posao koji je i započeo. **Branko Podgornik**, komentator, Novi list, 23. travnja

IZA POZORNICE

KOMUNISTIČKI ROCK N ROLL

Bregović je »povijesnim kompromisom« s režimom osigurao legitimitet rock 'n' rolla, praveći od njega čak integrativni supstrat sustava. Pri tomu je koristio briljantne poteze da tu »kohabitaciju« ne naruši. Kad je band bio optuživan za »prozapadnu orijentaciju«, njegovi su članovi otišli na omladinsku radnu akciju »Kozara '76«. Bregović je na Devetom kongresu Saveza socijalističke omladine primio plaketu u ime skupine. Početkom osamdesetih u javnosti se pojavila informacija da je Bregović izbačen iz Saveza komunista Jugoslavije s obrazloženjem da nije dolazio na sastanke pri mjesnoj zajednici, ali budući da je Tito umro i da je krivulja potentnosti dogme išla nadolje, taj slučaj nije skupini nanio veću štetu. **Zoran Panović**, Danas, 21. travnja

NADURENO DIJETE

Prema Kosovu i Metohiji imamo stav nadurenog djeteta, odnosno uvijek sve odbijamo i znamo samo što nećemo, a zapravo nikada nismo znali što hoćemo. Ali, ako stvari postavimo drugačije, recimo, da se Kosovo u potpunosti vrati u okvire Srbije, što onda? Čak ni najdobronamjerniji Albanci na Kosovu nisu za povratak na stanje od prije šest godina. Ostaje pitanje – kako je moguće održavati u pokornosti ogromnu većinu građana na jednom mjestu, koja ne želi živjeti u Srbiji, osim nekim policijskim i vojnim metodama. A upravo to smo pokušali s kraja devedesetih godina i svi smo bili svjedoci kako se to završilo. **Aleksandar Popov**, direktor Centra za regionalizam u Novom Sadu, Dnevnik, 21. travnja

Dujizmi

- ✓ *Nisu me mogli iznevjeriti, ali jesu iznervirati;*
- ✓ *Da nije novac prljav, zašto bi ga prali?!;*
- ✓ *Lopovima se ne žuri. Znaju oni da je pravda spora;*
- ✓ *Za razliku od skorojevića, crveni su imali bar kurs.*

Dujo Runje

Uz 12. godišnjicu Dobrotvorne zajednice »Amor Vincit« u Subotici

Pomoć ljudi širokog srca

Dobrotvorna zajednica »Amor Vincit« 15. travnja je proslavila punih dvanaest godina svoga postojanja i rada. Tim povodom djelatnici ove udruge željeli su upoznati širi krug čitatelja putem tjednika »Hrvatska riječ« s nastankom i humanitarnim djelovanjem na području Subotice i šire okolice.

DZ »Amor Vincit« osnovana je 1993. godine. Bio je to stjecaž okolnosti ratnog okruženja i hitna potreba skrbi priliva prognanog hrvatskog življa iz Srijema koga je trebalo prihvatiti, smjestiti, nahraniti, odjenuti i zaštititi.

INICIJATIVA DSHV-a: Inicijativa za tu ulogu potekla je od Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, koji uspijeva okupiti veliki broj dragovoljaca koji se u ulozi aktivista uključuju u taj posao.

Odaziv tako velikog broja dragovoljaca uvjetu je i organiziran rad kojemu se odmah i pristupilo i to samim osnivanjem DZ »Amor Vincit«, koja je registrirana 15. travnja 1993. godine.

Izabrana su radna tijela i suradnici za realizaciju pružanja pomoći koja obuhvaća veći broj radnih operacija i gotovo cjelodnevno angažiranje. Osiguravani su radne prostorije i skladišni prostor, te su izrađeni planovi i kriteriji za dodjelu pomoći pojedincima i obiteljima. Nakon toga uslijedilo je, upućivanje zamolbi za donacije ljudima dobre volje kako u zemlji tako i u inozemstvu, rođacima, prijateljima i poznanicima u dijaspori, stranim veleposlanstvima i konzulatima, radnim organizacijama, poljoprivrednim dobrima, crkvenim dostojanstvenicima i drugima.

APELI NAILAZILI NA ODAZIV: S osobitim zadovoljstvom smo konstatali ubrzo, nakon tog apela, da niti jedan nije ostao bez odaziva. I dan danas kada se toga prisjećamo, ponosni smo i duboko zahvalni svima koji su nesebično pomagali u najtežim momentima ratnog okruženja i ugroženosti velikog broja stradalnika među hrvatskim življem.

U početku, kada je priliv donacija bio gotovo svakodnevno, bio je angažiran i veliki broj aktivista i veliki broj primatelja pomoći u prehranim artiklima, odjeći, obući, lijekovima, ogrevnom materijalu, školskom priboru za djecu.

Vjerovali smo duboko da ta pomoć neće biti

*Dobrotvorna
zajednica »Amor
Vincit« u čitavom
periodu svog
djelovanja od 1993. do
2005. godine ima
veoma bogat sadržaj*

Piše: Jelena Borković

*rada, svojih poteškoća,
neprilika i svojih
radosti, na tom putu
koji bi trebalo sačuvati
od zaborava za povijest
življenja i
preživljavanja, ostanka
i opstanka hrvatskog
življa na prostorima
Vojvodine*

potrebna za dulji period, međutim, nismo očekivali da će Dobrotvorna zajednica u 2003. obilježiti desetljeće svog humanitarnog djelovanja i da se neumorno bori za nastavak rada prema još uvijek velikom broju socijalno ugroženih pojedina i obitelji.

No, situacija je danas u mnogome izmijenjena. Donacije, pogotovo one iz inozemstva, gotovo su u potpunosti prestale. Entuzijazam Dobrovoljne zajednice u pružanju pomoći međutim još uvijek postoji oslanjajući se na skromna sredstva iz proračuna SO Subotica i na ljude širokog srca grada Subotice i okolnih mjesta, kao i neumornim aktivistima koji još uvijek uspijevaju osigurati ako ne novčana sredstva, ali uvijek odjevne predmete, obuću i odjeću.

Danas, u 2005. godini, »Amor Vincit« još uvijek ima na listi 150 pojedinaca i socijalno ugroženih obitelji koje bez prekida, uz velike napore uspijeva obradovati bar pred najveće kršćanske blagdane Božić i Uskrs, paketima s osnovnim živežnim namirnicama i garderobom.

OSJEĆAJ NEZABORAVA: Dobrotvorna zajednica želi također u tim momentima pružiti osjećaj nezaborava za svoje sugrađane koji su stjecažem okolnosti došli u situaciju da im je pomoć potrebna.

Dobrotvorna zajednica »Amor Vincit« u čitavom periodu svog djelovanja od 1993. do 2005. godine ima veoma bogat sadržaj rada, svojih poteškoća, neprilika i svojih radosti, na tom putu koji bi trebalo sačuvati od zaborava za povijest življenja i preživljavanja, ostanka i opstanka hrvatskog življa na prostorima Vojvodine.

Na kraju, za svu skrb iskazanu u ovom periodu djelovanja Dobrotvorne zajednice osjećamo potrebu zahvaliti svim donatorima, dragovoljcima i aktivistima na njihovoj nesebičnoj pomoći sa željom da njihov trud dobije Božji blagoslov i zadovoljstvo u njihovim dušama i srcima.

Ured Dobrotvorne zajednice »Amor Vincit« nalazi se u zgradi SO Subotica na X. katu, soba broj 126, gdje se dežura od 10 do 12 sati svakog petka u tjednu, na telefon 558-272.

Naš račun za uplatu eventualnih donacija je 260-0056780016665-73.

Autorica je dugogodišnja predsjednica Dobrotvorne zajednice »Amor Vincit«

Nastupni posjet novog vodstva HNV-a u Beogradu

Država podupire autonomiju nacionalnih vijeća

Ministar Rasimu Ljajić i tajnik Savjeta za nacionalne manjine Petar Lađević upoznali su novog predsjednika HNV-a Josip Z. Pekanovića * HNV će nastaviti smjerom koji je utvrđen odlukama ovoga tijela još s početka rada * Informiranje na RTV Novi Sad i dalje jedno od ključnih neriješenih pitanja hrvatske zajednice

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Srbije i Crne Gore nove čelnike Hrvatskog nacionalnog vijeća smatra legitimnim, jer je izbor dužnosnika HNV-a unutarnja stvar hrvatske zajednice. Upisom imena nove osobe koja će predstavljati HNV u registar Ministarstva samo je formalnost kojom će se potvrditi glasovanje vijećnika o promjenama u vrhu HNV-a.

Ovo je izjavio predsjednik HNV-a Josip Z. Pekanović, nakon sastanka s ministrom za ljudska i manjinska prava Rasimom Ljajićem, koji je u utorak 26. travnja u Beogradu primio u nastupni posjet izaslanstvo HNV-a u kojem su, uz Josipa Z. Pekanovića, bili i predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Lazo Vojnić Hajduk i član Izvršnog odbora Zvonimir Perušić. Posjet je organiziran posredstvom veleposlanika Republike Hrvatske u Beogradu Tončija Staničića, te su uz njega nazočni bili i zamjenik veleposlanika Branimir Lončar i generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici Davor Vidiš. Istoga dana ranije izaslanstvo HNV-a primio je i tajnik Savjeta za nacionalne manjine Vlade Republike Srbije Petar Lađević.

POTPUNI KONTINUITET: Predsjednik HNV-a Josip Z. Pekanović upoznao je ministra Ljajića s tijekom i odlukama posljednje sjednice HNV-a, te je ukratko iznio buduće aktivnosti.

»U razgovoru s ministrom Ljajićem istaknuo sam dosadašnju dobru suradnju HNV-a s državnim tijelima Srbije i Srbije i Crne Gore i rekao sam kako ću nastojati da ta suradnja ubuduće bude još i bolja«, kaže Pekanović. »Provodit ćemo odluke HNV-a i radit ćemo na ostvarenju prava pripadnika hrvatske zajednice po planu koji je od

Izbor dužnosnika HNV-a unutarnja je stvar hrvatske zajednice: predstavnici HNV-a i diplomacije kod ministra Ljajića

ranije poznat i, što se toga tiče, tu nikakvih promjena neće biti. Rekao sam kako u radu HNV-a nije bilo posebne krize niti razmimoilaženja u koncepciji rada, jer smo u svim bitnim točkama imali jednoglasje. Aktualan nam je problem informiranja na RTV Novi Sad i o tome smo također razgovarali s ministrom, i nadam da će taj problem biti riješen.«

Veleposlanik Tonči Staničić također se očitovao o kadrovskim promjenama u HNV-u: »Što se tiče budućega rada HNV-a, kontinuitet je potpun, a na svima nama je da se pripremimo za ratifikaciju Sporazuma o pravima hrvatske manjine u SiCG i srpske manjine u Hrvatskoj, u Skupštini SiCG, kako bismo odmah nakon toga formirali Mješoviti odbor za praćenje primjene toga Sporazuma«, rekao je poslije sastanka veleposlanik Staničić.

Rasim Ljajić je predstavnike hrvatske zajednice i Republike Hrvatske, prema riječima Josipa Z. Pekanovića, upoznao s prijedlozima Zakona o izboru i ovlastima nacionalnih vijeća manjina, ali je dodao da

donošenje novog zakona ne treba očekivati ove godine.

INFORMIRANJE NA RTV NOVI SAD: Glede problema koji s informiranjem na RTV Novi Sad ima hrvatska zajednica, ministar Rasim Ljajić je, prema riječima predsjednika Izvršnog odbora HNV-a Laze Vojnić Hajduka, bio izričit:

»Ministar je rekao da će se prije dogoditi

Ministarstvo će pomoći Dužijancu

Predsjednik HNV-a Josip Z. Pekanović pozvao je ministra Rasima Ljajića da ove godine bude gost subotičke Dužijance ili somborske Dužionice, što je ministar prihvatio, prisjetivši se da je još prošle godine obećao predsjedniku Izvršnog odbora HNV-a Lazi Vojnić Hajduku da će na tu manifestaciju doći.

Rasim Ljajić je također predložio da Ministarstvo ove godine materijalno pomogne organiziranje ove velike hrvatske manifestacije.

Ljajić se zauzima za »Hrcka«

Ministar Rasim Ljajić ponovio je zainteresiranost za sufinanciranje dječjeg podlistka na hrvatskom jeziku »Hrcko«, te je obećao da će se ta pomoć realizirati već za nekoliko dana.

Iz Podgorice u Beograd

Na sastanak u Beograd predsjednik HNV-a Josip Z. Pekaović stigao je iz Podgorice, gdje je od 23. do 25. travnja sudjelovao na međunarodnoj konferenciji o položaju nacionalnih manjina u regiji pod nazivom »Integracije – manjinska politika i praksa«. Konferenciju su organizirali Vijeće Europe, Fondacija Friderich Nauman i Ministarstvo za nacionalne manjine Crne Gore, a bili su predstavnici vlada, nacionalnih manjina i nevladinih udruga iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Albanije, Kosova i Srbije i Crne Gore.

»Na konferenciji sam govorio o tome kako je položaj Hrvata u SiCG poboljšao poslije promjena 2000. godine, a osvrnuo sam se i na poteškoće na koje nailazimo«, rekao je za »Hrvatsku riječ« Pekaović. »Također sam iznio mišljenje da se u Srbiji mora riješiti političko predstavljanje Hrvata u Skupštini Srbije, kao što je to riješeno u Hrvatskoj.«

leposlanik Staničić je podsjetio kako je premijer Sanader dva puta telefonom zvao premijera Koštunicu povodom ovog pitanja i sada je zapravo cijela stvar dovedena do apsurd. U Hrvatskom saboru je ratifikacija Sporazuma prošla glatko, velikom većinom glasova, ali bi se, upozorio je veleposlanik, u slučaju da se ovaj problem ubrzo ne riješi, u Saboru moglo postaviti pitanje otkuda pravo Srbima u Hrvatskoj da traže svoju emisiju na HTV-u ako se to pravo uskraćuje Hrvatima u Srbiji«, izjavio je poslije sastanka Lazo Vojnić Hajduk.

Član Izvršnog odbora HNV-a zadužen za informiranje Zvonimir Perušić rekao je u Beogradu kako nitko od dužnosnika HNV-a ne može ići izvan okvira koji su određeni jednoglasno usvojenim odlukama HNV-a, a njima se nedvojbeno stavlja do znanja da predstavničko tijelo Hrvata u SiCG postojeću emisiju, koju je mimo HNV-a i suprotno njegovim odlukama pokrenula RTV Novi Sad, ne priznaje kao ostvarenje prava hrvatske zajednice.

iz naše zajednice, pred našim biračima, nemamo pravo na improviziranje«, rekao je Lazo Vojnić Hajduk u razgovoru s Petrom Lađevićem. »To što je RTV Novi Sad formirao dopisništvo i unutar toga zaposlilo osobu za program na hrvatskom jeziku, mi smatramo neprihvatljivim, jer kao zajednica u tome nismo sudjelovali. Primjereno tome HNV je donio i odluke u pet točaka, a uputili smo i preporuku svim hrvatskim institucijama, organizacijama i udrugama da ne surađuju s RTV Novi Sad dok se problem ne riješi na način koji je primjeren hrvatskoj zajednici.«

Odgovarajući na primjedbe u svezi informiranja, Petar Lađević je, po riječima sugovornika »Hrvatske riječi«, rekao da ne postoje zakonske osnove za hrvatsku emisiju na RTV Novi Sad, jer u vrijeme kada je donesen Zakon o RTS-u, Hrvati nisu bili priznati kao nacionalna manjina.

»Tajnik Lađević se složio s tim da emisija koju sada emitira RTV Novi Sad nije legitimna, ali je dodao kako nemaju samo Hrvati problem s RTV Novi Sad, nego da ga imaju i pripadnici ostalih manjina u Vojvodini«, rekao je Josip Z. Pekaović. »On je dodao kako je problem RTV Novi Sad zbog pojedinaca do te mjere eskalirao, da su čak neke redakcije zakinute. To se pitanje mora sustavno riješiti i tajnik Lađević očekuje da će se to dogoditi poslije restrukturiranja RTV NS u pokrajinski javni servis.«

Članovi izaslanstva HNV-a izjavili su poslije sastanka kako im je Petar Lađević iznio da nije detaljno upoznat s kadrovskim promjenama u vrhu HNV-a, jer je, kako je rekao, »autonomija manjinskih vijeća apsolutna«. On je također rekao kako nema nikakvih problema da HNV normalno nastavi s radom i nakon kadrovskih promjena, ali da se ta promjena mora registrirati u Ministarstvu, »ukoliko je sve obavljeno u zakonskoj proceduri«.

Z. S.

Autonomija manjinskih vijeća je apsolutna: u uredu Petra Lađevića

da će direktor RTV Novi Sad biti smijenjen, nego što će se taj problem riješiti. On ne vidi drugog načina, nego da se taj direktor smijeni. Ministar je izrazio nelagodu što mu se ovo pitanje stalno iznova postavlja, i danas ovdje, i neki dan u Vijeću Europe, i što taj, kako je rekao, benigni problem već odavno nije riješen. On je rekao da ne shvaća zašto se s tim uopće stiglo dovde. Veleposlanik Tonči Staničić rekao je kako svakako treba učiniti sve da to pitanje ne ostane neriješeno prije najavljenog posjeta premijera Srbije Vojislava Koštunice Zagrebu u rujnu ove godine, jer bi tada to bilo već drugi put da se istom opterećuje susret dvojice premijera, što bi onda dobilo drugačiju dimenziju. Ve-

»Slijedeći odluke HNV-a, mi ćemo idućih dana i tjedana o ovom problemu intenzivnije obavještavati javnost i državna tijela u Srbiji i Hrvatskoj, kao i međunarodne institucije«, rekao je Perušić.

PREGOVORI ISCRPLJENI: O problemu informiranja bilo je riječi i u razgovoru s tajnikom Savjeta za nacionalne manjine Vlade Republike Srbije Petrom Lađevićem, kojemu je predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Lazo Vojnić Hajduk rekao da Hrvati cijene sve napore koji su do sada učinjeni, ali...

»Mi smo tražili od uprave RTV Novi Sad suradnju, no nakon svega, zaključili smo da su politički pregovori iscrpljeni, da se nije došlo do rješenja i mi pred ljudima

Atomiziranje hrvatskog korpusa

Ministar Rasim Ljajić potaknuo je, prema riječima Josipa Z. Pekaovića, razgovor i o tzv. bunjevačkom pitanju, naglasivši kako pojedinci njemu, ministru, često spočitavaju naklonost prema Hrvatima, a da se on zapravo ne želi opredjeljivati između Bunjevacu i Hrvata.

»Pojasnio sam ministru Ljajiću da je još ugarska politika prije 200 godina potencirala to pitanje, pa je i u ono vrijeme bilo podobnije izjašnjavati se kao Bunjevac, Šokac, Dalmat ili Ilir, nego kao Hrvat. Miloševićev režim je tu politiku samo aktualizirao, da bi atomizirao hrvatski korpus u Srbiji«, rekao je Pekaović.

Međunarodna konferencija u Novom Sadu: »Izazovi obrazovanja na manjinskim jezicima«

Život u Vojvodini kakvu znamo i volimo

»Zakoni u općem obliku pružaju dovoljno mogućnosti u vezi pitanja prava i obrazovanja pripadnika nacionalnih zajednica, ali se u praksi sve nekako raspe i nestane. Također, mislim da odbori za obrazovanje nacionalnih vijeća nisu dovoljno iskoristili mogućnosti koje im zakoni pružaju«, kazala je Biljana Stojanović iz Ministarstva za obrazovanje i sport Republike Srbije

Piše: Dragana Popov

U petak i subotu 22. i 23. travnja, u organizaciji Pedagoškog zavoda Vojvodine, uz podršku Pokrajinskog tajništva za obrazovanje i kulturu održana je u Novom Sadu konferencija o obrazovanju na manjinskim jezicima pod nazivom »Izazovi obrazovanja na manjinskim jezicima«, koja je kruna dosadašnjeg rada, kao suma summarum svega onog što se posljednje četiri godine dešavalo u oblasti obrazovanja na manjinskim jezicima.

»Sva istraživanja, projekti i seminari koje smo u posljednje četiri godine proveli, a koje su za cilj imale prinos razvoju obrazovanja na manjinskim jezicima, važan su dio razvoja demokratskog društva. Bez obzira koliko ovo polazište nailazi na razumijevanje od vlasti na svim razinama, ono je osnovno polazište kojeg se držimo. Jer ostvarivati put k europskim standardima u procesu obrazovanja, a bez uvažavanja ili samo formalnim uvažavanjem manjinskog obrazovanja, teško može biti pravi put, rekla je za »Hrvatsku riječ« nakon konferencije Danica Stefanović, pomoćnica pokrajinskog tajnika za obrazovanje i kulturu.

PROBLEMI I RJEŠENJA: Iako cilj konferencije nije bio samo sagledavanje problema koji postoje u oblasti obrazovanja na manjinskim jezicima, jer su oni, kako Danica Stefanović kaže, već mnogo puta definirani prethodnih godina, ipak nisu ni ovom prilikom mogli biti zaobiđeni. S obzirom da su tijekom devedesetih godina prošlog stoljeća svi relevantni čimbenici vlasti zanemarivali obrazovanje uopće (i pritom činili štetu), a posebno obrazovanje na manjinskim jezicima, danas se, kao posljedica tog nemara, ističu problemi nedostatka kadrova, profesora koji bi prenosili znanje na materinjem jeziku, razni problemi glede udžbenika, neprilagođenost školskih programa, te manjak učenika ili

njihova raštrkanost, te, naravno, nedostatak novca kojim bi se mogli prevladati gorući problemi.

Pedagoški zavod Vojvodine i Dobrotvorno društvo »Panonija« su od listopada 2004. godine do sada organizirali pet seminara, na kojima su sudjelovali i predstavnici manjinskih nacionalnih vijeća (iz odbora za obrazovanje), na kojima su sagledavani problemi zajednički za sve nacionalne manjine i nalažena moguća rješenja za njih.

probleme počeli rješavati, ali da je za njih potrebno vrijeme, kao i novac, a da po pravilu i jedno i drugo nedostaju u dovoljnoj mjeri.

Od početka 2000-tih na ovamo urađeni su pomaci kad je riječ o zakonskoj regulativi, počevši od Ustavne povelje Državne Zajednice SiCG, kojom se osiguravaju, uređuju i štite prava nacionalnih manjina u oblasti obrazovanja na svim razinama, preko Povelje o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama – kojom je

Cilj konferencije: Naći nove perspektive i smjernice u rješavanju problema obrazovanja

»Cilj konferencije bio je da se nađu nove perspektive i smjernice kojima trebamo ići, kako bismo svi skupa riješili probleme. Ako trebamo utvrditi nove standarde, kako su rekli neki izlagači na konferenciji – neka to bude cilj. S druge strane, svi koji smo sudjelovali, s pokrajinskom vladom tražimo za modelima kako to uraditi«, kazala je Danica Stefanović i dodala da su već neke

pokraj ostalog zagarantirano pravo pripadnicima nacionalnih zajednica da se školuju na svom materinjem jeziku u državnim ustanovama, te Zakonom o osnovama sustava obrazovanja i odgoja – kojim se između ostalog garantira pravo na obrazovanje i odgoj svim građanima bez obzira na nacionalnu i jezičnu pripadnost, te Zakonom o utvrđivanju određenih ovlasti Au-

tonomne Pokrajne, takozvani Omnibus zakon, kojim AP Vojvodina ima ovlasti, a u suglasnosti s nadležnim republičkim ministarstvom, pri donošenju programa i planova iz pojedinih predmeta od interesa za nacionalne zajednice i utvrđivanje uvjeta i načina organiziranja nastave za te predmete, te davanje suglasnosti za izvođenje nastave na jezicima nacionalnih manjina za manje od 15 učenika u prvom razredu osnovne i srednje škole i tako dalje.

a poslije i metodiku nastave, te da bi bili osposobljeni predavati u školama.

»Za sada je to mađarski jezik, uskoro će biti i slovački, pa tako redom, kako nam mogućnosti budu dozvoljavale. Važno je da smo napravili te korake, jer će vrijeme dijelom učiniti svoje, naći će se potrebna sredstva da se projekti provedu do kraja«, kazala je zamjenica pokrajinskog tajnika za obrazovanje i kulturu Danica Stefanović. »Činjenica da se Konferencija organi-

vanje na većinskom jeziku predstavlja učenje i upoznavanje kulture i povijesti većinskog naroda, a ne manjinskog, te da iz ovog problema proističu svi ostali.

Rješenje problema naši sugovornici iz HNV-a vide u dobroj informiranosti roditelja, jer ako postoji dovoljan broj zainteresirane djece, tada se svi problemi lakše rješavaju. Oni smatraju kako obrazovanjem na materinjem jeziku djeca samo dobivaju, a ništa ne gube. Time se njeguje i čuva naša nacionalna tradicija, običaji, povijest i vjera, te se usporava asimilaciju i povećava svijest o nacionalnoj pripadnosti.

»Druga važna stvar je da se izborimo za dovoljan broj sadržaja u nastavnim predmetima od značaja, koji će oslikavati povijest, kulturu i običaje Hrvata s ovog područja«, smatra Ivan Stipić. »Još uvijek se radi po programu za obrazovanje većinskog, srpskog stanovništva, te se izučavaju sadržaji od tog značaja, iako djeca pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku. No, problemi su se počeli rješavati i uskoro se može očekivati pozitivan ishod.«

Po riječima Stipana Stantića, obrazovanje na hrvatskom jeziku sreće se s još jednim ozbiljnim problemom, koji je premostiv, a to je nedostatak stručnih kadrova za predmet hrvatski jezik i književnost.

»Nema dovoljno kvalificiranih profesora hrvatskog jezika, budući da je proteklih desetljeća na sveučilištima u zemlji izučavan samo srpski, ali ne i hrvatski jezik, a nama sada predstoji peti razred osnovne škole te za kratko vrijeme treba mo riješiti ovaj problem. Kad je riječ o predmetima iz prirodne skupine, kao što su fizika, matematika, kemija, tu smo u mnogo boljoj poziciji, jer za ove predmete imamo dovoljno kvalificiranih profesora«.

Suradnju s nadležnim pokrajinskim tajništvom i Prosvjetnim zavodom Vojvodine i predstavnici HNV-a i Danica Stefanović ocijenili su kao dobru, značajnu i važnu, dok Biljana Stojanović smatra kako se sva nacionalna vijeća, a posebno odbori za obrazovanje, trebaju pozvati da se aktivnije uključe u rad, jer nisu dovoljno iskoristili mogućnosti koje im se pružaju. Također, naša sugovornica smatra kako seminara, koje je organizirao Prosvjetni zavod Vojvodine, kao i konferencija, treba biti više.

»Seminari su kao podrška, iskustvo i znanje potrebni svim predstavnicima nacionalnih manjina kako bi se mogli snaći u reformskim vremenima, a ishod konferencije je još važniji, jer će nam trasirati put u budućnost«, zaključila je Stojanović.

Obrazovanjem na materinjem jeziku njeguje se i čuva tradicija, običaji, povijest i vjera

»Zakoni u općem obliku pružaju dovoljno mogućnosti u vezi prava i obrazovanja pripadnika nacionalnih zajednica, ali se u praksi sve nekako raspe i nestane. Također, mislim da odbori za obrazovanje nacionalnih vijeća nisu dovoljno iskoristili mogućnosti koje im zakoni pružaju«, kazala je Biljana Stojanović iz Ministarstva za obrazovanje i sport Republike Srbije, jedna od sudionica konferencije i seminara koji su prethodnih mjeseci bili organizirani u Novom Sadu.

ZAKONI I DRŽAVA: Pokraj zakonskih regulativa, kako je rekla Stefanović na konferenciji, vojvođanska je Vlada, kako bi riješila problem kadrova, formirala dva učiteljska fakulteta – u Vršcu i Subotici – i Pedagoški fakultet – u Srijemskoj Mitrovici – na manjinskim jezicima, ali oni još nisu počeli s radom zbog nedostatka novca. Također je uspostavljena suradnja s katedrom za mađarski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, kako bi studenti izučavali psihologiju i pedagogiju,

zirala u skupštinskoj dvorani AP Vojvodine, te da je naše tajništvo dalo punu podršku, dobar je znak i signal da naši čelnici u Pokrajini podržavaju programe i pokazuju kako nam je svima stalo da živimo u Vojvodini kakvu volimo i znamo«.

VAŽNOST OBRAZOVANJA NA MATERINJEM JEZIKU: Po riječima dužnosnika Hrvatskog nacionalnog vijeća Stipana Stantića i Ivana Stipića, koji su i sudjelovali u seminarima i bili nazočni na konferenciji, problemi koje imaju i ostale nacionalne zajednice u vezi obrazovanja na materinjem jeziku ima i hrvatska zajednica u SiCG.

»Naš najveći problem zasigurno je mali broj djece, odnosno učenika, kao i rastrkanost obitelji. Još uvijek nedostaje i dovoljna spoznaja o važnosti obrazovanja na materinjem jeziku. To nije samo pravo na papiru, nego daleko više od toga: poznavanje kulture, to jest same biti jednoga naroda«, kaže Ivan Stipić.

Stipan Stantić, pak, dodaje kako školo-

Nastava na hrvatskom jeziku u Osnovnoj školi »Sveti Sava« u Subotici i na Bikovu

Vidljivi pomak u nastavi i radu djece

Nataša Pastva: *«Led je probijen, neki roditelji su još uvijek u nedoumici, ali ovo što je do sada učinjeno dobar je pokazatelj angažiranosti zajednice u profesionalnom smjeru, koji našoj djeci osigurava učenje materinskog jezika»* * **Ivanka Putz:** *«Meni je želja roditelja da im djeca uče materinski jezik bila poticaj da se aktiviram na uvođenju hrvatskog jezika u ovu školu»*

Piše: Davor Bašić Palković

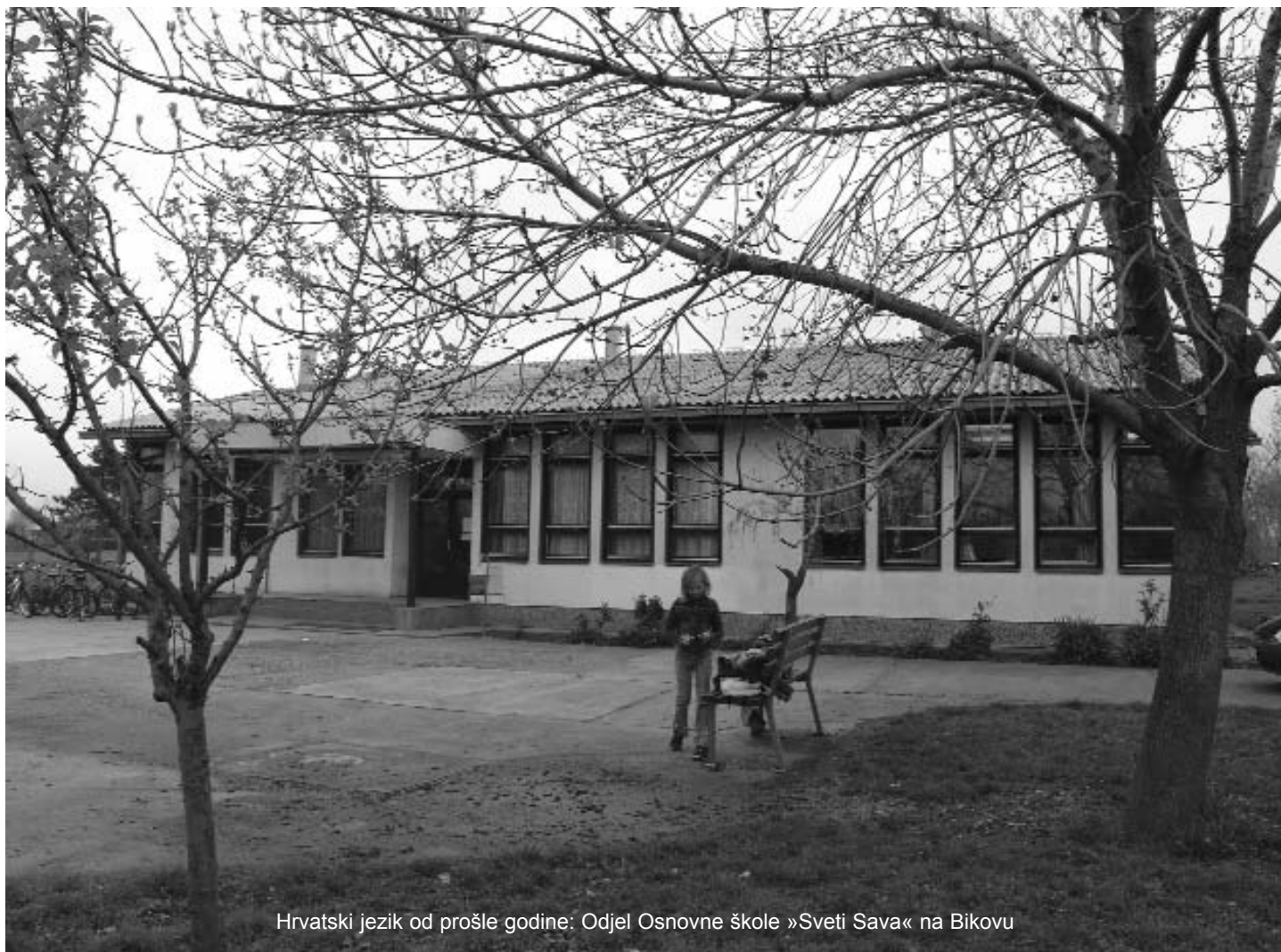
Posjet odjelima na hrvatskom jeziku i u ovom broju nastavljamo. Poslije Male Bosne, Đurđina, Tavankuta i Ljutova stigli smo i do Subotice i Bikova. Kako djeca uče? Što su osnovni problemi u nastavi? Koji su stavovi učitelja? Što misle roditelji djece? Odgovori na svako od ovih pitanja su manje ili više prisutni u tekstu koji slijedi. Čitajte...

U OŠ »Sveti Sava« u Subotici ove školske godine prvi puta je оформljen odjel na hrvatskom jeziku. To je prvi razred koji vodi učiteljica **Nataša Pastva**.

»U ovom odjelu imamo pet učenika – četiri djevojčice i jednog dječaka. Sljedeće godine bi to trebao biti kombinirani odjel i očekujem još petero-šestero djece«, kaže ova učiteljica. Ona ukazuje i na činjenicu

da se mala brojnost djece dvoznačno reflektira na rad.

»Mnoge stvari možemo kvalitetnije i bolje obrađivati, međutim, postoje i određeni sadržaji koji se rade u skupinama s većim brojem djece, te tu ima malih nedostataka. Očekujem da će se u idućoj godini to promijeniti. Svakako da učenicima mogu individualnije pristupiti, više raditi s njima ako

Hrvatski jezik od prošle godine: Odjel Osnovne škole »Sveti Sava« na Bikovu

Na satu hrvatskog jezika

Prošle godine je ovoj školi pokrenuto učenje izbornog predmeta – hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture i to u kombiniranim odjelima za prve i druge te treće i četvrte razrede, a ukupno je bilo oko trideset učenika. Trenutačno u prva dva razreda sedmero djece pohađa ovaj predmet, dok u trećem i četvrtom razredu ima 12-ero učenika na nastavi hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture. Nastavu izvodi učiteljica Nataša Pastva. U okviru predmeta postoje i posebni satovi posvećeni njegovanju ikavice. Jedini problem je, kaže Pastva, za sada neriješeno pitanje predavača ovog predmeta u višim razredima ove škole.

Ana Ivanković je dobra pjesnikinja, pa se njene pjesme objavljuju u »Hrcku«. Djeca vole i gledati crteže, kao i rješavati zagonetke, dok učenik Luka Ivanković napominje kako se voli zabavljati rješavanjem rebusa. Učenica četvrtog razreda Antonija Sudarević se istaknula time što je dobila nagradu na školskom natjecanju u recitiranju, na kome se ujedno prvi puta recitalo na hrvatskom jeziku.

imaju neke poteškoće, tako da mislim da oni, s druge strane, napreduju brže nego što bi to bilo u većoj grupi«, ističe Pastva. »S udžbenicima, koje smo dobili iz Republike Hrvatske, jako sam zadovoljna, osim možda predmeta 'svijet oko nas', ali planira se da od sljedeće godine dobijemo noviji udžbenik iz tog predmeta. Redovito dobivamo i dječji list 'Smib', planiramo ići na ljetovanje, sve je to dio potpore matične države«, obrazlaže Pastva.

DOBRA UKLOPLJENOST DJECE U ŠIRU ZAJEDNICU: »Za neke aktivnosti koje zahtijevaju rad u većoj skupini imam dobru suradnju s učiteljicom iz paralelnog odjela na srpskom jeziku te s njima skupa imamo tjelesni odgoj, engleski i mađarski jezik, što je i jako bitan segment da budu uklopljeni u širu zajednicu. Djeca su dobro uklopljena i prihvaćena, puno se druže s ostalom djecom«, ističe Pastva, napominjući, kako u kolektivu postoji pozitivno ozračje te da uživa punu podršku ravnateljice Tatjane Bunčić, što je također bitno.

O napredovanju djece u učenju jezika Pastva kaže: »Djeca koriste puno riječi koje prije nisu poznavala, a ja sam vrlo tolerantna u vezi pogrešaka. Kad nešto usvoje, ja ih pohvalim. Djeca vole učiti i trude se

Na satu hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture

te smatram da će vremenom to dati svoje efekte. Mi smo na početku i ne možemo očekivati da se sve desi odjednom. Takav stav sam iznijela i roditeljima, koji su se s time složili«.

»Led je probijen, neki roditelji su još uvijek u nedoumici, ali ovo što je do sada učinjeno dobar je pokazatelj angažiranosti zajednice u profesionalnom smjeru, koji našoj djeci osigurava učenje materinskog

jezika. Ovo je dokaz da bi to u budućnosti trebalo funkcionirati na jedan demokratski način«, zaključila je Pastva.

BIKOVO: U odjelu OŠ »Sveti Sava« na Bikovu hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture predaje Ivanka Putz, koja je inače i učiteljica trećeg razreda na srpskom jeziku. »Predmet hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture je u našu školu uveden prošle godine. Ove godine je

OŠ »Sveti Sava«: prvi razred odjela na hrvatskom jeziku

Bikovo: 19-ero đaka pohađa hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture

uvećan broj djece koja slušaju ovaj predmet, jer su roditelji vjerojatno shvatili da je to značajna stavka u životu i formiranju njihove djece. Ima ukupno 19-ero đaka od drugog do četvrtog razreda koji slušaju nastavu ovog predmeta. To je jedan kombi-

nirani odjel od trećeg i četvrtog razreda, a posebno radim s učenicima drugog razreda. Imam praktički četiri sata tjedno. Moram istaknuti kako djeca s radošću i veseljem pohađaju ove satove», kaže Putz.

Nedostatak materijala tj. standardizira-

nog udžbenika za ovaj predmet predstavlja mali problem u organiziranju nastave, ali ona to, kako kaže, uspijeva nadvladati animiranjem djece kroz igru, pjevanje i slušanje.

»Djeca uviđaju razlike između standardnog srpskog i hrvatskog jezika, kao i dijalektalne ikavice. Imamo i posebne satove posvećene ikavici u okviru ovog predmeta. Bez ustručavanja mi se dopunjujemo, djeca prihvaćaju kritike. Meni je želja roditelja da im djeca uče materinski jezik bila poticaj da se aktiviram na uvođenju hrvatskog jezika u ovu školu. Odmah sam pristala raditi ovaj posao, jer da nije bilo kadra ne bi se ostvarila ova mogućnost. Volim ovaj poziv tako da mi to nije predstavljalo poteškoću«, ističe Putz.

»Ja sam i provela pismenu anketu među roditeljima i povratne informacije su bile manje-više afirmativne. U početku je bilo skepse, ali bilo je i onih koji su jako željeli odjel na hrvatskom jeziku. Kada ova škola ne bi postojala, vjerujem da bi u gradskoj školi bio mnogobrojan odjel na hrvatskom jeziku. Bez obzira na sve pretpostavke, u ove dvije godine načinjen je veliki pomak. Inače vidno se smanjuje broj djece uopće, tako da u cijeloj školi skupa s predškolskom ustanovom imamo 50-ero djece. Prije desetak godina taj broj je iznosio recimo 90 učenika. U idućoj školskoj godini imat ćemo vjerojatno kombinirani odjel i na srpskom jeziku jer ima samo sed-

Iskoristiti mogućnosti

Ivanka Ivanković je majka Elizabete koja ide u prvi razred u odjelu na hrvatskom jeziku. »Ja sam jako zadovoljna, čim je ovakva mogućnost uvedena, znala sam da ću upisati dijete u školu na hrvatskom jeziku. Roditelji imaju puno neosnovanih strahova, mislim da je to sasvim neprihvatljivo što je i dosadašnja praksa pokazala«, kazala je Ivanković.

Marija Vojnić Purčar također ističe zadovoljstvo postignućima njezinog sina koji ide u ovaj odjel: »Dino je bio pomalo nesamouvjerena osoba, a kada je krenuo u školu stekao je samostalnost i razvio samopouzdanje. Također, i moja dva mlađa sina idu u vrtić na hrvatskom jeziku 'Marija Petković', planiram i njih upisati u hrvatski odjel kada pođu u školu«.

Pošto su njihova djeca već od predškolskog obrazovanja učila na hrvatskom jeziku, smatraju da im je to odlična osnovica za školu. Uvjete za rad i atmosferu u školi smatraju pogodnim za razvoj njihove djece. »Treba ići na prijed, jer sve nacionalne manjine i u Srbiji i u Hrvatskoj imaju ovakve mogućnosti koje koriste«, zaključila je jedna od majki.

Ivanka Ivanković i Marija Vojnić Purčar

mero djece u vrtiću pri školi. Također i u odjelima na mađarskom jeziku u gradu ima izuzetno malo djece», objašnjava ova učiteljica.

ZNAČAJ ORGANIZIRANE BRIGE O DJECI: »Što se tiče nastavnih sredstava imamo različitih udžbenika i časopisa iz

Hrvatske. Međutim, nedostaju nam CD player, računala ili aparat za fotokopiranje. Tu očekujemo podršku HNV-a«. Djeca, kojima učiteljica Ivanka Putz predaje, bila su nazočna na promociji »Modre laste« i »Smib«-a u HKC »Bunjevačko kolo«, a redovito su sudjelovala i na »Hrckovom«

maskenbalu, gdje su osvojila i nagrade za maske.

»Takav oblik aktiviranja i druženja je neophodan za djecu. To je djeci bio veliki doživljaj. Imamo i Hrckov pano na koji postavljamo sve radove koje u ovom listu djeca objave. Mislim da bi i za djecu koja slušaju ovaj predmet trebalo organizirati putovanja u Hrvatsku, kao što je to u slučaju djece koja idu u hrvatske odjele, prije svega zbog prakticiranja jezika«, istaknula je Putz.

Učenica trećeg razreda *Ivana Benke* prošle je godine na natječaju Ministarstva prosvjete i športa Republike Hrvatske pod nazivom »U mom srcu ima mjesta za sve« osvojila drugu nagradu za rad na dijalektu u kome je opisala svoju majku. Putz je, između ostalog, napomenula i kako bi za daljnje obrazovanje bilo nužno osigurati profesora hrvatskog jezika, a na kraju razgovora poručila je roditeljima da upisuju svoju djecu u odjele na hrvatskom jeziku, da ne budu skeptični, jer to je naše pravo koje možemo i trebamo iskoristiti.

Predškolski odgoj

»Ove godine je u odjel Predškolske ustanove 'Naša radost' na Bikovu prijavljeno samo jedno dijete na hrvatskom jeziku od ukupno sedmero djece«, kaže odgojiteljica *Ivana Lazić*. »U svibnju ćemo moći konstatirati koliko će djece biti u idućoj školskoj godini. Ovo je treća školska godina kako postoji mogućnost predškolskog odgoja na hrvatskom jeziku. Ja sam ovdje baš zbog takve mogućnosti. Prve godine je bilo šestoro djece na hrvatskom, a ove godine samo jedno dijete. Mislim da naš rad ide u dobrom smjeru, jedini je problem što generalno postoji mali broj djece, pa tako i one koja se upisuju na hrvatskom jeziku«, objašnjava ova odgojiteljica.

Odgojiteljica Ivana Lazić

Dr. sc. Vjekoslav Dulić, biolog i istraživač

U pravo vrijeme na pravom mjestu

Otišao sam prvo iz Subotice, onda iz Zagreba, jer sam se htio baviti znanošću, a ne zato što mi se tu ili u Zagrebu ne sviđa * Za mene je znanost kao glazba, filozofija, književnost, to je nadgradnja u piramidi društva od koje može biti koristi i ima je, naravno * Mi smo školovani za to da radimo eksperimente i znanstvena istraživanja, a ne da se svađamo s ministrom

Razgovor vodila: Jasminka Dulić

Za uspješnu znanstvenu karijeru i znanstvena otkrića Vjekoslava Dulića malo tko zna u njegovom rodnom gradu Subotici, a niti u Hrvatskoj, gdje je na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu diplomirao na studiju biologije 1979. godine. U svjetskoj, pak, znanstvenoj javnosti njegovi istraživanja na polju istraživanja raka publicirani su u renomiranim svjetskim časopisima kakav je, primjerice, časopis »Nature«. Nakon više od petnaest godina, ove godine je drugi puta posjetio svoj rodni grad kad smo i razgovarali o njegovim otkrićima i znanstvenim istraživanjima na koji ma radi.

HR: Rodom ste iz Subotice, gdje ste i završili gimnaziju, nakon čega Vas je znanstvena radoznalost vodila po cijelom svijetu. Što je najviše utjecalo na Vašu znanstvenu karijeru?

Nakon završene gimnazije, poput mnogih bačkih Hrvata, otišao sam na studije u Zagreb, gdje sam na Prirodoslovnomatemičkom fakultetu u Zagrebu diplomirao 1979. godine na studiju biologije. Pod utjecajem svoga mentora na diplomskom radu *Stanimira Vuk-Pavlovića*, koji je u to vrijeme s dvadeset i šest godina bio naš najmlađi doktor znanosti, odmah nakon studija otišao sam u vojsku i nakon toga na postdiplomski studiji u Izrael. Pavlović mi je tada, videći da imam ambicija za znanost rekao »Znaš što? Ako te zanima znanost, odsluži vojsku i idi van odmah, ni magisterij nemoj raditi ovdje – to je gubljenje vremena, jer ako se hoćeš baviti znanošću, to se može samo na svjetskoj razini«. Jer ti možeš biti odvjetnik, liječnik ili učitelj u bilo kojem gradu u svijetu, možeš raditi dobar posao i u Tavan-kutu i u New Yorku, ali u znanosti se to može raditi samo na međunarodnoj razini. Za to treba novaca, trebaju dobre institucije i najbolje je ići u Ameriku. Amerika je daleko, a ako odeš u Europu, možeš imati nesreću i čitav život ćeš imati taj jugoslaven-

ski kompleks manje vrijednosti. Tako sam završio magisterij na Institutu Weizmann u Izraelu, u kojem je u to vrijeme radilo preko tisuću znanstvenika.

HR: U kojoj oblasti ste radili istraživanja za magisterij i doktorat?

U ono vrijeme je biofizika bila jako u modi i kao nadobudni student sam, naravno, mislio »ma što biologija« i tako sam započeo magisterij na biofizici. Kad sam završio magisterij, počeo sam raditi doktorat na temi kalcijevog kanala u vezi s alergijama. Međutim, poslije tri godine sam došao do tog da imam problem s tim projektom i da taj kalcijev kanal ne postoji kao što su oni mislili. I sad je bilo – ili ću nastaviti i tražiti koji je to onaj pravi, ili ću promijeniti temu, budući da je situacija bila takva da u početku niti drugi a niti ja, nisam vjerovao svojim rezultatima. Tek sam počeo raditi, a kad je čovjek mlad više sumnja u sebe nego u starije kolege koji su publicirali radove u, recimo, časopisu »Nature«. Tako sam nakon dvije godine rada ostavio taj projekt i otišao u Švicarsku gdje sam završio svoj doktorat i počeo se baviti nečim sasvim drugim – genetikom na kvascima, što je jako puno usmjerilo moj život poslije.

HR: Genetika na kvascima ne djeluje, na prvi pogled, kao značajna tema. O čemu se tu radi?

Kad razgovaramo s ljudima, oni kažu: »Bože moj, pa što će vam kvasac?« To je zapravo jedna stanica u kojoj su svi metazolički procesi – od normalnog metabolizma pa do diobe stanice jako slični, što smo mi poslije i pokazali, kao kod čovjeka. Taj kvasac ima strahoviti potencijal, koji se sada u svijetu jako koristi, da se mogu raditi genetske mutacije. Čitav genom je poznat i svi se geni znaju, geni, koji kontroliraju diobu stanica koje se, kad se malo bolje razmisli, mogu povezati s rakom. Tako da sam svoj doktorat radio na Institutu za rak u Švicarskoj u Laussanne i zahvaljujući tom doktoratu, otišao sam u Ameriku u jedan laboratorij gdje se isto radilo na kvascima, ali su se tražili geni koji su odgovorni za rak, za razmnožavanje stanica kod čovjeka. Mi smo te gene tako pronašli da smo radili mutacije na kvascu, tako da se ne može dijeliti dok ne dobije jedan gen koji mu pomaže da se dijeli. Ali, mi smo napravili tako da taj gen bude od čovjeka. Ljudski gen koji može popraviti kvaščevu diobu stanice. I kad smo otkrili taj gen, mi

smo ga jednostavno sekvencirali i otkrili koji je to gen kod čovjeka.

HR: O kakvim se genima tu radi i zašto su oni značajni?

To je jedna familija gena koji su među najvažnijim genima, koji kontroliraju diobu stanica ili rak, jer u gotovo svim vrstama raka geni koji kontroliraju diobu stanice su mutirani.

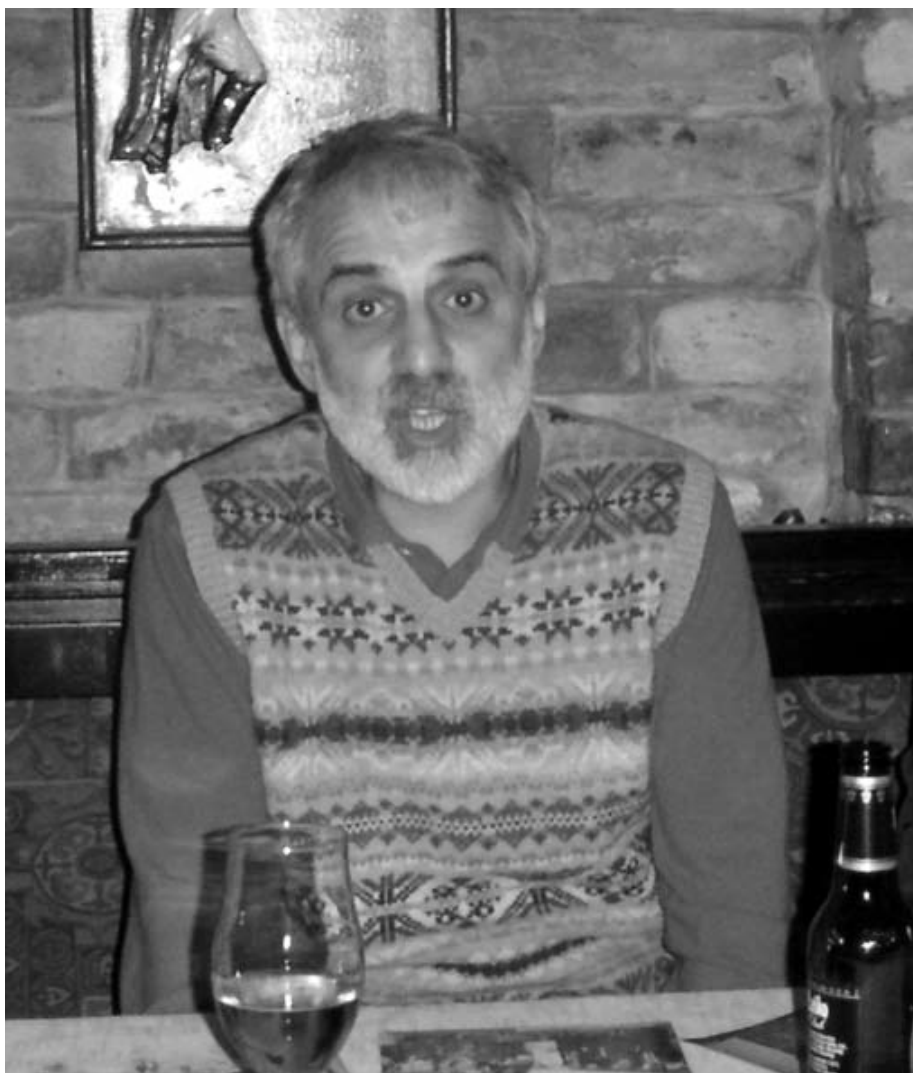
HR: Kako dolazi do te mutacije?

Naš je organizam svakodnevno izložen zračenjima i naši geni, naš DNK, se mora kontrolirati da ostane identičan kao što je

dan prag, ali ako naiđe vlak – tu je nevolja. Sad se više manje zna tko je za to odgovoran, a u zadnjih deset godina se otkrilo da svi ljudi, koji imaju rak, imaju mutaciju na jednom od tih gena. Taj gen se zove P 53, i izabran je za gen dvadesetog stoljeća.

HR: Znači važni su ovi mehanizmi zaštite gena od mutacije?

Da, to se naziva genski dignitet, jer, ako gen ima jednu takvu mutaciju – dosta je. Posljedice svih kozmičkih zračenja, sunca itd. naši geni znaju kako popraviti. Ali ima takvih zračenja koja izazivaju mutacije, a još je tu i duhan – pronašli su da postoje

bio na početku. Ima gomila molekula koje se brinu o tome da naši geni budu netaknuti i ako ima neka mutacija, znači, ako se mijeni jedan dio gena, koji može eventualno dovesti do smrti ili do raka, postoje enzimi koji se staraju da ne dođe do toga.

To Vam je kao kad idu radnici prugom, pa gledaju da li su sve tračnice tamo. Ako je jedan prag oštećen, jest da je to samo je -

kancerogeni u katranu, koji zapravo mutiraju tu malu fabriku enzima koja se stara da otkriva problem na genima. I to se sad točno zna. Ima svih tih kancerogena koji djeluju na taj način da usporavaju ili uništavaju rad tih mašina za održavanje naših gena, koji su povezani s diobom stanica. Jedna je karakteristika raka, među ostalima, da ne podleže nikakvoj kontroli.

Klasičan primjer je da kad se porežete to stimulira diobu stanica, ali kasnije, ako je posjekotina bila manja, nećete ni vidjeti da je tamo bila posjekotina, neće biti niti jedne stanice više niti manje. To su molekule na kojima radimo. Međutim, stanice raka ne odgovaraju na podražaj, niti pozitivan niti negativan, i one se dijele i dalje, zato jer je došlo do mutacije gena koji su odgovorni za diobu stanica. Ima gena koji su odgovorni za diobu stanica, koji ih kontroliraju, koji će reći – sad se treba dijeliti, a sad se treba prestati dijeliti. To se zove ekstracelularna signalizacija koja dolazi iz organizma, koji mogu biti pozitivni utjecaji kad se stanice trebaju obnovljati i kad se trebaju dijeliti, ali, s druge strane, treba i negativni signal, koji zaustavlja diobu stanica da se ne dijele više.

HR: I do kakvog ste otkrića Vi došli?

Do najvećeg otkrića sam došao u laboratoriju u kojem sam bio, jer da nisam bio u tom laboratoriju u pravo vrijeme ne bi bilo

s diobom stanica i do 2000. godine to je bilo veliko otkriće, ti geni koji kontroliraju kinaze, koji su odgovorni za mijenjanje molekula. Drugo otkriće su inhibitori tih enzima, jer stanice raka nemaju inhibitor i nemaju načina zaustaviti diobu.

Te dvije molekule između 1990. i 2000. su bila otkrića na Institutu u kojem sam bio.

HR: Imaju li efekta ova istraživanja na liječenje raka?

Mi smo programirani biološki da živimo 30 – 40 godina. Odrastamo, rađamo, odgajamo djecu i naše je gotovo. Iako mi možemo živjeti do 120 godina biološki, mi smo nekorisni, a rak je entropijski fenomen – kad organizacija popušta i dolazi do raspa – da sustava.

Kad mi znamo koje su molekule uključene u mehanizam obrane u tijelu, rak se može otkriti dosta ranije. Najdirektnija posljedica ovoga čime se bavimo je otkriće proteina koji kontroliraju diobu

proces zadržati i produljiti život.

HR: Sve više se govori o opasnostima koje sa sobom nose genetska istraživanja, kao na primjer pitanje kloniranja čovjeka i genetski modificirane hrane. Što Vi mislite o tome?

Pitanje kloniranja čovjeka je znanstvena fantastika, jer nema smisla klonirati čovjeka iz odrasle stanice. To je područje kojim se sada bavim – starenje tjelesnih stanica. One se mogu dijeliti određeni broj puta i poslije se prestanu dijeliti, jer stare. Znači, ako se uzme odrasla stanica čovjeka ona se već dijelila više puta, tako da je ta jedna ovca Dolly bila prestara za svoju dob. To je jedan tehnički problem, ali nema smisla klonirati čovjeka.

S druge strane postoji opasnost komercijalne zlorabe saznanja genetskih istraživanja, osobito kad su u pitanju osiguravajuća društva. Korisno je znati kod kojih ljudi su mutirani geni, ali nevolja je u tome što ako znamo tko će oboliti i ako to postane javno – to je dvosjekli mač. Jer ako se zna da ljudi imaju taj rizik, više će morati plaćati osiguranje života, te će tako najmanje plaćati samo oni kojima zdravstveno osiguranje niti ne treba.

Kad su u pitanju genetske modifikacije biljaka, kad ih mi jedemo to je isto, nema nikakvih problema, najveći problem su devijacije u sjemenu, pa ljudi moraju kupovati sjeme, a ne kao što su prije radili da jedan dio uzmu za sjeme a drugi za hranu. Genetski modificirane biljke postaju sterilne i ljudi stalno moraju kupovati sjeme od onih koji imaju monopolnu poziciju.

HR: Jeste li se pamišljali vratiti se u Hrvatsku i raditi znanstvena istraživanja?

Hrvatska je siromašna zemlja i ima puno problema. Mi smo mala nacija i siromašna, a za jednu zdravu znanost treba novaca, treba jedna kultura i treba kritična masa znanstvenika. Ima tu i tamo pojedinaca u pojedinim znanostima, ali to Vam je kao kad se kaže: *Janica Kostelić* – to je hrvatsko skijanje. To je Janica Kostelić, njen tata i brat i to nema veze s hrvatskim skijanjem, ali se želi prikazati kako smo svi mi za to zaslužni, ali vraga. Zaslužan je onaj tko se s pet godina počeo skijati. Za znanost treba novac, a u siromašnim zemljama znanost nije prioritet. Oni tako gledaju, ako žele financirati, da li im to može donijeti korist, a znanost ne može odmah dati korist. Mora se raditi ta fundamentalna

ništa, što je jako često u životu, a pogotovo u znanosti – da se treba biti u pravo vrijeme na pravom mjestu i osim toga raspolagati i pravim tehnikama. Upravo zahvaljujući kvascima, onome što sam naučio u doktoratu, mogao sam to upotrijebiti da analiziram ljudske gene na kvascu. Mi smo pronašli u američkom laboratoriju u Kaliforniji na početku 1992. godine tu familiiju enzima – kinaza. To je povezano rak

stanica, jer geni ne rade ništa osim što kodiraju proteine. I kad se zna kako to funkcioniše, može se predvidjeti bolest i time prilagoditi više tome, što je direktna posljedica ovoga što radimo. Rak je bolest koja ima veliki broj mutacija, ne događa se odjednom, u većini treba u čitavoj jednoj vojsci gena da dođe do mutacija. Istraživanja mogu pomoći da se rak detektira, a kod većine raka, ako se rano otkrije, može se

znanost koja će eventualno doći do nečega, jer ni Einstein nije mislio o tome do čega će doći kad je strukturu atoma studirao. Za mene je znanost kao glazba, filozofija, književnost, to je nadgradnja u jednoj piramidi društva od koje može biti koristi i ima je, naravno. Prvo je meni, kad radimo na tim molekulama, da dođemo do znanja kako stanica funkcionira i to je intelektualno zadovoljstvo. Ali zato ipak treba jedna zdrava osnova da ljudi rade, ne zbog karijere, već zato što ih to interesira. Onda to dođe samo od sebe, a za to treba novac, trebaju instituti, tako da se jako puno toga treba promijeniti.

HR: Tko na Zapadu financira fundamentalna znanstvena istraživanja?

U Francuskoj država financira Nacionalni centar za znanstvena istraživanja u kojem radim. Iz toga dolazi moja plaća i ostane još malo novaca za kemikalije. Ostali novac moram tražiti od privatnih institucija, koje se bave borbom protiv raka. U Francuskoj je to jako malo u odnosu na to što sam dobivao u Americi ili Švicarskoj. Amerika za znanost daje najviše od svih zemalja, jer znaju da je znanost nešto što treba. I u Engleskoj je jako razvijen sustav donacija i svi bogataši daju novac znanstvenim institucijama, pa zato jako odskaku u znanosti. Najveći svjetski časopis »Nature« izlazi u Londonu, a drugi su uglavnom u Americi, Holandiji.

No, treba reći da je sustav u Americi dobar za znanost, ali je težak za ljude, jer jako kasno dobivaju stalni posao, dok se u

Francuskoj jako rano dobije stalni posao, što nije dobro za znanost. Mislim da treba naći neku sredinu, jer teško je tek u 60-toj godini dobiti stalni posao. U Institutu u Montpellieru, gdje sam došao putem natječaja, imao sam sreću što sam, u vrijeme kad je bio natječaj, radio nešto što je u to vrijeme bilo jako popularno – inače je sustav tako napravljen da je jako teško doći sa strane.

Francuska je za mene jedan dobar kompromis, jer iako znanost nije usporediva s američkom, kvaliteta života je drugačija. Montpellier je jedan jako lijep mediteranski srednjovjekovni grad blizu mora, a Francuska ima takvo socijalno osiguranje kakvo prave kapitalističke zemlje nemaju. S druge strane, ne radim manje nego u Americi, iako imam stalni posao.

HR: Planirate li svoja otkrića predstaviti u svom rodnom gradu ili u Zagrebu?

Glede Hrvatske, pokušao sam dati svoj doprinos i rado bih održao kolegij predavanja. Nađe se za to vremena, ali treba se to organizirati, a čini se da nema interesa za to. Međutim, doći na neki institut i učiti u taj sustav, to me ne privlači, jer mi moja kolegica u Hrvatskoj, koja radi u jednom institutu prenosi svoja iskustva i kaže kako veliki dio svog posla provodi radeći administraciju ili u svađi kako dobiti novac. A mi smo školovani za to da radimo eksperimente i znanstvena istraživanja, a ne da se svađamo s ministrom.

Tako je profesor *Miroslav Radman*, koji je svjetski poznati znanstvenik i trenutno radi u Parizu, htio napraviti institut u Splitu i tražio je zgradu na obali, ali negdje je zapelo. Prije par mjeseci je bila peticija, gdje su svi hrvatski znanstvenici potpisali da podržavaju njegovu inicijativu za osnivanje instituta u Splitu, međutim, političari kažu – da, da, ali nema novaca. Za Hrvatsku to baš i nije neka pozitivna reklama kada jedan svjetski priznati znanstvenik hoće nešto napraviti, a oni se igraju s njim. Otišao sam prvo iz Subotice, onda iz Zagreba, jer sam se htio baviti znanostima, a ne zato što mi se tu ili u Zagrebu ne sviđa. Na žalost, kasnije me nisu zvali nikada, iako sam svojedobno sastavio i program za posdiplomski studij za Medicinski fakultet u Zagrebu na njihov prijedlog, na što niti odgovor nisam dobio. Predlagao sam i da naši doktoranti i studenti dolaze u laboratorij u Montpellier da rade. Ali, na žalost, nema odjeka, a to bi bilo i za jedne i za druge dobro. ■

Hrvatska pred lokalnim izborima zakazanim za 15. svibnja

Predizborno stranačko čišćenje

U jeku pripreme za izbor novih predstavnika u općinskim, gradskim i županijskim skupštinama* HDZ isključio svoje dugogodišnje članove zbog neslaganja oko regionalnog ustroja Hrvatske* Obilježena 60. obljetnica proboja logoraša iz koncentracijskog logora Jasenovac* Prema pisanju hrvatskih glasila, Ante Gotovina pobjegao 2001. godine iz Hrvatske s lažnom putovnicom

Piše: Dušica Dulić

Hrvatskoj za nešto više od dva tjedna predstoje redoviti lokalni izbori na kojima će građani izabrati više od 8.000 novih članova predstavničkih tijela. Analitičari na ove izbore gledaju kao na opće ocjenjivanje HDZ-ove politike i njenih rezultata, te već najavljuju kako će najjača stranka u Hrvatskoj ostati bez vođeg mjesta u Zagrebu. HDZ je proteklo-

ga tjedna bio u središtu pozornosti i zbog isključivanja dugogodišnjeg člana *Brani-mira Glavaša* i njegovih suradnika koji su u vrijeme predizborne kampanje predstavili svoj koncept regionalizacije Hrvatske, s akcentom na osječko-baranjsko područje, koji središnjica HDZ-a odbacuje kao suprotan stranačkom programu. Uz sve te aktualne dnevno-političke probleme kao bre-

me i dalje stoji pitanje bjegunca, generala *Ante Gotovine*. Uz višemjesečno razotkrivanje po medijima generalove skrivene prošlosti, mediji otkrivaju i da je general Hrvatsku napustio 2001. godine i to lažnom putovnicom. I dok se traže konkretne činjenice o odbjeglom generalu, još se, ni poslije 60 godina, nisu precizno prebrojali davno ubijeni u Jasenovcu.

LOKALNI IZBORI: Hrvatska je Vlada raspisala lokalne izbore za 15. svibnja na kojima će građani odlučiti o svojim predstavnicima u 426 općinskih i 123 gradska vijeća, te u 20 županijskih i Skupštini Grada Zagreba.

Bira se ukupno 8.377 članova predstavničkih tijela, i to 5.392 člana općinskih i 2.062 člana gradskih vijeća, te 872 člana županijskih i 51 člana Skupštine Grada Zagreba.

Članovi predstavničkih tijela lokalnih jedinica biraju se na neposrednim izborima, tajnim glasovanjem, proporcionalnim sustavom tako da cijelo područje lokalne jedinice čini izbornu jedinicu. Izborni je prag pet posto, neovisno izlazi li stranka samostalno ili u koaliciji.

Članovi predstavničkih tijela biraju se na četiri godine, imaju neobvezujući mandat, nisu opozivi, a prava i dužnosti počinju im na dan konstituiranja predstavničkog tijela. Posljednji lokalni izbori na području cijele Hrvatske održani su 20. svibnja 2001. Kao i tada, i sadašnja je Vlada odlučila o visini naknade troškova izborne promidžbe. Političke stranke, odnosno nositelji nezavisnih lista za svakog će izabranog člana u općinsko vijeće dobiti po tri tisuće kuna, za člana gradskog vijeća po četiri tisuće, a za svakog člana u županijskoj, odnosno skupštini Grada Zagreba po pet tisuća kuna. Ta se sredstva neće isplaćivati iz državnog, već iz proračuna lokalnih jedinica. Prošli lokalni izbori stajali su oko 50 milijuna kuna.

Povjerenstvo za sprječavanje sukoba interesa je na sjednici 19. travnja zaključilo da se saborski zastupnici kao i ministri,

mogu kandidirati na lokalnim izborima.

Budu li izabrani, morat će se odlučiti za jednu od funkcija, ali samo u slučajevima u kojima to Zakon nalaže.

Kao što se to i očekivalo, najveću je pozornost izazvala kampanja za mjesto prvog čovjeka Zagreba. Prema procjenama hrvatskih analitičara, HDZ od ponovnog dolaska na vlast na nije istaknuo niti jednog kandidata koji bi se bar ravnopravno morao suprotstaviti *Milanu Bandiću*, kojega će ovoga puta u kandidaturi podržati njegov SDP, te HSS i HSU. HDZ je kao svoju kandidatkinju za gradonačelnicu Zagreba jednoglasno podržao *Marinu Matulović Dropulić*. Svi ostali kandidati, prema aktualnim prognozama, ne mogu poljuljati gotovo već riješenu utrk. Puno će neizvjesnije biti u manjim sredinama, gdje će predstojeći lokalni izbori prije svega biti ocjena vladajućem HDZ-a.

Isključen istaknuti član HDZ-a:
Branimir Glavaš

OD VIZIONARA DO OPORBENJAKA: Predsjedništvo HDZ-a je na sjednici 20. travnja osudilo i odbacilo političku inicijativu *Branimira Glavaša* o osnivanju Hrvatskog demokratskog sabora Slavonije i Baranje jer je takvo djelovanje, kažu, u suprotnosti s proklamiranom politikom i programom HDZ-a. Samo dan kasnije, Nacionalno vijeće HDZ-a jednoglasnom je odlukom isključilo iz stranke *Branimira Glavaša*, *Vladimira Šišljagića* i *Ivana Drmića* zbog djelovanja suprotnog programu stranke i imenovalo *Tomislava Ivića* stranačkim povjerenikom za Osječko-baranjsku županiju, izvijestio je predsjednik HDZ-a *Ivo Sanader*.

Povod ovog raskola je Glavaševa inicijativa o osnivanju udruge građana Hrvatski demokratski sabor Slavonije i Baranje. Razlog osnivanja HDSSB-a je, prema riječima *Branimira Glavaša*, težak život građana i obveza onih koji su biračima obećali bolji život da se krene s oživljavanjem slavonsko-baranjske regije.

Povjerenik *Tomislav Ivić* donio je i odluku o raspuštanju osječkog Gradskog odbora

HDZ-a, te najavio da je moguće raspuštanje i još nekih stranačkih odbora ne budu li surađivali.

»Ovo nije raskol u HDZ-u«, naglasio je Sanader, podsjetivši da je i ranije bilo sličnih slučajeva, ustvrdivši da je nakon njih HDZ bio još jači. Aktualna događanja u HDZ-u Sanader kvalificira kao stranačku odlučnost, uz tvrdnje da aktualna događanja ne mogu ometi saborsku većinu HDZ-a, a niti utjecati na izborne rezultate ove stranke u najistočnijoj Hrvatskoj, napominjući kako HDZ nikada nije pobjeđivao samo zbog članstva, nego nadasve zbog birača.

Na upit kako komentira činjenicu da je Glavaša prije godinu dana proglasio vizionarom, a sada ga isključuje iz stranke, Sanader je odgovorio da je Glavaš to pogrešno shvatio i da mu je vizija o regionalizaciji bila pogrešna i suprotna politici HDZ-a ali i Ustavu Republike Hrvatske.

Upitan je li bilo teško donijeti odluku o Glavaševom isključenju s obzirom da su bili prijatelji, predsjednik Hrvatskog sabora *Vladimir Šeks* je odgovorio citirajući *Platona* – »Dragi su mi prijatelji, ali draža mi je istina«.

Saborski zastupnik i dosadašnji predsjednik HDZ-a Osječko-baranjske župani-

jednice dok ju je vodio prvi hrvatski predsjednik *dr. Franjo Tuđman*« ocjenjujući kako je »pod Sanaderovim vodstvom to bila noćna mora«. Kako je izjavio, u 48 godina života nije vidio »toliko taštine i samoljublja bez pokrića kao kod predsjednika HDZ-a dr. Ive Sanadera«.

Odmah nakon isključenja iz stranke, iste večeri, Glavaš je izbornim povjerenstvima za grad Osijek i Osječko-baranjsku županiju predao nezavisne liste za lokalne izbore na kojima je on nositelj lista i kandidat za gradonačelnika i za župana.

U HDZ-u ne vjeruju da će veći broj njihovih članova na području Osječko-baranjske županije prići novoj udruzi koju osniva *Branimir Glavaš*, već su dapače uvjereni da će se više ljudi koji su sada na Glavaševoj listi vratiti u HDZ.

No, najavljeno je također i da će »oni koji su na tim (Glavaševim) listama i na platformi (političke) regionalizacije biti smijenjeni«.

Izbačeni HDZ-ovci su izvijestili predsjednika Hrvatskog sabora *Vladimira Šeksa* da će osnovati Klub nezavisnih zastupnika. No, u HDZ-u tvrde kako im je i dalje saborska većina potpuno neupitna.

Predsjednik Republike Hrvatske *Stjepan Mesić* nije želio komentirati isključenje

Premijer Ivo Sanader polaže vijenac u Jasenovcu

je *Branimir Glavaš* je nakon što je objavljeno da ga je Nacionalno vijeće HDZ-a isključilo iz stranke izjavio: »Osjećam se slobodno kao ptica«.

U izjavi za *Hinu* rekao je kako je »člasno bilo biti članom Hrvatske demokratske za-

Glavaša iz HDZ-a, no dodao je kako smatra da pitanje razvoja hrvatskih regija treba sustavno riješiti.

»Teško je principijelne stvari rješavati preko noći, prije izbora da se dobiju poeni«, rekao je Mesić.

JASENOVAČKO PREBROJAVANJE:

Na Spomen-području Jasenovac kod spomenika Cvijet prošle je nedjelje, 24. travnja, komemoracijom i polaganjem vijenaca obilježena 60. obljetnica proboja logoraša iz koncentracijskog logora Jasenovac – 22. travnja 1945. – u počast svim stradalim i preživjelim zatočenicima.

U ime preživjelih logoraša okupljenima se obratila *Pave Perišić Molnar*, u ime Savjeta javne ustanove Spomen područja Jasenovca *Slavko Goldstein*, a u ime hrvatske Vlade predsjednik Ivo Sanader.

Premijer Sanader je odavajući počast istaknuo kako je to prigoda da se ukaže na neprihvatljivost antisemitizma, isključivosti, političkog nasilja i ekstremizma, ma s koje strane dolazili.

»Jasenovački logor bio je jedno od najstrašnijih stratišta u hrvatskoj povijesti i ne smijemo dopustiti da se ikada ponovi pa treba neprestano utvrđivati i njegovati istinu o tim događajima«, rekao je Sanader.

Osvrnuvši se na pokušaje uvećavanja i umanjivanja žrtava jasenovačkog logora, rekao je da su oni bili u službi političke manipulacije.

U tom kontekstu je rekao da se višestruko preuveličavanje broja žrtava s huškačkim i šovinističkim implikacijama nedavno dogodilo u nekim govorima na komemoraciji u Donjoj Gradini. U ime Vlade Sanader je najenergičnije odbacio tvrdnje da se u Hrvatskoj sustavno skriva istina o ustaškom logoru Jasenovac. Najavio da će Vlada oštro prosvjedovati protiv takvih i sličnih pokušaja. Podsjetio je da je opredijeljenost za antifašističke vrijednosti nedavno iskazana i u Hrvatskom saboru donošenjem Deklaracije o antifašizmu.

Osvrnuvši se na komemoraciju u Donjoj Gradini u BiH, *Slavko Goldstein* kritizirao je govore i materijale uz taj skup zbog optužbi da hrvatska vlast politički manipulira pojmom Jasenovac i zbog oživljavanja brojke od 700.000 ubijenih u Jasenovcu.

»Ta je brojka bila upotrijebljena kao argument za napad na Hrvatsku, nova ubijanja i optužbe na cjelokupan hrvatski narod. Zbog toga smo je dužni ispitati. Na Spomen-području Jasenovcu to će se učiniti na najprimjereniji način«, rekao je Goldstein, koji je podsjetio da je još 1964. Statistički zavod Jugoslavije došao do brojke od 59.188 poimenično nabrojenih žrtava. No to je tada stavljeno pod embargo jer nije bilo u skladu s nekim službenim procjenama. Prema njegovim riječima, za sada se broj žrtava procjenjuje između 80 i 100 tisuća, i to oko 52.000 Srba, oko 16 do 17 tisuća

Židova, oko 12.000 Hrvata i najmanje 10.000 Roma. Bilo je tu Slovenaca, pripadnika mađarske, češke, čak i njemačke nacionalne manjine.

Predsjednik RH Stjepan Mesić je rekao da uljepšana i krivotvorena prošlost nije potrebna nikome, te da treba otvoreno i glasno reći da su u Jasenovcu počinjeni grozni zločini. Mesić je pri tom istaknuo da za te zločine nije odgovoran hrvatski narod, već pojedinci i grupe koje su zloupotrijebile hrvatsko ime i ideju hrvatske države da bi ostvarili zločinačke ciljeve.

Kod spomenika Cvijet vijence su položili i počast odali predstavnici preživjelih zatočenika jasenovačkog logora iz Hrvatske, Federacije BiH, Slovenije te Srbije i Crne Gore.

uskoro biti predočena Radnoj skupini EU-a kao dokaz ozbiljnosti napora službi RH u potrazi za Gotovinom.

»Svaki falsifikat teško je kazneno djelo koje će biti oštro sankcionirano«, izjavio je premijer Ivo Sanader komentirajući ove novinske napise o krivotvorenoj putovnici. Sanader je 25. travnja za hrvatsku redakciju britanskoga radija BBC na pitanje novinara, što bi učinio da ugleda generala Gotovinu na ulici, odgovorio: »Logično je, on bi odmah bio izručen u Haag«.

Sanader je također kazao da zasad nema informacija o tome štite li Gotovinu hrvatske sigurnosne ili obavještajne službe i podsjetio da je zbog manjka suradnje smijenio dva šefa obavještajnih službi. Hrvatski premijer je ponovio i da se prema dosa-

Često u službi političke manipulacije: spomenik u Jasenovcu

GENERAL S LAŽNOM PUTOVNICOM: Jutarnji list objavio je 15. travnja pozivajući se Feral Tribune, da je general Ante Gotovina pobjegao 2001. godine iz Hrvatske s lažnom putovnicom izdanom u zagrebačkoj policiji.

Prema tvrdnjama splitskog tjednika Feral Tribune, riječ je o putovnici iz paketa od tri tisuće komada nestalih 1999. iz generalnog konzulata u Mostaru.

Jutarnji list, pozivajući se na Feral, navodi uz ostalo i da je skupina agenata POA-e, radeći na slučaju odbjegloga generala Gotovine, uspjela utvrditi pojedinosti na koji mu je način izdan lažni dokument i tko je to u zagrebačkoj Policijskoj upravi učinio. Ta najnovija otkrića, navodi se, trebala bi

dašnjim podacima ne može potvrditi da je Gotovina u Hrvatskoj.

Novina je da je Mesić potvrdio boravak *Mrvoja Petrača* u Izraelu. Prema pisanju medija, Hrvoje Petrač, koji je nepravomoćno osuđen na šest godina zatvora zbog otmice maloljetnog sina generala *Vladimira Zagorca*, te je već nekoliko mjeseci u bijegu, skrivao se u Izraelu gdje je navodno pokušao tražiti politički azil. Njegovo se ime spominje i u ulozi financijera i suradnika u bijegu generala Gotovine.

»Utvrđeno je njegovo (Petračevo) borište u Izraelu i sad su poduzete mjere da ga se dobije u Hrvatsku« rekao je o tom slučaju Mesić.

Počeo pontifikat novog poglavara Katoličke crkve

Ustoličen Papa Benedikt XVI.

Svečanim misnim slavljem i prvom audijencijom Joseph Ratzinger otpočeo svoj pontifikat kao 265. poglavar Rimokatoličke crkve

Piše: Dušica Dulić

Inauguracijskom misom prošle je nedjelje, 24. travnja, ispred bazilike Sv. Petra, kojoj je prisustvovalo oko 500.000 ljudi, počeo pontifikat novog *Pape Benedikta XVI.* Kardinal *Angelo Sodano*, novi dekan Kolegija kardinala, dao je Papi palij i ribarev prsten, što označava početak pontifikata prvog pape trećeg milenija, 265. poglavara Rimokatoličke crkve.

SVEČANO MISNO SLAVLJE: Papa Benedikt XVI. prvo je u nedjelju ujutro sišao na grob svetog Petra gdje se pomolio. Misa je počela u 10 sati procesijom 150 kardinala u bazilici Sv. Petra. Angelo Sodano i kardinal *Medina Estevez* stavili su Papi palij oko vrata, a uz buran pljesak papa Benedikt XVI. je iz ruku Angela Sodana uzeo ribarev prsten i stavio ga na prst. Ribarev prsten, koji prikazuje sv. Petra, kojem je Isus rekao da baci mrežu i ulovi ribu, napravili su i Papi darovali rimski zlatari. Predstavlja papinski autoritet, a služi i kao pečat.

Svečano misno slavlje u Vatikanu trajalo je dva sata i četrdeset minuta, nakon čega je Papa ušao u »papamobil« i provozao se trgom među vjernicima koje je blagoslo-

vio, uz gromoglasni pljesak i zvukove zvonazna bazilike Sv. Petra. Nakon mise Papu su pozdravili i brojni svjetski državnici koji su došli u Vatikan, kraljevi, predsjednici i premijeri.

»Ja, slabi Božji sluga, preuzimam ovaj golemi zadatak. Osjećam da nisam sam, vidim vas, vjernike, i tako ću moći lakše nositi ono što sam ne bih mogao«, rekao je Papa u govoru vjernicima, 35 puta prekidajući burnim pljeskom. Pozivajući se na riječi Ivana Pavla II., Papa rekao je mladima: »Nemajte straha«.

»Sada nemam potrebu prikazati svoj program, to sam već učinio, a bit će i prilično za to. Želim da svojim velikim životnim iskustvom poručim mladima da se ne boje Isusa Krista, da im on neće ništa uzeti, a dat će im sve. Otvorite vrata Kristu i naći ćete pravi život«, rekao je Benedikt XVI., uz ovacije mladih.

Vjernici su sudjelovali na misi govoreći na grčkom, engleskom, španjolskom, njemačkom, arapskom, kineskom i portugalskom jeziku.

»Crkva je živa, crkva je mlada«, rekao je papa Benedikt XVI., koji je čovječanstvo prikazao kao izgublenu ovцу koja u pustinji ne nalazi svoj put i pozvao je cijelu Cr-

kvu da »ljude povede iz pustinje«. Papa je spomenuo i »braću iz židovskog naroda, s kojima smo od davnina povezani«, zauzimajući se za jedinstvo kršćana. Pozvao je sve da se mole za njega, nakon čega je minutama trgom odzvanjao pljesak.

NOVI PONTIFIKAT: Papa Benedikt XVI. razbio je u prvog dana svojega pontifikata sve klišeje koji su postojali o njemu, njemačkom kardinalu *Josephu Ratzingeru*, kao strogom i točnom čovjeku.

Benedikt XVI. zakasnio je 45 minuta na audijenciju, na kojoj je primio svoje sunarodnjake koji su došli na inaguralnu misu. Audijencija se održala u dvorani »Pavla VI.«. S pozornice je na njemačkom jeziku, na kojem je stalno govorio, kazao da kasni jer se već »italijanizirao« s obzirom da živi u Italiji »već 23 godine, ali ostajem Bavarac«. Bio je pozdravljen gromoglasnim pljeskom, a potom je priznao da je »molio Boga da ga poštedi te sudbine« da bude izabran za Papu.

Prema izjavi šefa Ureda za tisak Svete Stolice, *Joaquina Navarra Vallsa*, na prvo putovanje izvan Italije novi bi Papa mogao otići u Poljsku, u zemlju njegova prijatelja i prethodnika *Karola Wojtyły*. To znači da bi na svoje prvo putovanje izvan Italije

Benedikt XVI. mogao otići uskoro, za par mjeseci, pošto je sigurno da će polovičnom kolovoza ići u njemački grad Köln na Međunarodni dan mladeži.

Idućih će dana Benedikt XVI. primati kardinale i biskupe te razmotriti svoje daljnje obveze, kalendar rada. Novi Papa treba potvrditi ili izmijeniti ljude na dužnostima u Svetoj Stolicu. Smrću jednog pape i dužnosnici koje je taj papa postavio automatski gube svoj položaj. ■

Papa već pozvan u Hrvatsku

Predsjednik Hrvatskoga Sabora *Vladimir Šeks* izvijestio je novinare 25. travnja da je za nedjeljne audijencije pozvao Papu Benedikta XVI. da posjeti Hrvatsku. Čestitao sam papi Benediktu XVI. na izboru, rekao mu kako ga Hrvatska i hrvatski narod vole i trebaju, izjavio je Šeks novinarima.

Papa Benedikt XVI. boravio je u Hrvatskoj 2001. godine, kad je kao pročelnik Kongregacije za nauk vjere stigao na znanstveni skup kojim je obilježena XX. obljetnica smrti kardinala *Franje Šepera*.

Uz Šeksa, u hrvatskom su izaslanstvu u Vatikanu bili i potpredsjednica Vlade *Jadranka Kosor* te pročelnik kabineta hrvatskog Predsjednika *Hrvoje Cvitanić*.

Izaslanstvo SiCG u Vatikanu

Inauguraciji je, pokraj mnogobrojnih vjernika, prisustvovalo i 160 službenih izaslanstava. Izaslanstvo SiCG predvodio je ministar vanjskih poslova *Vuk Drašković*.

Romi su najsiromašnija društvena skupina u Vojvodini

Tiha diskriminacija

Siromaštvo Roma je sustavni problem, koji nije povezan samo sa socijalnim uzrocima, već i sa čestim kršenjem ljudskih prava Roma, jedan je od zaključaka okruglog stola u Novom Sadu

Romi su uvjerljivo najsiromašnija društvena skupina u Vojvodini, a uzroci toga su velika nezaposlenost, veoma niska obrazovna razina romske populacije, i otvorena ili prikrivena diskriminacija Roma.

Na okruglom stolu, posvećenom položaju Roma u Vojvodini, koji je održan u prošli četvrtak u Skupštini Vojvodine u Novom Sadu, rečeno je da Romi imaju i veoma nisku kvalitetu zdravstvene zaštite i života uopće, pošto najčešće žive u izoliranim naseljima, u blizini deponija smeća, koja su često bez vode i kanalizacije.

VELIKI NATALITET, ALI I MORTALITET: Sudionici skupa istaknuli su i kako svako deseto romsko naselje u Srbiji nema čak ni električnu energiju.

Siromaštvo Roma je sustavni problem, koji nije povezan samo sa socijalnim uzrocima, već i sa čestim kršenjem ljudskih prava Roma, kroz prikrivenu ili otvorenu diskriminaciju, zaključeno je na okruglom stolu na kojem su bili nazočni predstavnici pokrajinskih i republičkih vlasti, romskih organizacija, kao i međunarodnih organizacija.

Romi imaju veliki natalitet ali i veliki mortalitet, tako da čak 41 posto romske populacije čine djeca starosti do 14 godina,

a svega četiri posto romske populacije starije je od 60 godina.

Veliki broj porođaja i danas se obavlja u romskim naseljima, bez nazočnosti medicinskog osoblja, veliki broj romske djece nije cijepljen, a kod Roma su veoma česta oboljenja poput tuberkuloze, kožnih bolesti i astme.

NENAKLONJENOST POSLODAVA-CA: Čak 62 posto Roma nema završenu osnovnu školu, 29 posto ima osnovno obrazovanje, osam posto je završilo srednju školu, a samo 0,3 posto završilo je višu ili visoku školu.

Pomoćnik pokrajinskog tajnika za rad i

zapošljavanje Miroslav Vasin rekao je kako se u sferi zapošljavanja nad Romima

primjenjuje tiha diskriminacija, pošto poslodavci veoma često ne žele zaposliti Rome.

On je dodao kako se i sami Romi rijetko prijavljuju u evidenciju nacionalne službe za zapošljavanje, a i kada se prijave često izbjegavaju reći da su Romi, već se prijave u evidenciju kao Srbi, Mađari, Rumunji.

Vasin se založio za provođenje zakona o javnim radovima i ocijenio kako bi kroz taj vid rada mnogo Roma moglo biti zaposleno.

NASILJE I EKSPLOATACIJA: Od ostalih problema, izdvajaju se brakovi između romske djece, neposjedovanje osobnih dokumenata, veliki broj izbjeglih i raseljenih, nasilje nad Romima, seksualno i radno eksploatiranje romske djece, dok je unutar romske zajednice veoma prisutno nasilje nad ženama i uskraćivanje prava djeci na obrazovanje i na zdravstvenu zaštitu, rečeno je na okruglom stolu.

Ravnateljica Fonda za razvoj Vojvodine Ljiljana Milošević kazala je da državne, nevladine i romske organizacije trebaju iskoristiti trenutak i početi sa sustavnim rješavanjem problema Roma u vremenu kada je proglašena Svjetska dekada Roma.

Beta

U Vojvodini 270.000 nezaposlenih

Privatnici laki na otpuštanju

Više od polovice nezaposlenih posao čeka dulje od dvije godine, a trećinu armije neuposlenika čine mladi

U Vojvodini je nezaposleno oko 270.000 ljudi, što je za oko devet posto manje nego prošle godine, priopćilo je Pokrajinsko tajništvo za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova.

U priopćenju izdanom poslije sjednice Izvršnog vijeća Vojvodine prošloga četvrtka, navodi se kako 51 posto od ukupnog broja nezaposlenih čeka na posao više od dvije godine i da su 35,7 nezaposlenih mlađi od 35 godina, a od ukupnog broja nezaposlenih 52 posto su žene.

N. V.

Ispravak

U »Hrvatskoj riječi« broj 114 od 15. travnja ove godine, na strani 26 i 27 u tekstu o godišnjoj skupštini HKPD »Jelačić« iz Petrovaradina pod naslovom »Ocjena pozitivna, planovi realni«, došlo do je pogreške u navođenju imena.

Članovi Upravnog odbora HKPD »Jelačić« iz Petrovaradina su: Petar Barbek (predsjednik HKPD »Jelačić«), Josip Melvinger, Dragutin Kračun, Josip Pokas, Ankica Markuš, Davor Martinčić i Zdenka Popov, umjesto vlč. Marka Kljajića. Članovi radnog predsjedništva Skupštine bili su Mladen Šimić, Ivica Klajn i Zdenka Popov, koja je tom prigodom predsjedavala Skupštinom, a nije predsjednica Upravnog odbora HKPD »Jelačić«, rekao nam je predsjednik HKPD »Jelačić« Petar Barbek.

Ispričavamo se čitateljima i ostalima koji su ovom prigodom na bilo koji način bili spomenuti u drugom kontekstu, ili pak nisu bili spomenuti u tekstu.

D. Po.

Pismena preporuka Izvršnog odbora HNV-a poslana hrvatskim institucijama i udrugama

Ne surađivati s RTV NS dok traje spor

Izvršni odbor HNV-a uputio je pismo svim hrvatskim institucijama, organizacijama i udrugama, u kojem im preporučuje da ne surađuju s predstavnicima RTV Novi Sad, bez obzira radi li se o emisiji na hrvatskom jeziku ili ne, dok se spor HNV-a s RTV Novi Sad ne razriješi.

U pismu Izvršnog odbora podsjeća se na odluke HNV-a od 19. ožujka 2005. godine, po kojima predstavničko tijelo Hrvata u SiCG ne priznaje postupke RTV Novi Sad koje je ova kuća poduzela u cilju pokretanja emisije na hrvatskom jeziku, bez

ikakvih konzultacija i zajedničkog dogovora sa službenim predstavničkim tijelom hrvatske manjinske zajednice. Podsjeća se, također, da pokretanje tzv. emisije na hrvatskom jeziku HNV ne smatra ostvarenjem prava pripadnika hrvatske manjinske zajednice u SiCG na informiranje na vlastitom jeziku, te se ističe kako HNV smatra da rješavanje problema s RTV Novi Sad nije niti započeto.

U pismu se naglašava odluka HNV-a da se zatraži sudska zaštita pripadnika hrvatske zajednice od neravnopravnosti, zbog

dosadašnjeg odbijanja RTV Novi Sad da pripadnicima hrvatske manjinske zajednice u SiCG omogući sustavno informiranje na hrvatskom jeziku, sukladno željama, težnjama i zahtjevima predstavničkog tijela hrvatske zajednice.

Pismo ovakvog sadržaja Izvršni odbor je razaslao nakon što se uredu HNV-a javio veći broj dužnosnika iz hrvatskih institucija, kulturno-umjetničkih društava i udruga, u kojima se traži sugestija glede odnosa prema RTV Novi Sad.

Z. S.

Donacija Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici

Računala za novinare »Hrvatske riječi«

Generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici *Davor Vidiš* darovao je Uredništvu »Hrvatske riječi« dva računala. Riječ je o računalima koja su rabljena, ali će biti od velike koristi novinarima ove kuće. Računala je preuzeo direktor NIU *Zvonimir Perušić*.

Ovo nije prva donacija Generalnog konzulata »Hrvatskoj riječi« od kada je

Davor Vidiš na njegovu čelu. Prije dva mjeseca generalni je konzul novinarima »Hrvatske riječi« darovao i komplet »Hrvatskog enciklopedijskog rječnika« autora *prof. dr. Vladimira Anića, dr. Du-nje Brozović-Rončević, prof. dr. Ive Goldsteina, Slavka Goldsteina, mr. Ljiljane Jojić, prof. dr. Ranka Matasovića i prof. dr. Ive Pranjковиća.*

Darovi Generalnog konzulata novinarima »Hrvatske riječi«

Nacionalne manjine nedovoljno zastupljene u organima MUP-a

Razlozi sežu u devedesete

Pripadnici nacionalnih manjina nedovoljno su zastupljeni u organima MUP-a Srbije, ocijenjeno je u istraživanju koje je provelo Pokrajinsko tajništvo za upravu, propise i nacionalne manjine.

Resorni tajnik dr. Tamás Kohecz rekao je na konferenciji za novinare prošloga četvrtka da je Izvršno vijeće Vojvodine zbog toga zatražilo od republičkih tijela da u skladu s ustavnim odredbama pripreme mjere u cilju smanjenja te disproporcije.

NEZAINTERESIRANOST NIJE SLUČAJNA: On je rekao da je do velikog nerazmjera u nacionalnoj strukturi zaposlenika u MUP-u došlo iz više razloga, koji se »uglavnom vezuju za period i politiku iz devedesetih godina«.

»Ima više čimbenika koji su utjecali na to, a jedan je i nezainteresiranost pripadni-

ka nekih nacionalnih zajednica da se zapošljavaju u pojedinim tijelima, što nije bilo spontano«, rekao je Kohecz i dodao kako je to rezultat tadašnje politike da bi neke službe trebale biti etnički homogene.

LOKALNE SAMOUPRAVE ZA PRIMJER: Istraživanje koje je obuhvatilo sva pokrajinska, republička i lokalna tijela uprave u Vojvodini, pokazalo je kako je slična disproporcija iskazana i među zaposlenicima u geodetskim zavodima, tijelima poreske uprave i nositeljima funkcija u pravosuđu.

»Cilj pokrajinske vlade je da se manjine u što većem broju zainteresiraju za integraciju u ove strukture«, rekao je Kohecz. Dodao je kako je u tijelima lokalne samouprave nacionalna struktura zaposlenika gotovo identična nacionalnoj strukturi sta-

novništva u Vojvodini, dok je u pokrajinskim tijelima situacija nešto nepovoljnija. Istraživanje je pokazalo da je u Vojvodini od ukupno 500.000 zaposlenih oko tri posto angažirano na različitim razinama tijela uprave, a najviše u MUP-u i u lokalnim samoupravama.

VAL ZAPOSŁJAVANJA: Kohecz je upozorio i na podatak da je od 2003. do kraja 2004. godine, kada je studija i rađena, u tijelima lokalnih samouprava u Vojvodini broj zaposlenih porastao za oko 10 posto. Prema njegovim riječima, jedan od razloga za to je novi Zakon o lokalnoj samoupravi, koji je donio i nove nadležnosti općinama, a vjerojatno i period nakon lokalnih izbora kada je došlo do vala zapošljavanja.

Beta

Otvaranje turističke sezone na Paliću

Sve je spremno za posjetitelje

Prvoga svibnja na Paliću otvara se i službeno 160. turistička sezona. Istodobno to je i 115. put da se u Subotici proslavlja 1. svibanj i dvadeset i drugi put da se obilježava masovnim izlaskom Subotičana na Palić.

»Proslava 1. svibnja na Paliću nije samo lokalnog značaja«, kaže ravnatelj JP »Palić-Ludaš« *Dragutin Miljković*. Ovaj događaj sastavni je dio turističke ponude Subotice i ima svoje mjesto i na tržištu turističkih aranžmana.

TRI POZIVNICE: »U turističkom smislu 1. svibanj označava početak turističke sezone, sve što na Paliću turistički diše, priprema se za 1. svibanj i to je dan do kojeg treba napraviti veliko spremanje. Drugo, iako je Palić relativno mala turistička destinacija u odnosu na okruženje, što se tiče ležaja, okolnost da se 1. svibnja nađe toliko ljudi na Paliću i sve to kako se odigrava na jedan civilizirani način, veliki je turistički događaj, i treća turistička vrijednost je u onome što gosti na Paliću nude Subotičanima«, kaže Miljković, te pojašnjava: »Ove godine gostujući restorani su iz Sokobanje, Leskovca, Zaječara, Zrenjanina dakle na neki način to je prigoda za Subotičane da isprobaju nešto novo. Pokraj toga imat ćemo folklorne sadržaje pa će u jednom trenutku u 13. sati na ljetnoj pozornici 160 mladića i djevojaka izvesti Veliko bačko kolo. Zatim je tu i tridesetak ljudi koji na razne načine izražavaju narodno stvaralaštvo, uključujući i farbanje jaja, budući da je ove godine, prema julijanskom kalendaru, Uskrs baš 1. svibnja. Zabavni dio je smješten u Luna-parku kad se u jednom trenutku najveći broj različitih aparata za zabavu nađe na jednom mjestu. Tu će biti i u jednom trenutku, ovisno o vremenu, i 160 plovila na jezeru. Sve ono što pluta na jezeru tijekom godine će se u jednom trenutku naći na jezeru, a također i sve ono što je vezano za modelare. Zatim se pojavljuju ronionici sa svojim programom, tenisači imaju svoj turnir parova, jednostavno 1. svibanj kao pozivnicu ima mnoštvo događaja koji zadovoljavaju neke moguće želje obitelji, pojedinaca, mladih i starijih, imućnijih i siromašnijih, gdje svatko ponešto nađe za sebe suglasno svojim željama, potrebama i mogućnostima. Znači

sve to zajedno čini ponudu, što je prva pozivnica.«

Kao i svake godine vodi se računa o različitim mogućnostima dolaska na Palić, te je osiguran kao i prethodnih godina besplatni vlak, druga mogućnost je dolazak biciklom – u sklopu »Trimbija« ili izvan njega, a o biciklima, kaže Miljković, vodi

se briga kao i o tome da na Paliću bude dovoljno mjesta za parkiranje automobila i da ne bude gužve. Pokraj toga »Subotica-trans« daje toliko autobusa koliko je potrebno, svakih 10 minuta, a ako treba i češće. Treća pozivnica je, kaže Miljković, da smo za 21 godinu dosada imali sreću da dođe veliki broj ljudi, 60 do 70 tisuća, i da

Program otvaranja subotičke sezone na Paliću 2005. godine

28. – 30. travanj – Montiranje Luna-parka i objekata ugostiteljske ponude

1. svibanj

8.00 sati Buđenje uz puhački orkestar

9.10 sati Prvi polazak »Prvosvibanjskog vlaka« na Palić (besplatna vožnja)

10.00 sati Svečani koncert Subotičkog puhačkog orkestra

Početak rada Press-centra na »Velikoj terasi«

11.00 sati Prvosvibanjska promenade stazama »Velikog parka«

11.30 sati Otvaranje izložbe suvenira, rukotvorina, uskršnjih jaja

12.00 sati Početak TV programa na Velikoj terasi, Super TV, TV Novi Sad i K-23

Folklorno-muzički program

12.00 – 16.00 sati Muzički maraton »Ljetna pozornica«

Veliko bačko kolo

17.00 sati »Perpetuum mobile« i »Neverne bebe« Velika terasa

Uvečer Žurka na Velikoj terasi

Dragutin Miljković, ravnatelj JP »Palić - Ludaš«

sve to protekne u dobrom ozračju i bez većih problema, a nadam se da će i ove godine biti tako.

»Četvrti stup ove manifestacije, početak i kraj svega, je odanost Subotičana da za Prvi svibanj budu na Paliću. Mislim da je ta navika nastala inače iz duge tradicije Subotice, koja je dugo bila i radnički grad, kada se išlo u Dudovu šumu, Radanovačku šumu, Hrastovaču itd. Palić je sve to samo u jednom boljem izdanju u jednoj komfor-nijoj i organiziranoj varijanti, i konačno 1. svibanj predstavlja na neki način i jednu manifestaciju koja nije više socrealistički događaj već je i radnička tradicija i otvara-nje turističke sezone i skup opuštenih ljudi koji imaju potrebu da barem jednom go-dišnje izađu na Palić u tolikom broju«, kaže Miljković.

PRVI SVIBANJ NA PALIĆU: Među po-sjetiteljima svake godine su najbrojniji Su-botičani, ali je ovakav masovni događaj, naravno, i veoma komercijalna manifesta-cija te je vremenom ušao u turističku ponu-du na tržištu turističkih aranžmana. Kako kaže Miljković, Prvi svibanj na Paliću predstavljen je na Sajmu turizma u Novom Sadu kad je predstavljena turistička ponu-da Subotice i Palića »i dvije agencije iz Beograda prodaju ovaj događaj kao jedan turistički aranžman. Ljudi dolaze na neko-liko dana vlakom, mi ih preuzimamo ov-dje, vodimo i ugošćavamo. Druge dvije agencije iz Beograda i Novog Sada tradi-cionalno prodaju aranžmane za Palić, jedan je 1. svibanj, zatim je tu turnir što znači da ćemo mi garantirano već 23. morati odbi-jati goste jer više nećemo imati gdje ih

smjestiti. Znači na Paliću su mjesta za 1. svibanj tradicionalno popunjena, i od ove manifestacije imamo korist koja se ostvari ne samo direktno već i hoteli, restorani i turističke agencije imaju koristi« kaže Miljković.

Organizator ovoga događaja od 1991. godine je JP »Palić-Ludaš« koji to radi profesionalno, bez odbora ili štabova, a od 1997. godine ovo poduzeće je i turistička

organizacija općine.

»Imamo značajan broj suradnika od KUD-ova, sportaša, turističkih poslenika na Paliću do uposlenika Zoološkog vrta koji je jedno od najviše posjećenih mjesta. Tu, naravno, uračunavam i MUP koji veoma angažirano sudjeluje u svemu glede sigurnosti, kao i inspekcijske službe koje vo-de računa o tome da se poštuje minimum uvjeta koji se traži. To je jedan model koji daje sasvim dobre rezultate« ocjenjuje Miljković.

Prošle je godine za dva dana, 1. i 2. svib-nja, Palić posjetilo oko 120.000 ljudi. Uposlenici JP »Palić-Ludaš« očekuju i ove godine veliki broj posjetitelja na samom Paliću gdje će se odvijati brojni programi, a za one koji više vole ugođaj šume i vla-stitu pripremu hrane prostora ima u broj-nim subotičkim šumama, jer je, kako kaže Miljković, na sreću »... napuštena ideja iz vremena kad je započela palićka priča pa je Komitet bio naredio da se sve druge ak-tivnosti obustave i da se sve koncentrira na Paliću, tako će ove godine biti organizira-ne službe u Selevenjskoj šumi, Subotičkoj šumi na Makovoj sedmici prema Hrasto-vači«, pa će svatko moći izabrati gdje i na koji način želi provesti 1. svibanj uz očuvanje subotičkih šuma.

J. D.

S prošlogodišnje proslave 1. svibnja

V I J E S T I

Odložena sjednica SO Subotica

Sjednica SO Subotica koja se trebala održati 26. travnja nije održana jer nije bilo neophodnog kvoruma za rad.

Razlog odlaganja sjednice je bila nesuglasica koalicijskih partnera DS, SVM i DSHV, oko prve tačke dnevnog reda, tj. prijedloga za formiranje omladinske kulturne fondacije Fokus koja bi funkcionirala pri lokalnoj samoupravi.

Unatoč neodržavanju sjednice, zahvaljujući ovlaštenjima predsjednika Općine koji po Statutu ima pravo samostalno odlučivati o korištenju proračunskih sredstava, bit će uplaćena pomoć za stradale od poplave u Banatu na zajednički pokrajinski račun u ime subotičke općine 1,4 milijuna dinara.

Apel za pomoć

Povodom katastrofalnih poplava u Srednje-banatskom okrugu, Izvršno vijeće AP Vojvodine donijelo je odluku da otvori poseban podračun radi prikupljanja pomoći ugroženom stanovništvu. Budući da je evakuirano preko 2.000 ljudi, srušeno više stotina kuća, poplavljeno preko 30.000 hektara oranica i veoma veliki broj životinja je uginuo, Izvršno je vijeće odlučilo poduzeti sve mjere da se što prije pomogne ugroženom području.

Broj podračuna za Pomoć poplavljenim područjima u okviru konsolidiranog računa trezora AP Vojvodine je 840-1326741-09 s pozivom na broj odobrenja model 97 04-581.

Za pomoć u materijalnim dobrima (hrani, vodi, lijekovima, sredstvima za higijenu, itd) kontakt telefon je 063/582-090.

U Subotici je za koordinatore za prikupljanje i prosljeđivanje pomoći u Općini imenovan zamjenik predsjednika Općine *Petar Kuntić*, a može ga se kontaktirati na telefone: 024/556-766 i 024/525-755.

Problem »bijeke kuge« u Vojvodini

Zamjenik pokrajinske tajnice za demografiju, obitelj i društvenu skrb o djeci *László Galambos*, u ime Izvršnog vijeća i Pokrajinskog tajništva Autonomne pokrajine Vojvodine, donio je 25. travnja čestitke namijenjene novorođenim bebama, koje će predstavnicima ginekološko-akušerskog odjela subotičkog Zdravstvenog

centra predati majkama kao znak pažnje. Tijekom posjeta razgovaralo se i o mogućnostima uključivanja i aktivnog sudjelovanja subotičke bolnice u provođenju mjera iz usvojenog Programa demografskog razvoja APV. Naime, u prosincu prošle godine Skupština APV usvojila je Program demografskog razvoja Vojvodine s predviđenim mjerama koje trebaju pridonijeti da se izrazito težak problem demografske situacije, postojeće »bijeke kuge«, na neki način ublaži. Ovo je ujedno i prvi takav dokument u Srbiji, a u Programu se, među ostalim, navodi da je rađanje djece u Vojvodini daleko ispod jednostavnog obnavljanja stanovništva, te da je to činjenica koja obilježava demografski razvoj Vojvodine još od sredine prošloga stoljeća. Prema riječima *László Galambosa*, Pokrajina iz svojih sredstava financira boravak trećeg i četvrtog dje-

teta u predškolskim ustanovama s 30 postotaka, a ukoliko općine dodaju svoja sredstva, u većem broju općina boravak ove djece u predškolskim ustanovama je besplatan. Te povlastice Pokrajine uživati će oko 5 tisuća djece na teritoriju Vojvodine. U okviru novozgrađene zgrade Ginekološke klinike u Novom Sadu, krajem godine početi će s radom centar za liječenje problema steriliteta i umjetne oplodnje, budući da veliki broj bračnih parova u Vojvodini ne mogu imati djece. Također, prilikom rođenja drugog djeteta, iz republičkog proračuna, obitelji se izdvaja iznos od oko 70 tisuća dinara, za rođenje trećeg, oko 130 tisuća, a za četvrto dijete oko 170 tisuća dinara.

Nacionalni centar za jezike

Ekonomske fakultet u Subotici 22. travnja je sa Europskim konzorcijem za strane jezike (ECL) iz Pečuha potpisao ugovor o osnivanju Nacionalnog centra za jezike.

Osnivanjem tog centra realizirat će dio koncepcije Ekonomskog fakulteta koji predviđa internacionalizaciju nastavnog plana i programa te ustanove, rečeno je prilikom potpisivanja ugovora.

Centar svoj rad počinje obukom za 40 predavača iz engleskog, mađarskog i njemačkog jezika. Najavljeno je da će se taj centar baviti pripremom studenata i svih zainteresiranih za polaganje različitih stupnjeva ispita iz stranih jezika.

Za nove dobitnike zvanja i priznanja

Povjerenstvo za dodjelu zvanja i priznanja Skupštine Općine objavilo je javni poziv za sudjelovanje u predlaganju građana

Predstavnici općina upoznali se sa slovačkim iskustvima

Subotica ima dobre šanse

Petar Kuntić

Stalna konferencija gradova i općina, u okviru projekta BEST, u suradnji sa Slovačkom asocijacijom lokalnih vlasti organizirala je studijsko putovanje u Slovačku od 17. do 22. travnja za predstavnike općina iz Srbije. To je bila prigoda da se predstavnici jedanaest općina iz Srbije, koje imaju partnerske odnose sa slovačkim gradovima, upoznaju s iskustvima slovačkih općina u procesu približavanja Europskoj uniji i razvijaju nove oblike suradnje s partnerskim gradovima.

Općinu Subotica, koja ima partnerski odnos sa slovačkim gradom Olomoucom, predstavljao je zamjenik predsjednika Općine *Petar Kuntić*, koji je po povratku iz Slovačke rekao kako su dominantne teme na seminaru bile vezane o ulozi lokalne samouprave u uvjetima kada ona egzistira u EU.

»To su sasvim neki drugi uvjeti gdje je decentralizacija izražena, gdje lokalne samouprave dobivaju nazad svoju imovinu i gdje ima značajnih novina u samom upravljanju i organiziranju grada, koje se mogu i kod nas primijeniti. To je, primjerice, osnivanje takozvane komunalne policije koja se brine o održavanju reda u gradu u sferi komunalija i koja ima iste ingerencije kao i policija, dakle, može napisati prijavu, može opomenuti, može privesti i na najbolji se način stara o čistoći grada. Zbog toga a vjerojatno i zbog toga što su Slovaci poznati kao veoma disciplinirani narod svi gradovi su besprijeckorno čisti«, rekao je po povratku Petar Kuntić.

Druga iskustva koja bi se mogla primijeniti u Subotici su u svezi s ulaganjem inozemnog kapitala jer su u Slovačku ušla četi-

i organizacija na teritoriju općine Subotica za dodjelu zvanja Počasni građanin i priznanja Pro urbe.

Pismene prijedloge s obrazloženjem treba poslati ili predati Skupštini općine Subotica, Trg slobode 1, 24000 Subotica, s naznakom za Povjerenstvo za dodjelu zvanja i priznanja, i to do kraja svibnja.

Organska hrana i u »Kolijevci«

Suradnja između Doma za nezbrinutu djecu iz Subotice »Kolijevka«, i Biofarme »Mamužić« iz Ljutova započeta je u ponedjeljak 25. travnja. Vlasnik biofarme *Josip Mamužić*, dugogodišnji je član udruženja Terra's, a njegova farma od 20 ha certificirana je 2004. godine od strane inspeksijske organizacije »Organica« kao farma koja proizvodi isključivo organske proizvode.

Proizvođač Mamužić poklonio je »Kolijevci« oko 150 kg organskog povrća (mrkve, peršuna, krumpira i paštrnaka) te pšeničnog integralnog brašna. Svo povrće i brašno proizvedeno je po strogim propisima organske poljoprivrede.

ri velika koncerna – Peugeot, KIA, Wolkswagen, Hiundai, koji upošljavaju 55 tisuća Slovaka i ostvaruju 25 posto ukupnog izvoza slovačkog gospodarstva.

»Zašto se to dogodilo baš u Slovačkoj i kako da se mi organiziramo da u sljedećim koracima privučemo velike koncerne na područje gdje mi živimo? Jedan od prvih uvjeta je politička stabilnost u državi, bitno je i da su plaće radnika niže nego na Zapadu ali je odgovor vjerojatno u tome da je Slovačka zakonom regulirala da se porez na dividendu ne plaća«, kaže Kuntić.

Kakve su šanse Subotice da privuče strana ulaganja? »Iz razgovora s predstavnicima jedanaest općina realna je slika da je Subotica u infrastrukturi daleko iznad prosjeka«, ocjenjuje Kuntić, ali dodaje kako šanse nisu samo na Subotici koja već odavno pripada srednjoeuropskim gradovima.

»Prvo se mora stvoriti stabilna politička situacija u državi i da se fiskalni sustav uredi tako da garantira određenu stabilnost u gospodarenju i profit. Mislim da će Subotica imati velike šanse postati jedan od prvih gradova koji će doživjeti procvat u oblasti stranih investicija, jer je već i sada, u odnosu na svoju veličinu, grad s dovoljno stranih investicija. Subotica već određene aktivnosti ima, a s donošenjem novog urbanističkog plana riješit će se i pitanje industrijskih zona, ali temeljno je ipak ono – kad stranac uloži da mu je sigurnost zagaranirana a mamac kao i u Slovačkoj može biti da se porez na dividendu ne plaća«.

J. Dulić

BAŠ SVE ZA POLJOPRIVREDU

24000 Subotica, Segedinski put 90. (zgrada bivšeg Aurometala)
Tel/Fax: (024) 548-241 – www.skalgreen.co.yu, E-mail: office@skalgreen.co.yu

SUPERMARKET ZA VAŠU FARMU, BAŠTU I DVORIŠTE

AGRO

PONUDA

CENE

MALOPRODAJA I VELEPRODAJA

<ul style="list-style-type: none"> - NAVODNJAVANJE - SEMENA - ĐUBRIVA - SUBSTRATI - ZAŠTITNA SREDSTVA - FOLIJE 	<ul style="list-style-type: none"> - MREŽE I DŽAKOVI - KANAPI I VEZIVA - "TESA" TRAKE - PLASTIČNI KONTEJNERI - BOJE I LAKOVI - ELEKTRO MATERIJAL 	<ul style="list-style-type: none"> - SIJALICE - HTZ OPREMA - RUČNI I ELEKTRIČNI - PROFESIONALNI ALATI - ŠRAFOVI I EKSERI - VODOVODNI MATERIJAL
--	--	--

Jednodnevni izlet

Cestom naših predaka

NOVI SAD – Turistička agencija »Čičovec travel« iz Novog Sada s ciljem da razvija kulturu hrvatske nacionalne zajednice organizira jednodnevni izlet pod nazivom »Cestom naših predaka«. Planira se obilazak Srijemskih Karlovaca, Beške, Maradika, Indije, Novog Slankamena, Starog Slankamena, Novih Banovaca i Zemuna. Prvi ovakav izlet planira se za subotu 30. travnja.

Polazak na jednodnevni izlet je ispred Kluba umirovljenika »Vladimir Nazor« u Petrovaradinu u 7.30 sati. Prvo zaustavljanje nakon kratkog putovanja je u Srijemskim Karlovcima, mjestu koje svojom historijom ne dozvoljava da ode u zaborav. Prvi spomen Župe datira iz davne 1332. godine da bi ponovo Župa bila ustanovljena 1746. Nadaleko čuveni Karlovački mir iz 1699. godine potpisan je na uzvišenju podalje od centra Karlovaca u drvenoj baraci, baš na mjestu gdje je 1740. godine sagrađena Kapela mira (današnja sagrađena 1817.), s okruglom osnovom i četiri ulaza, kako bi pregovarači mogli ući u isto vrijeme. Kako kažu stručnjaci, Kapela mira je prvi »Okrugli stol« u povijesti.

Župna Crkva Presvetog Trojstva je iz 1811. godine. Nakon stručnog upoznavanja s Karlovcima put nas dalje vodi do Novog i Starog Slankamena, preko Mara-

dika u kojem se nalazi prelijepa Crkva svete Ane i Beške u kojoj je Župa osnovana 1966. godine a Crkva sv. Male Terezije je adaptirana obiteljska kuća – pekara 1966. godine, zatim Indije, u kojoj barokno-klasicistička Crkva svetog Petra i Pavla odolijeva zubu vremena sve od 1872. godine. Nakon posjeta Novog Slankame-

Petrovaradin

na, koji je nastao 1783. godine u kojem će se vidjeti Crkva sv. Mihajla sagrađena 1862., kada je i Župa osnovana, a koju je oslikao *Marko Antonioni*, za par minuta se stiže do jednog od najznačajnijih Fruškogorskih sela, Starog Slankamena, koji je i najistočnija točka.

Povijest Starog Slankamena doseže sve do prehistorije, sudeći po bogatom arheo-

loškom nalazištu gdje se mogu danas vidjeti ostaci rimskog grada Acuminicum. Još davne 1072. godine na mjestu gdje je danas Stari Slankamen nalazilo se srednjovjekovno utvrđenje koje nije odoljelo zubu vremena, te se mogu vidjeti ostaci zidina. U to vrijeme se prvi puta spominje Župa Stari Slankamen. Crkva sv. Nikole, biskupa, obnovljena je 1759. godine. Preko od Slankamena je i ušće dviju prelijepih, velikih i značajnih rijeka, Tise u Dunav. Nezaboravan vidikovac, koji se pruža iz Starog Slankamena, odabrat ćemo za mjesto odmora i prijatnog ručka, na mjestu koje će biti iznenađenje.

Nakon ovog posjeta cesta će, cijelim putem duž Dunava, izletnike odvesti sve do Zemuna, koji je centar Zemunskog dekanata u kojem je Župa postojala još u vremenu prije Turaka. Nezaobilazna točka je svakako franjevački samostan, a tu je i samostan sestara sv. Vinka Paulskog.

Župna crkva u Novim Banovcima stara je preko 250 godina i vrijedan je kulturno-historijski spomenik koji je odolio svim historijskim napadima na nju.

Cijena aranžmana (povratna karta) je 350 dinara. po osobi i odnosi se na troškove prijevoza, a zainteresirani se mogu javiti na telefone 064/ 1506722, 064/ 1719991 i 065/ 5330033.

D. Č.

Obilježen Dan planeta Zemlje

BAČKI BREG – Od prve ekološke tragedije, koja se dogodila na obalama Santa Barbare u Americi, kada je u more izliveno na tisuće tona nafte – koja je uništila sav živi svijet, prošlo je gotovo pola stoljeća. Kao reakcija na ovaj nemili događaj u svijetu su nastali prvi ekološki pokreti koji danas aktivno djeluju u svim zemljama.

Nažalost, bez obzira na sve opomene o posljedicama zagađenja životne sredine i uništenja prirodnih bogatstava, ekološki incidenti se događaju u svim državama. Ujedinjeni narodi su zato 22. travanj proglasili za svjetski Dan planeta Zemlje. Ovaj dan je u prošli petak obilježen i u Bačkom Bregu, kada su djeca Osnovne škole »Moša Pijade« u parku u centru sela zasadila dva stabla sibirske smreke. Ovom događaju su bili nazočni i predsjednik Savjeta Mjesne zajednice *Željko Ilić* i tajnica Mjesne zajednice *Jasna Knežević*. I ove godine je nastavljena akcija pošumljavanja parcela koje pripadaju Mjesnoj zajednici, a nalaze se neposredno ispod sela. Ova akcija je već donijela plodove, pa su zahvaljujući pošumljavanju i održavanju ovih parcela uništeni divlji deponiji. Ove godine su Berešci zasadili još stotinu stabala topole, koje su dar Vojvodina šuma.

Zlatko Gorjanac

Djeca OŠ »Moša Pijade«, tajnica MZ Jasna Knežević i predsjednik Savjeta MZ Željko Ilić

Konstituiran novi Savjet MZ Sonta

Na stalnoj provjeri Sonćana

U sljedeće četiri godine GG za Sontu i DSHV tvorit će konstruktivnu oporbu i razmišljati o propustima koji su doveli do gubitka ovih izbora, a SPS, GG Sonta i SRS odlučivat će o svim bitnim problemima MZ Sonta

SONTA – U subotu 23. travnja, u maloj dvorani Doma kulture, održana je konstitutivna sjednica novoga saziva Savjeta MZ Sonta. Verificirani su mandati petnaestero članova, s lista koje su na proteklom izborima zadobile povjerenje birača i to Zvonka Tadijana, Veljaka Bačića, Željka Vinka, Jelke Arsić, i Zorana Bukovca s liste »GG za Sontu«, Tomislava Silađia, Željka Dekana i Antuna Nimaka s liste SPS, Antuna Zlatara, Sunčice Silađi i Milke Držajić s liste GG Sonta, Marka Šegrta i Ivana Kozbašića s liste DSHV-a te Nikole Vučićevića i Zvonka Stamoblje s liste SRS.

NOVO ČELNIŠTVO MZ: Kao gost na sjednici je bio nazočan i dr. Živorad Smiljanić, predsjednik Općine Apatin. Prijedlog dnevnoga reda je prihvaćen jednoglasno, a u daljnjem tijeku sjednice vidjeli smo dio ozračja i uspostavljanje odnosa koji već vladaju u Skupštini Općine Apatin.

Većinom od 8 glasova »za«, od 15, koliko broji Savjet, izglasovane su odluke o novim dužnosnicima. Antun Zlatar je izabran za predsjednika Savjeta, Nikola Vučićević za dopredsjednika, a Tomislav Silađi za tajnika. Jelka Arsić, vijećnica s liste GG za Sontu, stavila je primjedbenu na izbor tajnika, za koju dužnost se do sad raspisivao natječaj, a jedan od uvjeta je bila i stručna sprema najmanje šestog stupnja. Novoizabrani tajnik ima četvrti stupanj trgovačkog smjera. Zvezdana Zvonar, pravnica, odgovorila je kako je glede stručne spreme izglasovana izmjena u Odluci o mjesnim zajednicama na posljednjoj sjednici SO Apatin, a po Zakonu o lokalnoj samoupravi, tajnik MZ se postavlja imenovanjem, a ne po natječaju.

Tadijan je napomenuo kako ne bi trebalo politizirati rad Savjeta, da ne bi trebalo stvarati podjelu »mi – vi«, nego se dogovarati bez tenzija, na dobrobit sela. Replirao mu je Dekan, vijećnik s liste SPS-a, da »ta napomena o podjeli ne stoji. Mi nismo zlopamtila, ali prisjetite se situacije od prije četiri godine. Budite sigurni da se nikom nećemo svetiti, da će s naše strane biti prihvaćen svaki dobar i konstruktivan

Panorama Sonta

prijedlog, ukoliko je u interesu Sonćana«. Zlatar je zaključio sjednicu konstatacijom da će rad novoga Savjeta biti na stalnoj provjeri Sonćana, koji će ga znati najbolje ocijeniti.

Sonćanima ostaje nada da se političko ozračje iz općinske Skupštine neće reflektirati na rad novoga Savjeta, te da će se raditi na dobrobit sela, bez međustranačkih razračunavanja i bez diktata »od gore«. Prva sjednica nas, glede tih odnosa, baš i nije ispunila optimizmom, bila je jasno vidljiva podjela na vlast i oporbu. Zanimljivo je i da »GG za Sontu – Zvonko Tadijan« (koja je najjača grupacija u Savjetu) nema niti jednoga dužnosnika, a ima ga lista SRS, koja, kao i lista DSHV-a ima dva člana Savjeta. U sljedeće četiri godine GG za Sontu i DSHV tvorit će konstruktivnu oporbu i razmišljati o propustima koji su doveli do gubitka ovih izbora, a SPS, GG Sonta i SRS odlučivat će o svim bitnim problemima MZ Sonta.

PRVI ISPIT PREDSTOJI: Antun Zlatar je kazao: »Čast mi je što sam izabran na ovu dužnost, ali sam svjestan i teških obveza koje su preda mnom. Prvi veliki ispit nam predstoji već kroz nekoliko mjeseci, kad bi Sonćani trebali izglasovati novi samodoprinos. Iskustvo mi govori da ćemo ovu zadaću pozitivno riješiti. Izglasavanjem samodoprinosa osigurali bismo brže ostvarivanje svih planova, koji bi unaprijedili život na selu i samim tim zadržali

mlađu populaciju u Sonti. Ukoliko ovu zadaću pozitivno riješimo, utvrdit ćemo listu prioriteta, a nadam se i dobrom prilivu sredstava iz komunalnog dijela općinskog proračuna. U svakom slučaju, moramo raditi i na dovlačenju svježega kapitala u Sontu, a vezano s tim i na otvaranju novih radnih mjesta i kako bismo unaprijedili rad sportskih i kulturnih udruga«.

Zvonko Tadijan, nositelj liste GG za Sontu, nije bio raspoložen za komentiranje sjednice: »Što da vam kažem, sve ste vidjeli. Plašim se da će se nelogičnost primjene proporcionalnog izbornog sustava na male sredine odraziti na buduću rad ovoga Savjeta. Na zbivanja tijekom današnje sjednice moj jedini komentar je da nemam komentara«.

Marko Šegrt, nositelj liste DSHV-a, pak, kaže: »Iznenaden sam ovakvim ponašanjem socijalista, koji su za ovu sjednicu, čak i u pisanom obličju, osigurali osam glasova, i, ne dopustivši nikakve prijedloge, niti rasprave, tijesnom većinom od potrebnih osam glasova, izabrali nove dužnosnike iz svojih redova, te iz redova SRS, što je, vjerojatno, ustupak radi dobivanja njihova dva glasa, drugim riječima politička trgovina. Bit će dobro, ukoliko svi budemo radili u interesu Sonta, ukoliko ne dozvolimo da prevladaju međustranačke strasti i prepucavanja. U protivnom, za Sontu će to biti četiri izgubljene godine«.

Ivan Andrašić

Šokački divani

Početak plodne suradnje

OSIJEK – U organizaciji udruge »Šokačka grana« u Osijeku su 20. travnja održani »Šokački divani« na kojima je nazočnima predstavljena »Udruga povjesničara i baštinka zavičajne starine Slavonije, Baranje i Srijema«, čiji je predsjednik *Ilija Maloduš* s predsjednicom urbanih Šokaca *Verom Erl* potpisao Povelju o suradnji. Dvorana gradske četvrti Retfala i ove je srijede bila »malena« da primi sve osječke Šokce koji su došli na predstavljanje rečene Udruge, ali i ženske pjevačke skupine »Šokice« i tamburaškog sastava »Šokačka duša«.

Kratku ali nadahnutu riječ uvoda i pozdrava gostima i svim nazočnima uputila je predsjednica osječke šokačke Udruge *Vera Erl*, a potom i *Ilija Maloduš*, da bi zatim *Ivan Nikolić* u dvostruko uložio, i domaćina i gosta, jer obnaša dužnost tajnika i u jednoj i u drugoj udruzi, predstavio desetak, od dvadesetak članova Udruge koja sakuplja i bilježi zavičajne vrijednosti, koja je u ovo kratko vrijeme postojanja iznjedrila četrdesetak knjiga o zavičajnoj baštini u tri slavonske županije, Osječko-baranjskoj, Vukovarsko-srijemskoj i Brodsko-posavskoj.

PREBOGATA POVIJEST KRAJA: Te su se večeri Osječanima predstavili *Ivica Ćosić-Bukvin*, seljak iz Vrbanje, autor 11 knjiga što o Vrbanji, što o Cvelferiji, poznat nazočnima jer je u organizaciji Zavičajne udruge Gibarčana i Udruge dragovoljaca Retfale već imao promociju četiri svoje knjige, »Priče iz šume i sela«, »Priče iz Spačvanske šume«, »Cvelferija« i »Špenzle na strike«, a nedavno mu je iz tiska izašla i knjiga »HSS u Cvelferiji«.

Ilija Maloduš, rodom iz Garčina i predsjednik rečene udruge, objavio je do sada 7 knjiga, »Divani iz ravnice«, »Usnule vode Brezne« o Garčinu, Zadubravlju, Selni i Trnjanima, te nekoliko monografije nogometnih klubova u brodske kraju. Cilj mu je zabilježiti ono što se o našim sredinama ne zna, otrgnuti od zaborava prebogatu povijest ovoga kraja i zabilježiti pregršt zanimljivosti koje pomalo padaju u zaborav. *Luka Lukić*, učitelj iz Brodskoga Varoša, zapisao je mnogo toga, ali to malo tko zna, *Antun Matija Reljković* živio je dvije godine u Zadubravlju, ali i to se ne zna, *Johan*

Rotmieler, podrijetlom iz Trnjana, pjevao je u New Yorku, ali to ne znaju niti u njegovom rodnom mjestu itd.

Mato Blaževac, seljak iz Donje Bebrine, obrađuje 100 hektara zemlje i trenutačno ima u tovu 30 junadi i predsjednik je KUD-a »Kolo« u Bebrini, ali nađe vremena i za zavičajnu povijest. Objavio je četiri knjige, dvije o Donjoj Bebrini, potom »Župa Klakar« i »Općina Klakar« i

mami.

Vojislav Nikolić, učitelj iz Slavonskog Šamca, kulturni je djelatnik i poziva nas u svibnju u Šamac na smotru samičara. Došao je u odori Trenkovih pandura, a o barunu Trenku u ovome se kraju pričaju divne priče.

Blažo Vuksanović došao je iz Kruševica s pregršt svojih radova, minijatura, vjernih kopija bunara s dermom, čardaka, ambara i

Vera Erl i Ilija Maloduš potpisuju Povelju o suradnji

stigne na sve akcije i manifestacije.

Josip Zaluški – Danišin, rođeni Vinkovčanin i član Vinkovačkih šokačkih rodova, nakon 30 godina rada u Tvornici stočne hrane dospio je na burzu rada. Ali ne žali, danas ima vremena da se posveti očevom imanju i svojim konjima, lipicancima, s kojima sudjeluje na mnogim šokačkim smotrama i manifestacijama. *Vinko Juzbašić* iz Bošnjaka autor je 11 naslova, što kao autor, što u koautorstvu i voli istraživati povijest rodničkih Bošnjaka i Cvelferije općenito. Tajnik je Udruge proizvođača autohtonog šokačkog Kulena – Kulina.

AL' JE TEŠKO BITI ŠOKAC: *Stipa Bogutovac* rodom je iz Gunje, novinar je lokalnih radiopostaja i dopisnik Večernjeg lista, autor je jedne knjige do sada, a kako kaže, ima materijala za barem još deset knjiga. Baština Gunje i Posavine ga prosto

drugih suvenira tako dragih šokačkom oku i srcu. Godinama radim ove suvenire i pokazujem ih na brojnim šokačkim manifestacijama.

Neki su se članovu Udruge ispričali što nisu mogli doći večeras u Osijek.

Gošća večeri bila je pučka pjesnikinja *Mira Kukanović* rodom iz Gundinaca, koja se predstavila s nekoliko pjesama iz svoje zbirke »Nekad prije«, ali je s pet – šest pjesama najavila i svoju novu zbirku, nabijenu erotikom provokativnog naslova »Ispod unteroka«. Ta znate već što je *unterok*. Pratio ju je na samici Vojo Nikolić iz Šamca.

Susret je završen, kako to Šokcima i priличи, uz tambure, pjesmu i kolo, ali i bogatu šokačku siniju, prepunu domaćih kolača, rakije, vina i sode.

Baš nešto mislim – al' je teško bit' Šokac.

Slavko Žebić

Sjednica Skupštine Općine Apatin

Bez oporbe

APATIN – Šesta sjednica Skupštine Općine Apatin počela je jako burno. Vijećnici oporbene DS i DSS zatražili su dopunu dnevnoga reda s tri inicijative. Prva je bila zahtjev za smjenu *Miodraga Bakića*, predsjednika SO, zbog, po njihovim riječima, falsificiranja skupštinske Odluke o osnivanju Doma zdravlja Apatin, te zbog raspisivanja izbora za savjete mjesnih zajednica u puno kraćem roku od zakonskog.

»Trgovinskom sudu u Somboru dosta - vljena je Odluka o osnivanju Doma zdravlja koja nikada nije na Skupštini izglasovana. Na sjednici Skupštine od 14. veljače obećano je da će sve okolnosti glede ovoga problema biti detaljno ispitane, ali evo, niti nakon dva mjeseca nije ništa poduzeto.

Izbori za savjete mjesnih zajednica nisu raspisani u zakonskom roku od najmanje 30 a najviše 60, nego u svega 15 dana. To je izuzetno bahat akt od strane koalicije na vlasti«, rekao je šef vijećničke grupe DS-a i DSHV-a *Branko Sudžuković*.

Svoje viđenje cijeloga slučaja »Dom zdravlja« prezentirao je predsjednik Općine *Živorad Smiljanić* uz opasku da koalicija na vlasti (SPS, SRS i PSS) nema potrebe za falsifikatima, pošto ima komotnu većinu:

»Trgovinski sud je pogriješio, jer osniva-

nje znači preuzimanje, a pitam se otkud DSS-u i spisi iz ovoga suda. Republička vlada je morala poštovati Zakon o lokalnoj samoupravi glede Doma zdravlja, te je, suglasno tome, razriješila ravnatelja *dr. Glumca*«. U nastavku sjednice oštro su polemizirali *Smiljanić i Bakić* s jedne, te *Dražić i Sudžuković*, šefovi vijećničkih grupa DSS-a i DS-a, s druge strane.

Druga inicijativa oporbe bila je formiranje Komisije za praćenje zakonitosti i vjerodostojnosti svih općinskih spisa koje potpisuje *Miodrag Bakić*, predsjednik SO. Treća inicijativa je bila formiranje Anketnoga odbora za utvrđivanje istine glede Doma zdravlja. Nakon opširne i povremeno jako oštre diskusije, uz iznošenje puno osobnih prozivki i uvreda između pripadnika vlasti i oporbe, predložene dopune dnevnog reda su većinom glasova odbijene, a nakon pauze vijećnici oporbe su napustili sjednicu. U vijećnici su ostali *Dražić i Sudžuković*, kako do kraja sjednice sve točke ne bi bile usvojene bez rasprave. Većinom glasova prihvaćene su promjene Statuta općine i Odluke o mjesnim zajednicama. Promjenom Statuta Općine, umjesto dosadašnjih 7, broj članova Općinskog vijeća se povećava na 11, a izglasovana promjena o Odluci o mjesnim

zajednicama dozvoljava da tajnici mogu biti osobe s četvrtim stupnjem stručne sprema, umjesto, kao do sada, s najmanje šestim. *Bakić* je ovu odluku prokomentirao tvrdnjom da onaj tko ima povjerenje građana, može obavljati-obnašati tu dužnost bez obzira na školsku spremu. Ostale odluke, vezane za komunalnu problematiku, promet i socijalu, izglasovane su bez rasprave.

Ivan Andrašić

Kaznena prijava

Po svršetku sjednice Općinski odbor DS-a Apatin održao je konferenciju za tisak. Imenovani su u ime deset vijećnika DS-a i DSHV-a obavijestili javnost da u Skupštini nisu naišli na razumijevanje glede njihovih inicijativa za smjenu predsjednika *Bakića*, kontrolu njegovih potpisa i formiranje Anketnoga odbora za utvrđivanje istine u slučaju Doma zdravlja.

»Kako nema drugih mogućnosti osim parlamentarne borbe, odlučili smo napustiti sjednicu. Ostaje nam samo da protiv *Miodraga Bakića* podnesemo kaznenu prijavu«, izjavio je *Sudžuković*.

I. A.

Suradnja s poduzećima iz Venecije

Veliko i zahtjevno gradilište

SOMBOR – U Svečanoj dvorani SO Sombor na inicijativu glavnog arhitekta Općine Sombor *Snežane Milešević* održano je edukativno predstavljanje građevinskih kompanija »San Marco« (su-vremeni interijeri i eksterijeri) i »Torgler« (zaštita spomenika kulture i građevina od vlage) iz Venecije.

Tema ove promocije bila je zaštita baštine i jedinstvenog kulturno-povijesnog nasljeđa Sombora. Okupljenim gostima programe sanacije vlažnih zidova na objektima pod zaštitom, i programe za uređenje eksterijera i interijera predstavili su: *David Sav, Dordo Vizintin i Miroslav Milivojević*.

U svom izlaganju o spomenicima kulture i njihovoj vrijednosti *Snežana Milešević*, gradski arhitekt, primijetila je da je političko raspoloženje u našem gradu veoma naklonjeno zaštiti i čuvanju spomenika kulture.

»Gradonačelnik Sombora *dr. Jovan Slavković* odlučio se za aktivnu politiku grada u kojoj se istovremeno štiti i čuva vrijednost baštine. Za građane Sombora, koji su direktni korisnici svih blagodati njegove arhitektonske tradicije, ovo je od izuzetne važnosti«, izjavila je *Snežana Milešević*.

Prema riječima gradskog arhitekta vrlo je izvjesno da će Sombor veoma uskoro postati »veliko i zahtjevno gradilište« i da će

suradnja s predstavljanim venecijanskim poduzećima biti veoma interesantna svima onima koji su »sebe prepoznali kao buduće profesionalne izvođače radova. U programu zajedničke suradnje predviđaju se obuke inženjera, arhitekata i urbanista, kao i obuke majstora, koji će raditi na sanaciji vlage zidova eksterijera i interijera«.

Prateći ovu ideju, nakon promocije u Svečanoj sali SO uslijedile su edukativne radionice za nezaposlena lica. ■

Službeno otpočeo program »Dužijance 2005.«.

Blagoslov žita na Bikovu

Prva u nizu manifestacija Dužijance 2005. bio je blagoslov žita. Ove je godine Organizacijski odbor Dužijance 2005. godine odabrao da to bude na Bikovu. To se zbilo na sam blagdan sv. Marka 25. travnja. Vlasnici žitne njive na kojoj se obavio blagoslov su *Antun Gabrić, Stanko Kujundžić i Josip Rajčić*. Na ovoj blagoslovljenoj žitnoj njivi također će se održati i tradicionalno Natjecanje risara.

Blagoslov žita je vjerski obred koji je kako našim precima, tako i nama sada od velike važnosti. Župnik mjesne crkve na Bikovu *vlč. Julije Bašić* u koncelecijaciji sa *dr. Andrijom Kopilovićem* predvodio je misno slavlje, a nakon toga je krenula svečana procesija. Pjevala se Litanijska svitih. U tom zazivu puk je stigao na mjesto odabrane žitne njive na kojoj se obavio sam blagoslov žita. Nekada su se čitala sva četiri evanđelja i poslije svakog se svećenik okretao na sve četiri strane svijeta, moleći se pri tome za sve usjeve. Nakon

toga gosti su se zadržali na domjenku na salašu Gabrijele i Grga Tikvickog.

Običaj blagoslova žita na Markovo se održao i do današnjih dana, naravno, ne u onom izvornom obliku. Zahvaljujući Or-

ganizacijskom odboru Dužijance, ovaj običaj neće nestati. Oni posebnu pozornost posvećuju ovom običaju, kao i ostalim manifestacijama u okviru Dužijance.

A. P.

Vlač. Julije Bašić blagoslovio je žito, a Grgo Kujundžić pozdravio mnoštvo

Piše: vlč. dr.
Andrija Kopilović

*Imamo Papu
čije je geslo
SURADNIK
ISTINE.
Živimo u
svojoj
sadašnjici
upravo u toj
krizi istine.
Ako išta našem
društvu, ako
hoćete i u
ovom
konkretnom,
nedostaje volja
da konačno
vidimo da se
na laži, lažnoj
samodopadljivi-
vosti, lažnoj
riječi ne može
graditi ništa
osim
mjehura
sapunice. A da
se na gramu
istine može
osloniti svijet.*

Izabran novi Papa

Suradnik istine

Kao vjernici smo svjedoci izvanrednih događaja u povijesti Crkve. Čini mi se da sa osobitim strahopoštovanjem moramo biti svjesni da nas Bog ugrađuje u jednu epohu povijesti koja je neobično važna i značajna. Naime, tko poznaje dobro povijest katoličke Crkve, zna da u toj povijesti dugoj i burnoj postoje razdoblja izuzetno svjetla i razdoblja »tmurnih« oblaka. Razdoblja koja osobito svijetle su vremena ponajprije velikih i svetih pastira koje je Bog postavljao na čelo svoje Crkve. Ako mi na stvarnost Crkve gledamo samo fenomenološki i povijesno, osiromašit ćemo i svoju spoznaju i svoje znanje. Crkva ima jednu Božansku dimenziju koja joj se niti može niti smije zaniijekati. Ona je Božanskog podrijetla i nije samo institucija i ne smije biti samo institucija i nije organizacija i ne smije biti samo organizacija – ona je živi organizam, ona je Tijelo čija je duša Duh Sveti. Ona je otajstvo. I baš radi toga što Crkva u svojoj povijesti doživljava, prepoznajemo velika vremena po velikim pastirima. Prva stoljeća kršćanstva su u znaku progona i mučeništva ali sa velikim i svetim pastirima, unatoč progonstva ona se širi i raste. U vremenu seobe naroda ponovno je zasjalo nekoliko velikih pastira izuzetnog duha i svetosti. Crkva se rađuje zadnjih stoljeća velikim pastirima koji predsjedaju crkvenom zajedništvu ljubavi i uistinu je nemoguće izreći ukratko svu poruku i sva djela koja su ovi veliki ljudi ugradili u povijest. Kao nikada do sada, kroz više od mjesec dana, Crkva je preživljavala osobitu vidljivost Božjega Duha u svojoj povijesti. Planetarno voljeni Papa, Ivan Pavao II. umro je »na očigled cijelog svijeta«. Cijela planeta je planula u jednodušnoj molitvi za tog velikog čovjeka i povodom njegove smrti. Nikada se sigurno u povijesti nije u isto vrijeme i na tako razne načine molilo kao o smrti Velikog Ivana Pavla II. Osobni znak i poruka našem vremenu: MOLITVA PO-

VEZUJE LJUDE – MOLITVA JE ZNAK NAJDUBLJE SOLIDARNOSTI. Tako se je dogodilo i da je sprovod velikoga Pape bila snažna poruka molitvene solidarnosti. Izbor novoga Pape Benedikta XVI. znak je ponovne prisutnosti Božjega Duha na opipljivi način u povijesti Crkve. U ovako razjedinjenom svijetu naći »Parlament« koji će tako misliti, odlučivati i složno raditi da će u jednoj od najkraćih Konklava izabrati nasljednika nenadmašivog karizmatika Ivana Pavla II. »Kakvo čudo u očima našim«, uskliknuo bi Psalmista. No, svaki pontifikat ima svoju dimenziju i jaku poruku u Petrovoj službi kojom se ugrađuju u povijest svijeta. U likovima pastira Bog »prstom upire« na velike probleme i daje odgovor na izazove vremena da bismo prepoznali »znakove vremena«. U vrijeme smjene Milenija i kriza cijeloga čovječanstva bio je Papa jedne osobite širine i pripadao je svima. Bio je spreman, i Bog je po njemu ujedinio svijet. No, taj svijet i dalje pati od mnogih izazova, osobito relativizma i subjektivizma. Relativizam je opasnost na koju je kardinal Ratzinger jasno upozorio na početku Konklava, na misi u crkvi svetoga Petra. Relativizam je najveći protivnik istine, a subjektivizam najveći protivnik ljubavi. Tako se događa da unatoč vanjskoj globalizaciji i ujedinjenju prijeti jedna »nagriženost« iznutra, a to je relativizam i subjektivizam. I sada dolazi Papa čije je geslo SURADNIK ISTINE. Tekst je uzet iz Treće Ivanove poslanice. Evo što sam Papa kaže o svome geslu: »Ja sam, naravno, kako mi i pristoji, strastven čitatelj Svetoga pisma, a na te riječi, koje su me očaravale od samoga početka, naišao sam u trećoj Ivanovoj poslanici. Njihovo je značenje ograničeno. Tko prima glasnike evanđelja, taj postaje suradnikom Istine. A prihvaćanjem glasnika on već i sam surađuje u ovome svijetu. **HRABROST ZA ISTINU:** Moram reći kako sam u desetljećima svoje nastavne djelatnosti, dakle

kao profesor, i sam vrlo snažno osjetio krizu zahtjeva za istinom. Strahovao sam da je zapravo drsko kako mi postupamo s pojmom istine – kršćanstva i kako nemamo poštovanja prema drugima. Pitanje je bilo: Koliko daleko smijemo ići? O tom sam pitanju vrlo pomno razmišljao. Na kraju sam ipak shvatio da kad se udaljavamo od pojma istine, udaljavamo se i od samih temeljnih postavki. Jer za kršćanstvo je od samoga početka karakteristično da kršćanska vjera ne zahtijeva prvotno vježbe ili možda promatranja, kao što je slučaj u nekim religijama, koji se uglavnom sastoje u pridržavanju određenih obrednih radnji.

Kršćanstvo nastupa sa zahtjevom da nam kaže nešto o Bogu i svijetu i o nama samima – i to nešto istinito i nešto što nam daje svjetlo. Tako sam došao do spoznaje da u krizi vremena, u kojem, doduše, imamo mnoštvo komunikacija u prirodnoznanstvenoj istini, ali smo potisnuli u subjektivno što se tiče pravih pitanja o čovjeku, ponovno trebamo tražiti istinu i imati hrabrosti za istinu. U tom smislu riječi koje sam uzeo za moto određuju zadaću svećenika i teologa, naime da on treba pokušati, u svoj poniznosti, u svijesti o svojoj pogrešivosti, postati suradnikom Istine«.

To je poruka i nama. Imamo Papu čije je geslo SURADNIK ISTINE. Živimo u svojoj sadašnjici upravo u toj krizi istine. Ako išta našem društvu, ako hoćete i u ovom konkretnom, nedostaje volja da konačno vidimo da se na laži, lažnoj samodopadljivosti, lažnoj riječi ne može graditi ništa osim mjehura sapunice. A da se na gramu istine može osloniti svijet. Rastočila nas je, razorila i ranila baš ta poluistina i neistina, prvo u nama samima, o nama samima, a onda neistina koju nosimo u predrasudi i sudu o drugima. Stvorili smo oko sebe lažni svijet, stoga gradimo lažne odnose i oni se urušavaju jer svijet laži ne može postojati za dugo. Stoga je odgovor Boga ovom vremenu, pa i nama, upravo u onome što mi kršćani prepoznajemo kao njegov trag povijesti i po geslu Benedikta XVI. Suradnik istine! ■

Piše: Alojzije Stantić

Kad su počeli naseljavati bačke pustare narod je najprež živio od odrađivanja živine krupni zuba (marva, konji) i ovaca, uvijek je bio nuz živinu, pa se onda na duže sklanja u zemunicu. Izlazak iz zemunice vodio je u nastanak salaša po onda neobrađivanim i nenaseljenim pustarama.

Nastanak naši salaša mož se pratiti po nastanku i razvoju salaša u Mađarskoj, u ravnici između Dunava i Tise, u XVI. i XVII. veku. Salaši u subatičkom ataru su se počeli razvijati u XVIII., a u XIX. veku su već dobili približan izgled po položaju i rasporedu odaja.

BEZ PISANOG DOKAZA: Od vremena kad su postali obilježje i subatičkog atara, više ljudi su ih opisali, a jel ih ima tušta sačuvani, znamo kako izgledaju. Da su se salaši mogli razviti bila su ispunjena tri činioca: prvo, ravnica je imala veliku granicu; drugo, poboljšanje je pravni položaj zemljodilaca; i treće, hasniranje zemlje uz male el brez obaveza, slobodno korišćenje zemlje.

Ove pogodnosti su potvrđene kad su veliki gradovi: Segedin 1719., Novi Sad i Sombor 1747., a Subatica 1779. godine postali slobodni kraljevski gradovi, kad su iskoracili iz feudalizma. Od onda su se te varoši mogle brže razvijati, a s njima i gospodarstvo, onda ode u njemu najvažnija grana: zemljodilstvo. Salaše su počeli praviti kad su zemljodilci koji su zemlju hasnirali postali i njevi vlasnici.

Jedni salaši su postali tako da su zemljodilci, koji su stali u naselju, na obližnjoj zemlji napravili zgradu di su stali u vrijeme veliki poljski poslova, koje su radili od ujutru do uveče i više dana, da imadu di prinoćiti. Vremenom njim je salaš posto misto di se obitelj zemljodilca zauvijek nastanila, u njemu su napravili salaš za čeljad, staje i pomoćne zgrade. Starija su čeljad često živila u naselju, kod nas većinom u varoši.

U jednom se slažu svi koji su dosad probali doznati kad je napravljen prvi salaš: o tom nema pisanog dokaza, nit je sačuvan da ga je kogod prija ne opiso pa i nacrtio, a kad je napravljen mož se samo nagađati. U jednom turskom defteru (popis poredski obveznika) iz 1570. godine popisani su sa-

Od zemunice do salaša (3. dio)

Kako je nasto salaš

Jedni salaši su postali tako da su zemljodilci, koji su stali u naselju, na obližnjoj zemlji napravili zgradu di su stali u vrijeme veliki poljski poslova, koje su radili od ujutru do uveče i više dana, da imadu di prinoćiti

Starovinski salaš zimi

laši u pustarama današnjeg subatičkog atara, otaleg znamo da su Bunjevci 1743. godine imali 105 salaša (Devavari). To je zasad jedini pisani trag o našim salašima. U to vrijeme je cigurno narod živio i u zemunicama, el putrijama (neugledna kućica), jel su nam nekoliko ostale sačuvane još u XX. veku, koje su opisane.

ŠTO BLIŽE NJIVI: U to vrijeme raditi zemlju naveliko iz varoši el manjeg naselja bilo bi zdravo teško, čak nemoguće, jel na priliku: da iz naselja čeljad idu kositi travu za sino, posijati i odrađivati usive, nadgledati živinu na ispaši i prirađivati mliko i raditi druge tim nalik poslove, a na kraj dana se vratiti u naselje skoro da ne mož. Zemljodilske poslove s najviše uspiha i najlakše mož uraditi ako je čovik što bliže njivi, al zato u odrađivanju živine nuz poso oko nje, čakom se mož latiti i drugog posla el pristati raditi kad zatriba.

Za više usamljeni salaša znam da su bili nabijeni još u prvoj polovici XIX. vika, ko na priliku salaš mog pradiće *Time Sudarevića* u Đurđinu, salaš Vojnić Mijatov u Maloj Bosni, stari salaš Stantićev – Zizin danas u Hrvatskom Majuru itd. Kad se proučava položaj i način nabijanja ovi stari salaši upućuju da su oni nabijani na mistu ranijeg salaša, a možda prija njega na mistu zemunice. Ako je i bilo prija ovaki salaši oni su posli jednog vika el više srušeni i na istom mistu je nabijen noviji salaš.

VLAST O SALAŠIMA: U svojoj doktor-skoj dizertaciji (Osijek 2001.) mr. Slaven

Bačić je opisao zvaničan odnos vlasti prema salašima i salašarima. U Statutima bačkih slobodnih kraljevski gradova piše kako će narod braniti od bečara (razbojnika), zato će širiti varoši, al i da će srušiti kojekake kolibe (zemunice, putrije) u gradskom ataru. I to je pouzdan dokaz da je dio naroda živio u zemunicama, jel su one bile i »noćno pribježište i skrovište zlobnih i opakih ljudi, a osobito pljačkaša«.

Kako su kolibe u pustari bile i misto di su se sklanjali »pre zlobni nego poštene stanovnici, Statut Marija Theresiopolisa pridiđa da se ne dopušta dalje pravljenje koliba, a napravljene nek sruše i ako mož nek ih primiste u varoš, di će narod biti pod nadzorom«.

Ovakim mirama Subatički statut je imao dvostruki cilj: najprež, da se postigne tzv. »zbijanje naselja« rad oblikovanja užeg di la varoši i drugo, da uredi mrižu varoški sokaka. Ovom je pravi cilj: ušoriti salaše nuz putove i napraviti sela, da olakšaju krećanje vojske u tom kraju. Želju o tom je u ataru »Szent Marije« izno 1763. godine jedan člana Ugarske komore kad je službeno obalazio Bačku (Ivanji.) Iako su se zdušno paštrile gradske, županijske i sriđijske vlasti, ni u Somboru, ni u Novom Sadu ovo pitanje nisu rišili, većina salaša su ostali di su i bili.

Ova želja države (koja je znatno oslabila sa smrću Josipa II. 1711.) nije uspila rad zdravo jakog otpora ljudi koji su stali na salašima.

Priča o Hrvatima u 18. stoljeću (45.)

Veliki i mali ratovi

U 18. stoljeću na hrvatskom etničkom području nije bilo puno velikih ratnih operacija – bilo je puno malih ratova. No, tehnologija alatki za ubijanje neprestano je napredovala pa je žrtava bilo puno, unesrećenih više, a materijalna je šteta bila golema. Mnoga su područja pogođena ratom naprosto opustjela

Piše: Zdenko Samaržija

Nakon dijeljenja Paorije od Hrvatske vojne granice i smiraja ratova protiv Osmanlija te svršetkom ratova na zapadu Europe, Habsburška Monarhija uvela je postupno stajaću vojsku napustivši srednjovjekovni lensko – palijativni vojni sustav.

Habsburgovci su na oslobođenim hrvatskim područjima u Lici te duž Kupe i Save organizirali obrambeni sustav protiv Osmanlija. Svako je selo bilo utvrda, a s čardaka su se budno motrila kretanja osmanlijskih trupa. Nekoliko je sela činilo kapetaniju. U gradovima podignutim zbog vojnih razloga (Gospić 1733. godine, Nova Gradiška 1748. godine, Bjelovar 1756. godine) živjeli su viši časnici, listom Austrijanci i Nijemci.

KUĆNE ZADRUGE: Kako bi se skrbili za invalide, udovice i ratnu siročad, krajišnici su živjeli u seljačkim kućnim zadrugama. Nakon očeve smrti sinovi su ostali živjeti u zajedničkoj kući. Zajednički su obrađivali zemlju, imali su zajedničke alate i vučne životinje, zajedno su plaćali obveze, ali i dijelili prihode. Zadrugom je gospodario kućedomaćin, kojeg su birali odrasli muškarci i kojeg je morao potvrditi austrijski časnik. Kućedomaćin je dijelio dnevne i tjedne poslove među zadrugarima, raspolagao novcem i bio odgovoran za postupke svih članova družine. Žene su

Osječka utvrda građena početkom 18. stoljeća

ravnopravno s muškarcima radile na polju, kuhale i brinule se o odgoju djece. Njima je zapovijedala kućedomaćinova supruga.

ZAŠTITA OD EPIDEMIJA: Medicina 18. stoljeća prevladavala je konzervativne i reakcionarne tendencije s početka stoljeća i preuzimanjem prvih tekovina pozitivnih znanosti, na kraju stoljeća, imala je sva obilježja prelaznog doba. Na području pod vlašću Habsburgovaca zdravstvo je bilo regulirano Svjetovnim Normativom iz 1770. godine čije je glavno težište bilo usmjereno protuepidemijskoj zaštiti. Zubarstvo i neke druge medicinske struke prelaze iz ruku šarlatana u ruke obrazovanih liječnika, utirući si put razvoja na znanstvenim pretpostavkama. Ipak, najznačajnija nastojanja na medicinskom području obilježena su zamahom prosvjetiteljstva

koje je utjecalo i na stvaranja prvih pisanih medicinskih djela na hrvatskom jeziku. Prvijeneci hrvatske medicinske književnosti (*Lalague, Pavić* itd.) izvanredno su važni kao predstavnici i nositelji medicinskog prosvjetiteljstva u Hrvata.

Pupkoriznicama ili primaljama hrvatski su liječnici posvetili puno brige. U Karlobagu je 1795. godine *Ivan Carobbi* objavio knjigu »Czast obanssan babi pupkoriznici horvatinki«, udžbenik primaljstva, koji sadrži 12 slika, što su prve naše medicinske ilustracije uopće. Carobbi je rodom iz Senja, bio je vojni liječnik austrijske mornarice te općinski kirurg u Karlobagu. Djelo je napisano s namjerom da bude udžbenik Primaljske škole u Rijeci, na koje je mjesto profesor Carobbi reflektirao.

Kraj procesa protiv vještica

Početkom 18. stoljeća građene su brodska, osječka i petrovaradinska utvrda. Marija Terezija uvela je školsku obvezu i zabranila iznuđivanje priznanja torturom te zaustavila sudske procese protiv vještica

Film Olivera Hirschbiegela »Hitler: Konačni pad«

Gorak okus savršenstva

Filmska je ekipa poručila svim generacijama da netolerancija, rasizam i fanatizam uvijek vode u ponor

Piše: Zdenko Samaržija

Film, igrani i dokumentarni, autorsko je djelo jednog čovjeka ili tima a onaj tko u filmu traži rekonstrukciju zbilje griješi – osim, dakako, u slučaju njemačkih filmova. Scenarist *Bernd Eichinger*, kostimograf i ini suradnici režisera *Olivera Hirschbiegela* u mnogim su elementima odlično rekonstruirali posljednje dane Trećega Reicha, pad Berlina i bijeg *Adolfa Hitlera* i suradnika u ropotarnicu povijesti. **SCENARIJ I REŽIJA:** Dvije su knjige inspirirale *Bernda Eichingera*, scenaristu i producenta, da stvori likove koji se ispričali priču o zadnjim danima primitivne ideologije i nastranim ljudima koji su imali legitimitet ostaviti Nijemcima gorak okus. Povjesničar *Joachim Fest* bavi se u knjizi »Der Untergang« upravo tim temama i dao je filmu vremensko-prostorno određenje, a memoari *Traudl Junge*, Hitlerove osobne tajnice »Until the Final Hour: Hitler's Last Secretary«, odredili su likove. Redatelj *Oliver Hirschbiegel* režirao je »Inspektora Rexa«, vrsnu seriju o psu-policijskom inspektoru. Za prva dva filma ubrao je mnoge nagrade. Na filmu »Hitler: Konačni pad« radio je dvije godine.

MJESTO I VRIJEME RADNJE: Mjesto radnje filma je Berlin, odnosno, njegovo središte te bunker, posljednje boravište *Adolfa Hitlera*. Osim nekoliko minuta na početku, film se bavi posljednjim danima Trećega Reicha. Pod snažnim i odlučnim naletom sovjetskih snaga, njemačka obrana ne uspijeva očuvati položaje oko Berlina. Razbijene se njemačke snage povlače prema središtu Berlina, koji je pod snažnom topovskom i zrakoplovnom vatrom što njemačke zapovjednike i stanovnike dovodi u očaj. Međutim, gore od svega je Hitlerova tvrdoglavost – on ispraznim obećanjima o njemačkim pričuvinim armijama nastoji podignuti moral i u ime navodnog heroizma i naređuje borbu do posljednjega. Koliko je Hitler politička i vojna analfabeta svjedoči i njegovo čvrsto uvjerenje o konfliktu istočnih i zapadnih saveznika iz kojeg Njemačka može izvući korist. Potkrjepu tog stava imao je jedino kod astrologa.

GLUMA I GLUMCI: Teško je u plejadi izvrsno odglumljenih rola izdvojiti nekoga, ili neke, no priznanje prvo valja odati *Sankt Petersburgu* i statistikama te majstorima maske i kostimografima. Bez prikaza amputacije udova i inih kirurških zahvata,

koji su odličan kontrast lažnom sjaju salona u klaustrofobičnom bunkeru u kojem je dio nacističke vrhuške provodio, i provodio se, u travnju 1945. godine. Velemajstorski su, dakle, diskretno, snimljeni graffiti na zidovima, etikete na šampanjcu kao i medicinski pribor, koji je, dakako kao i sve u filmu, autentičan ili je napravljena bespriječna replika. Isto vrijedi i za uniforme i naoružanje te zvukove granata i

metaka. Još nešto, kamera u bunkeru je na-prosto savršena. Statična je, ručna, dokumentaristička, i osim turobne atmosfere prenosi i smrad ustajaloga zraka. Vojni doktor *Schenck (Christian Berkel)* odbija napustiti Berlin i pokušava pomoći stanovništvu. Probija se do vojne bolnice i pridružuje doktoru *Werneru Haaseu (Matthias Habich)*, jednom od Hitlerovih osobnih liječnika u brizi za ranjenike. *Eva Braun (Juliane Koehler)*, vesela je i razuzdana žena, *Heinrich Himmler (Ulrich Noethen)* i *Albert Speer (Heino Ferch)* preklinju Hitlera da napusti Berlin i ode na sigurnije mjesto, *Josef Göbbles (Ulrich Matthes)* nada se konačnoj pobjedi. Kad shvati da se bliži kraj, *Göbbles* naredi da mu se u bunkeru pridruže supruga *Magda (Corinna Harfouch)* i šestoro djece. Gospođa *Göbbles* ne želi da joj djeca žive u svijetu bez nacizma i ubija ih cijanidom na spavanju. Toliko samoubojstava nisam vidio ni u jednom igranom filmu.

BRUNO GANZ: *Bruno Ganz*, Švicarac, sudbinski je vezan za Berlin – glumio je anđela u »Nebu nad Berlinom«, a sada monstruma u Berlinu; monstruma koji voli svoga psa, hvali kuharicu, dijeli besmislena odlikovanja, rukovodi nepostojećim armijama i šizofreno se dere na generale i potčinjene. Hitler je tajnici *Traudl Junge (Alexandra Maria Lara)*, nositeljici radnje, izdiktirao oporuku a zatim se vjenčao s Evom. Raspravljao je o najučinkovitijem načinu samoubojstva s liječnikom te osobnom pomoćniku *Ottu (Otto Götz)* naredio da spali njegovo tijelo.

Bruno Ganz nije glumatao već je glumio Hitlera. Fantastično je pokazao Hitlerovu elementarnu zloću, mahnitost i licemjerje, koja idu uz takve karaktere. Međutim, Hitler je jeo halapljivo i brzo. Hranu nije žvakao već je u sebe trpao prevelike zalogaje, koji su mu nerijetko ispadali iz usta. *Ganz* u filmu jede četiri puta. Vrlo pristojno. Srkanje i mljackanje prilikom jela, uči nas povijest, odlika su diktatora i nositelja izvitoperenih mozgova u kojima se kriju mnoge frustracije i zločinačke namjere.

Filmska je ekipa poručila svim generacijama da netolerancija, rasizam i fanatizam uvijek vode u ponor. Hitlera u filmu nisu prikazali arhetipskim zlom. Hitler nema veze sa Sotonom, niti demonima. Hitler nije oličenje zla, Hitler nije produžena ruka masona. Hitler je, kao i ostali zločinci, čovjek. Nagrižen je naglim starenjem, bolestima, ali uvjeren u svoju ideologiju. On ne sumnja u svoje postupke i kao i njegovi suradnici smatra normalnim da jači ubijaju slabije. Nacizam nije došao s neba – stvorili su ga ljudi. Zaboravili smo kako ljudi mogu biti zli. ■

Ništa osim »spaljene zemlje«

Hitlerov osobni arhitekt i ministar naoružanja *Albert Speer* nagovara Hitlera da napusti Berlin, da spasi sebe i grad od uništenja. Međutim, Hitler naređuje *Speeru* da uništi cijelu Njemačku, tako da iza njega neprijatelju ne ostane ništa osim »spaljene zemlje«. *Josef Göbbles* u jednom trenutku progovara »Nijemci su nas izabrali – sami su birali, sada neka snose posljedice«.

Koncert zbora »Collegium Musicum Catholicum«

U organizaciji Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« i Franjevačkog samostana u Subotici, u subotu, 30. travnja, u Franjevačkoj crkvi sv. Mihovila u Subotici održat će se »Večer sakralnih skladbi hrvatskih skladatelja«. U

sklopu programa bit će izvedena djela *Milana Asića*, *Mate Leščana*, *Krste Odaka*, opata *Ive Perana*, *Ivana Kokota*, *Margite Cetinić*, *Alena Kopunovića Legetina*, *Albe Vidakovića*, *Šime Marovića*, *Leonarda Kilbertusa* i *Anđelke Klobučara*. Uz zbor »Collegium Musicum Catholicum« kojim ravna *Miroslav Stantić*, nastupit će *mr. Kornelije Vizin* na orguljama, te solisti na flauti i trubi. Početak koncerta je zakazan za 19 sati i 30 minuta.

Balaševićev koncert u Somboru

U sklopu vojvođanske turneje mjuzikla od Opova do Bođana, u Somboru je u petak 22. travnja u hali »Mostonga« održan odličan koncert *Đorđa Balaševića*. Nakon pet »dugih« godina, Đole je posjetio ovaj grad te Somborce pozdravio pjesmom »Bela lađa« čija je radnja smještena upravo u Somboru. Ni puna tri sata koncerta nisu uspjela fanovima ispuniti sve želje, te su mnogi ostali uskraćeni za neke pjesme, što nije ni čudo jer nakon petnaest studijskih albuma na kojima je gotovo svaka pjesma hit, potrebni su sati i sati da bi sve bile odsvirane. No, ništa zato. Balaševićevski model koncerta sa redom priče i redom svirke je ispunio sva očekivanja somborske publike.

Z. G.

Promocija knjige »Neonski zavrtnanj«

Promocija nedavno objavljene knjige subotičkog književnika *Zvonka Sarića* »Neonski zavrtnanj« održana je 21. travnja u dvorani HKUD-a »Vladimir Nazor« u Somboru. O knjizi su tom prigodom govorili književnik *Milovan Miković* i ravnateljica Hrvatske čitaonice iz Subotice *Katarina Čeliković*, kao i sam autor.

Duhovna obnova

Za članove Franjevačkog svjetovnog reda i slušatelje subotičkog Teološko-katehetskog instituta bit će održana Duhovna obnova od 28. do 30. travnja u Franjevačkoj crkvi u Subotici. Voditelj Duhovne obnove je o. *Ivan Vinkov DI*.

Arsen Dedić nakon 14 godina u Beogradu

Ulaznice za koncert *Arsena Dedića*, koji će 10. svibnja nastupiti u Beogradu, odmah su rasprodate, objavljuju beogradski elektronski mediji, pa je organizator već najavio reprizu za 12. svibnja. Svoj prvi beogradski koncert nakon 14 godina Arsen će održati u Domu sindikata 10. svibnja, a sutradan će nastupiti u Srpskom narodnom kazalištu u Novom Sadu.

»Sa mnom će na sceni biti moja *Gabi* i naš sin *Matija* s nekoliko svojih glazbenika. Pjevat ćemo i stare i nove pjesme, mada ljudi nisu jako skloni novim stvarima. Braneći naše stare stvari oni brane svoju mladost. Prije točno 40 godina u Domu sindikata održao sam prvi solistički koncert, pa sam zato htio ponovo u toj dvorani pjevati. Tada su sa mnom bili i moji dragi prijatelji. Nekih više nema. Ja sam posljednji iz te generacije koji još gura kamen uz brijeg. Susret s »apsolutnim« sam već obavio i na sve gledam radikalno. Nemam više nekih ambicija. Imam svoju ženu, koja mi je još simpatična, kći *Sandru* koja živi u Americi, sina *Matiju*, a iznad svega imam svoju unuku *Lu*«, izjavio je Arsen beogradskim medijima uoči najavljenog koncerta.

Festival »Trenchtown Spring Camp«

Festival »Trenchtown« nakon jedne godine stanke ponovno se održava na Paliću. Ovogodišnje izdanje ima puno novina u odnosu na prethodne – izabrana je nova lokacija »Etno camp« (detaljni program potražiti na web-site-u www.trenchtown.org) a festival će biti besplatan za sve posjetitelje. Program festivala će se održavati na dvije bine bez prekida u sva tri dana njegova trajanja. Početak je zakazan za 30. travanj od 20 sati a program će trajati sve do ranih jutarnjih časova 2. svibnja.

Na festivalu će nastupiti četiri skupine: *Irie FM*, *The Wave* i *Black Ark* iz Beograda i *Maroon* iz Pančeva, a predstaviti će se i oko dvadesetak sound systema iz cijele Srbije od kojih izdvajamo: *Trenchtown Rockers*, *JahmessenJah*, *Dready Against Babylon*, *Ovahwiseman Selecta*, *King Calypso*, *Dread Irie Selecta*, *Robert an Drums From Woods (SU)*, *Jah Mama SoundSystem*, *Trenchtown Sound System & MC FireMan (SU)*, *DJ Steal an Mc Lazy*... Pokrovitelji festivala su Skupština Općine Subotica i sekretarijat za omladinu i sport Izvršnog vijeća Vojvodine.

Otkrivena slika Ivana Tišova u Beogradu

Od ponedjeljka 25. travnja u dvorani za novinare Skupštine Srbije može se pogledati više od pola stoljeća zidom skrivena slika hrvatskog autora *Ivana Tišova* (1870. -1926.), na kojoj se vidi trenutak ujedinjenja države Srba, Hrvata i Slovenaca.

Slika je nastala 1924. godine i na njoj je, među brojnim sudionicima toga skupa, u prvom planu čelnik Starčevićeve Stranke prava i zagovornik ujedinjenja Slovenaca, Hrvata i Srba *dr. Ante Pavelić*, zubar, koji regentu *Aleksandru Karađorđeviću* čita nalog Narodnog vijeća Nezavisne države Slovenaca, Hrvata i Srba.

Poslije grubih radova na otkrivanju slike, stručnjaci će nastaviti rad na njezinoj restauraciji, što bi moglo potrajati oko mjesec i pol dana.

Godišnji koncert komornog zbora »Pro musica« u Subotici

Umijeće velikog raspona

Program koncerta je osmišljen kao putovanje kroz kronološki niz glazbenih epoha od srednjeg vijeka do 20 stoljeća * Obiman i veoma zahtjevan program pred članovima zbora i pratećeg ansambla osigurao je mogućnost da pokažu koliko su toga i koliko kvalitetno pripremili

U nedjelju 24. travnja u katedrali Sv. Terezije Avilske u Subotici održan je koncert komornog zbora »Pro musica«. Poznatim subotičkim zborom, koji okuplja oko četrdeset članova različitih profesija i generacija, dirigirao je *Csaba Paskó*, a uz zbor su nastupili i solisti – *mr. Kornelije Vizin* (orgulje), *József Skofljanec* (truba), *Stevan Bauer* (truba), *Mladen Lukić* (trombon), *Nikola Peić* (trombon) i *Dániel Bugyi* (timpani).

Pokrovitelji koncerta bili su Općina Subotice, Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« i restoran »Népkör«.

VRHUNSKA IZVOĐAČKA UIGRANOST: Program koncerta je osmišljen kao putovanje kroz kronološki niz glazbenih epoha od srednjeg vijeka do 20 stoljeća. Na samom početku izvedene su skladbe *J. A. Pertija* »Adoramus«, *G. A. Pertija* »Inter vestibulum« i »Ébren légy« *M. Praeto* -

riusa koje je zbor izveo izravno pred auditorijem. Ovakvom uvertirom demonstrirana je njihova vrhunska izvođačka uigranost ponajviše percipirana na razini međusobnog osluškivanja svih glasovnih opsega soprana, alta, tenora i basa. Nakon toga akteri su se preselili na kor crkve, a posjetitelji su ostatak nastupa mogli promatrati preko video bima, što predstavlja novinu, pionirski pothvat u dugoj tradiciji koncertnih nastupa u katedrali. Taj dio koncerta otpočeo je meditativnim solističkim nastupom mr. Kornelija Vizina koji je na orguljama izveo »Preludium g-mol Bux WV 149« *D. Buxtehudea*. Potom mu se pridružio zbor i skupa su izveli skladbe *J. S. Bacha* »Wohl mir, dass ich Jesus habe« i »Was Gott tut, das ist wohlgetan«, a poslije kojih su se nizale »Ave Maria, Op. 12« *J. Brahmsa*, »Ave Maria A-Dur« *F. Liszta* te »March Triumphale« *S. Karg-Elerta* u kojem se istaknuo prateći ansambl posebice u domeni puhačkog glazbovanja. Uslijedio je ponovno solistički moment za orgulje u kome Vizin izvodi tri stavka (I. Allegro moderato, II. Adagio, IV. Fuga fanfare) »Sonata I d-moll« autora *J. N. Lemmensa*. Do kraja koncerta brojna publika je imala prigodu svjedočiti ispunjenje svakog kuta sakralnog volumena bazilike snagom i transcendentalnošću duhovne glazbe u »114. Genfi Zsoltár« *Z. Kódalja*, »Magnificat« *A. Vidakovića*, »150. Zsoltár« *A. Harmata*, »Tu es Petrus« *O. Siegla* i »Entrata Festiva-Christus vincit« *F. Peetersa*.

Obiman i veoma zahtjevan program pred članovima zbora i pratećeg ansambla osigurao je mogućnost da pokažu koliko su toga i koliko kvalitetno pripremili. Bilo je sasvim lako uvidjeti sve ono što zbor sam govori o sebi, a to je njegovanje ljepote zvuka stare glazbe koju osjećaju i interpretiraju i glasom i srcem.

PRIMAT CRKVENE GLAZBE: Csaba Paskó je funkciju dirigenta zbora »Pro musica« preuzeo 2003. godine. Prošle godine je završio Muzičku akademiju u Grazu, na odsjeku za crkvenu glazbu gdje je pokraj

»Pro musica«: interpretacija i glasom i srcem

crkvene glazbe diplomirao i orgulje i dirigiranje, a trenutačno priprema magisterij iz gregorijanskog korala i dirigiranja kod profesora *dr. Franza Karla Prassla* i *Josefa Doellera*.

U razgovoru poslije koncerta Paskó je izjavio kako veliki godišnji koncert predstavlja zahtjevan posao koji zbor priprema godinu dana unaprijed. »Ove koncerte

Mr. Kornelije Vizin i Csaba Paskó

imamo običaj priređivati poslije Uskrsa, u travnju ili svibnju. Već sada nakon ovog koncerta ja polako osmišljam sljedeći program. Svake godine pozivamo nekog gosta, ove godine smo sastavili mali ansambl od dva trubača, dva trombonista, timpana, a glavni gost je bio orguljaš mr. Kornelije Vizin. Pošto grad već ima takvog vrsnog instrumentalista, iskoristili smo prigodu da se on gradskoj publici i predstavi«, kaže Paskó. Pričajući o programu koncerta, on je istaknuo kako su ovogodišnji program činile skladbe do kojih je vrlo teško doći, kao primjerice *F. Peetersa*, *O. Siegla*, *S. Karg-Elerta*. »Za pronalazak takvih djela treba ući dublje u arhivu, a čak su mi u Katedrali u Grazu za neke od njih kazali da su im nepoznate«, objašnjava dirigent. »Sve izvedene skladbe su duhovnog karaktera primjerene mjestu izvedbe, a to je još Gabriella Égető imala običaj prakticirati, čak i za vrijeme komunizma, kada je zbog toga bila i kritizirana. Moramo istaknuti da je crkvena glazba nešto što je prvo u glazbi, a samim time postoji mnogo djela, te je i repertoar mnogo veći«, zaključio je Paskó.

»Ovo je prvi zajednički nastup koji smo napravili po ideji dirigenta Csabe Paska u koji su uključene i orgulje. Napravljen je jedan zaista dobar repertoar, mislim da smo ga solidno izveli i da je ovo bio uspješan nastup« istaknuo je mr. Vizin, najavljujući kako priprema svoj solistički koncert u subotičkoj Katedrali čiji bi datum trebao biti u kolovozu ove godine.

Davor Bašić Palković

Praizvedba kapitalnih djela

Komorni zbor »Pro musica« osnovan je 1968. godine u Subotici. Inicijator, osnivač zajedno s nekočinom entuzijasta, i dirigent zbora do 1999. godine bila je mr. *Gabriella Égető*, profesorica teorijskih glazbenih predmeta u muzičkoj školi. Repertoar zbora čine skladbe »a capella« europskih majstora renesanse i baroka, mađarskih i jugoslavenskih autora 20. stoljeća, te kapitalna djela glazbene literature za zbor, soliste i orkestar, od kojih su neka, zahvaljujući profesorici Égető, doživjela praizvedbu na ovim prostorima. Zbor je snimao za radio i televiziju, te je za 35 godina djelovanja održao više od 600 nastupa.

Predstavljena slikovnica »Pripovitke za laku noć«

Radost najmlađih

Veliki broj djece na predstavljanju slikovnice, njihovo pjevanje, pljesci, razdragani smijeh i zainteresiranost, pokazatelji su dragocjenosti uloženog truda u realizaciju slikovnice »Pripovitke za laku noć« * Slikovnica sadrži narodne pripovijetke koje je zapisao Balint Vujkov, a bogato i atraktivno je ilustrirana crtežima Cecilije Miler

U Velikoj dvorani Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« 26. travnja održano je predstavljanje slikovnice »Pripovitke za laku noć« koja sadrži narodne pripovijetke koje je zapisao sakupljač *Balint Vujkov*, a ilustrirala ih je somborska slikarica *Cecilija Miler*.

Nakladnici slikovnice su Hrvatska čitaonica i Hrvatsko akademsko društvo iz Subotice, potporu za objavljivanje slikovnice pružili su Udruga za potporu bačkih Hrvata u Zagrebu i Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Beogradu, a izbor pripovijedaka za ovu slikovnicu namijenjenu najmlađima, napravio je urednik edicije *Rajko Ljubić*.

ROĐENDAN SLIKOVNICE: Predstavljanje slikovnice započelo je uz tamburašku glazbu ansambla »Hajo«, nakon čega je na zadovoljstvo brojne prisutne djece i starije publike *Ankica Pešut*, suradnica programa na hrvatskom jeziku Radio Subotice, pročitala dvije pripovijetke iz slikovnice. U daljnjem tijeku programa, najmlađe i one starije pozdravila je *Jelena Piuković* ispred domaćina Centra »Bunjevačko kolo« izrazivši želju da sli-

kovnica bude u svakom vrtiću, školama, kao i u što više domova djece, a zatim je ravnateljica Hrvatske čitaonice *Katarina Čeliković* istakla svoje zadovoljstvo što se nakon jedne godine, kada je u istoj dvorani bila promovirana slikovnica »Ždribac zlatne grive«, ponovo predstavlja jedna nova slikovnica za djecu. Na upit Katarine Čeliković što najmlađi najviše vole slaviti u školi, djeca su u glas odgovorila da najviše vole slaviti rođendan, a kako je promocija bila rođendan slikovnice »Pripovitke za laku noć«, uslijedila je pjesma »Danas je divan dan«, koju su djeca spontano otpjevala uz pratnju tamburaša.

»Ova slikovnica je važna i za roditelje i ona treba uvijek biti spremna da se otvori i čita. Roditelji su često zauzeti, ali pored televizije ili Interneta koji su dostupni djeci, treba naći vremena i za čitanje i pripovijedanje. Slikovnica sadrži šesnaest narodnih pripovijedaka koje je zapisao Balint Vujkov čiji je rođendan 26. svibnja, ali Balint Vukov nije više s nama već osamnaest godina. Ipak, on i dalje živi u svojim knjigama«, kazala je Katarina Čeliković.

Ravnateljica Hrvatske čitaonice Katarina Čeliković

Slikovnica je važna i za roditelje

Brojna publika u dvorani Centra »Bunjevačko kolo«

U ime nakladnika publici se obratio predsjednik Hrvatskog akademskog društva *Dujo Runje* ističući da je ulaganje u djecu najdragocjenije. »Balint Vujkov je zaslužan što narodno blago nije zaboravljeno. Pripovijetke nosimo u sebi od djetinjstva i to je nešto što nam ostaje u pamćenju. Tako će i ove pripovijetke djeca pamtit. Pripovijetke su i povijest jednog naroda, a ove objavljene u slikovnici pisane su na ikavici, dijalektu koji se prenosi s koljena na koljeno. One su bajkovite i fantastične, što svi volimo i vjerujem da su na radost djece«, kazao je Dujo Runje, nakon čega je publiku pozdravio i generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici *Davor Vidiš* i urednik edicije *Rajo Ljubič*.

DAR ZA ŠKOLSKJE KNJIŽNICE: Na promociji je bila prisutna i *Cecilija Miler* koja je istakla da je svim srcem prihvatila poziv na suradnju u realizaciji slikovnice, jer je i ona svojoj djeci i unucima s ljubavlju čitala pripovijetke navečer pred spavanje. »Ako vam se moji crteži u slikovnici sviđaju, bilo bi divno da i vi nakon što čujete pripovijetku pokušate nešto nacrtati prema priči koju ste čuli«, kazala je Cecilija Miler djeci, a zatim je *Franjo Vujkov*, sin Balinta Vujkova ispričao da mu je otac kazivao narodne pripovijetke uvijek kada je on kao dijete bio bolestan, što je ostavilo traga u njegovoj duši.

Ankica Pešut

Najmlađi su došli na rođendan slikovnice

Na koncu promocije *Katarina Čeliković* je najavila izlazak novog broja dječjeg lista »Hrcko« za 13. svibanj, nakon čega je *Franjo Vujkov* uručio na dar slikovnice za knjižnice škola u kojima djeca pohađaju nastavu u hrvatskim odjelima.

Nakon promocije *Rajko Ljubič* nije krio svoje zadovoljstvo što je ova slikovnica za najmlađe ugledala svjetlo dana. »Bila je radost raditi slikovnicu, jer je predložak pripovijedaka koje je zapisao Balint Vujkov veoma inspirativan. Bilo mi je zadovoljstvo surađivati s *Cecilijom Miler*, *Katarinom Čeliković*, *Dujom Runje* i *Zlatkom Romićem*, koji je pomogao oko profiliranja izbora pripovijedaka i lektoriranjem izvornog teksta. Svi oni imaju volje podržati i buduće projekte, a materijala za objavljivanje još ima. Kroz pedeset i osam godina Balint Vujkov je sakupio preko tisuću i pet stotina narodnih pripovijedaka«, kazao je *Rajko Ljubič*.

Veliki broj djece na predstavljanju slikovnice, njihovo pjevanje, pljesci, razdragani smijeh i zainteresiranost, pokazatelji su dragocjenosti uložnog truda u realizaciju slikovnice »Pripovjetke za laku noć«. Svi znamo koliko su nam neke knjige bile važne u djetinjstvu, a vjerujem da će za mnoge ova slikovnica biti jedna od onih knjiga koja se ne zaboravlja.

Z. Sarić

Jelena Piuković i ansambl »Hajo«

Tribina posvećena filmovima o bunjevačkim Hrvatima

Filmska jeka u Zagrebu

Prikazani filmovi »Tri slamarke – tri divojke«, »Matija Poljaković« i »Jeka mog djetinjstva« subotičkog redatelja Rajka Ljubiča * U Art kinu Kulturno informativnog centra publika je pljeskom pozdravila ovu filmsku projekciju

Piše: Tatjana Ljubič

Autori Luka Štilinović i Rajko Ljubič s mladim glumcem Martinom Sudarevićem

Zagrebački Kulturno informativni centar ugostio je prošloga tjedna, u petak 22. travnja, subotičkog redatelja *Rajka Ljubiča*, kada su se po prvi puta u Zagrebu prikazali njegovi filmovi o bunjevačkim Hrvatima.

Projekciju filmova »Tri slamarke – tri divojke«, »Matija Poljaković«, te igrani film »Jeka mog djetinjstva« organizirala je Udruga za potporu bačkim Hrvatima iz Zagreba i Hrvatska matica iseljenika. Ova priredba se održala u veoma cijenjenoj dvorani Art kina KIC-a, Kulturno informativnog centra, u Preradovićevoj 5, u samom centru Zagreba. U dvorani se tražila stolica više, pa iako su prve redove punili Bunjevci koji godinama žive u Hrvatskoj, filmove je došao pogledati i veliki broj Zagrepčana.

USPJEŠNA VEČER: »Dvije trećine gledateljstva nisu Bunjevci, što ovu večer čini iznimno uspješnom. Ovakve priredbe su jako značajne za širenje svijesti i saznanja o bačkim Bunjevcima u Zagrebu i u Hrvatskoj i nastojimo svaki put uključiti i nekog

iz domaće sredine koji će svojim znanjem i autoritetom pridonijeti kvalitetnom vrednovanju autora iz bačke sredine. To je ovog puta bio *Ivo Škrabalo*, koji je imao

uvodnu riječ. Gospodin Škrabalo je svestran čovjek koji iza sebe ima dugogodišnje filmsko iskustvo, predavač je na Akademiji dramskih umjetnosti, a do prije nekoliko godina bio je i saborski zastupnik«, kazao je *Naco Zelić*, predstavnik Udruge podunavskih Hrvata i glavni inicijator ove filmske projekcije.

Mnogobrojnoj publici obratio se i *Luka Štilinović*, prema čijoj je pripovijetki »Šešir« snimljen film »Jeka mog djetinjstva«, a pročitao je i odlomak iz svoga teksta. Naime, u njegovoj priči dječak nađe izgubljeni šešir, koji je toliko dugo želio i o njemu sanjario.

»Priča se temelji na istinitoj zgodi iz mog djetinjstva provedenog u najljepšem mjestu na ovom svitu, u Tavankutu, kojeg i dan danas nosim u srcu, i siguran sam, makar se nismo dogovarali o naslovu, da je Rajko Ljubič to osjetio i zato odabrao naslov filmu, 'Jeka mog djetinjstva'«, kazao je Štilinović, objašnjavajući svoju pripovijetku. Štilinović je publici predstavio i glavnog glumca iz filma »Jeka«, *Martina Su-*

Sudionici tribine: Tomislav Jagec, Rajko Ljubič, Ivo Škrabalo i Luka Štilinović

darevića. Štilinović je pohvalio njegov rad tijekom snimanja filma, uz jednu osobnu primjedbu: »Ja nisam bio tako lip kad sam bio mali!«.

FILMOVI O BOGATSTVU DUHA: Rajko Ljubić je istaknuo da se iza emotivnih priča krije predstavljanje naroda koji, na žalost, polako nestaje. »Brojke i statističke govore o tome, međutim, to je narod ja-

Nakon projekcije:
Naco Zelić i Rajko Ljubić

kog duha, velike volje i čvrstog morala. Želja mi je da ovi filmovi budu pratioci kompleksnijeg predstavljanja tog naroda, uz glazbu, pokret, riječ ili knjigu, jer prilika je jako malo i predstavljanja bunjevačkih Hrvata trebaju biti što obuhvatnija. Večeras ćemo vidjeti tri filma koja govore o bogatstvu duha, a nastala su u velikom materijalnom siromaštvu. Ima li što ljepše od toga, kada osamdesetogodišnja žena, autorica neponovljive ljepote djela izrađenih u tehnici slame, sasvim iskreno kaže kako se ona još uvijek trudi, misleći

na svladavanje prepreka i iznalaženja novih ljepota. A taj je film, kao i većina njegovih sličnih koje sam snimio, nastao s prosječnim budžetom od oko 1.500 kuna. Ali zato su svi koji me u takvim filmovima okružuju i koji pomažu ili sudjeluju u sni-

kvi filmovi od važnosti za njih, stoga ih ne želi niti emitirati.

»Jasno mi je zašto mi nemamo mjesta niti programa u domicilnoj državi. Naša manjinska prava nisu ni s 15 postotaka ušla u realni život. Meni jedino nije jasno kako to

Marija Hećimović, Ivo Škrabalo i Branko Ištvančić

manju, apsolutno voljni i sretni, što mogu takvim projektima pridonijeti. Njihova iskrenost i predanost donose tu ljepotu koju taj narod ima«, kazao je Rajko Ljubić, dodajući kako niti jedna televizija u Vojvodini i Republici Srbiji ne misli da su ova-

da niti na HTV-u nemamo mjesta ili programa. I ne govorim sada o vijestima, jer to je ipak suženi način izvještavanja o jednom narodu i govori najčešće o posljedicama. A mi bismo željeli govoriti o počecima, o onome mjestu gdje duša nastaje, o onom vremenu gdje se dobro rađa, o svjetlosti ljudskog dostojanstva, o moralu i kulturi«, kazao je Ljubić i najiskrenije se zahvalio organizatorima ove filmske projekcije Naci Zeliću i Mariji Hećimović iz Hrvatske matice iseljenika, kao i voditelju Art Kina Tomislavu Jagecu i publici koja je došla pogledati filmove.

Projekcija je trajala ukupno dva sata, publika je s velikom pažnjom pogledala sva tri filma, a primijetila se i po koja suza i to ne samo na licima starijih ljudi, nego i na obrazima mladih. Po posljednjim imenima odjavne špice i završnim taktovima tamburaške glazbe iz filma prolomio se velik i iskren pljesak.

Za kraj citirati ćemo riječi Luke Štilinovića: »Najtoplije se zahvaljujem svima vama što ste bili nazočni na projekciji filmova o Hrvatima iz ravne Bačke. Time ste dali potporu njima, a radost susreta nagrada je svima«.

Završen IX. festival amaterskog teatra u Ljutovu

Uspješno i ove godine

Članovi dječje dramske sekcije HKUD-a »Ljutovo« po prvi puta su nastupili i izveli kazališnu predstavu »Veliki glumac« * Mislim da ovakve predstave nedostaju kako Ljutovčanima tako i subotičkoj publici kao i žiteljima ostalih mjesta u kojima žive Hrvati, kazao je redatelj Nandor Klinocki

U organizaciji dramske sekcije HKUD »Ljutovo« iz Ljutova ove godine je po deveti puta za redom organizirana manifestacija »Festival amaterskog teatra«.

U opuštenom ozračju u Domu kulture u Ljutovu festival je otpočeo 15. travnja kada su nastupili članovi dječje dramske sekcije HKUD-a »Ljutovo« koji su po prvi puta nastupili i izveli kazališnu predstavu »Veliki glumac«. Ovu predstavu je režirala mlada glumica, članica reprezentativne dramske skupine Ana Ivković. Mališani su izvedbom predstave oduševili Ljutovčane, a naročito mlađi uzrast koji je u velikom broju bio nazočan izvedbi predstave.

Dječja dramska sekcija HKUD »Ljutovo«: Veliki glumac

DOBRA SURADNJA: Festival je nastavljen idućeg dana, kada su nastupili članovi Filmsko-kazališne udruge »Lipa« iz Orašja iz Republike Bosne i Hercegovine, koji su se predstavili komadom »Hamlet iz sela Mrduša Donja«, a koji je režirao njihov član Ilija Benković. Ova predstava je izvedena u Domu kulture u Tavanku, a na predstavu je došao vrlo mali broj Tavankučana. U razgovoru s Ilijom Benkovićem, koji je ujedno i ravnatelj udruge, saznali smo da je suradnja s HKUD »Ljutovo« iz Ljutova započela tijekom ove godine na »Danima pučkog teatra« koji se održavaju u mjestu Hercegovac u Republici Hrvatskoj i na kojoj su nastupile kazališne skupine oba društva. Benković je istaknuo i kako je ovo uzvratni posjet jer su Ljutovčani u veljači ove godine gostovali s predstavom »Salašari silom varoščani«. Filmsko-kazališna udruga »Lipa« postoji od 2003. godine i do sada su napravili dvije predstave koje su izvodili u Republici Hrvatskoj (Osijek, Vinkovci), kao i u svome mjestu Orašju.

Predstava »Hamlet iz sela Mrduša Donja«

TEME KOJE SU BLISKE PUBLICI: Trećeg festivalskog dana 17. travnja pred prepunom dvoranom Doma kulture u Ljutovu nastupili su domaćini, članovi Dramske sekcije HKUD-a »Ljutovo« koji su se predstavili predstavom »Ča Grgine huncutarije« za koju je tekst napisao Đuro Francišković, a koju je režirao dugo-godišnji ljutovački redatelj Nandor Klinocki. Klinocki je izjavio da veoma voli raditi za ovo selo i ljude koji žive i rade u njemu te se u odabiru predstava odlučuje za one koje će ovoj publici biti bliske. Zbog toga se do sada, kako kaže, uglavnom odlučivao za tekstove Matije Poljakovića, Geze Kopunovića kao i drugih pisaca koji potječu s ovog podneblja. »Mislim da ovakve predstave nedostaju kako Ljutovčanima tako i subotičkoj publici kao i žiteljima ostalih mjesta u kojima žive Hrvati«, kazao je Klinocki, ističući veliku slogu i druženje koje vlada u Dramskoj sekciji gdje su prisutne velike generacijske razlike, ali im to ne predstavlja poteškoću u osmišljavanju i izvođenju kazališnih predstava.

Završnog dana festivala 23. travnja u Domu kulture u Ljutovu nastupili su članovi KPZH »Šokadija« iz Sonte koji su izveli predstavu »Novi knez nije knez«. Ovu predstavu je režirao njihov

Uvaženi gosti festivala

Od gostiju koji su uvećali značaj ove manifestacije izdvajamo izaslanicu Hrvatske matice iseljenika iz Zagreba Mariju Hećimović, savjetnicu Ureda gradonačelnika grada Osijeka Margit Zorić, kao i pročelnicu Upravnog odjela za društvene djelatnosti grada Osijeka Jasminu Novak-Kovač.

Scena iz predstave »Ča Grgine huncutarije«

član a ujedno i voditelj Dramske sekcije *Ivan Andrašić*. Odlično izvedenom predstavom zadovoljili su ukus ljutovačke publike koja ih je za to nagradila dugotrajnim pljeskom.

DOJMOVI ORGANIZATORA: »Ovo je deveti puta za redom kako organiziramo ovaj festival u Ljutovu i želio bih kazati da smo veoma zadovoljni odzivom mještana na predstave, a također i njihovim pozitivnim reakcijama. Tu ne mislim samo na ovogodišnju smotru već i na one održane prijašnjih godina. Najviše publike imamo među djecom i mlađim naraštajima, a ima i onih starijih koji su se pokazali kao redoviti posjetitelji«, kazao je voditelj Dramske sekcije HKUD »Ljutovo« *Antun Bajić*. U razgovoru Bajić je još istaknuo kako pokraj »Festivala amaterskog teatra« Dramska sekcija organizira i »Međunarodnu smotru amaterskih dramskih društava« također u Ljutovu. Na ovoj smotri sudjeluju

»Novi Knez nije knez« u izvođenju KPZH »Šokadija«

kazališne udruge iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Mađarske, a smotra za cilj ima, baš kao i »Festivala amaterskog teatra«, očuvanje hrvatske kazališne tradicije te uspostavljanje veza među Hrvatima koji žive izvan matične države. Pričajući o nastupima Dramske sekcije, Bajić se osvrnuo: »Od gostovanja bih izdvojio nastup na 'Danima pučkog teatra' u mjestu Hercegovac u Hrvatskoj kao i gostovanje na 'Tjednu hrvatskih manjina' u Zagrebu. Također imamo i dobru suradnju s hrvatskim lokalnim samoupravama u Republici Mađarskoj i to u mjestima Bačalmaš, Kačmar i Herceg-Santovo, gdje svake godine izvodimo svoje predstave«. Na kraju razgovora Bajić je zaključio kako je jedan od najvećih uspjeha HKUD »Ljutovo« formiranje Dječje dramske sekcije koja trenutačno broji deset članova i koja je ove godine prvi puta nastupila.

N. S.

Festival profesionalnih kazališta Vojvodine

Odigrana i predstava na hrvatskom jeziku

Ovogodišnji 55. jubilarni Festival profesionalnih kazališta Vojvodine održan je od 19. do 25. travnja u Zrenjaninu, gradu koji je dobio mandat da i u naredne četiri godine bude domaćin ovo festivala. Namjera Zajednice profesionalnih kazališta Vojvodine kao osnivača ovog najstarijeg kazališnog festivala u zemlji i zrenjaninskog Narodnog kazališta »Toša Jovanović« je da ovaj Festival pretvori u burzu kazališnog stvaralaštva koja će biti isto toliko interesantna za sve potencijalne sponzore koliko i za umjetnike iz naše zemlje i regija.

Festival je otvorila predstava Drame na srpskom jeziku subotičkog Narodnog kazališta pod nazivom »Ptičice«, autora *Filipa Šovagovića* a u režiji hrvatskog redatelja *Roberta Raponje*, koja se izvodi na hrvatskom jeziku. Pored ovog djela Subotičani su nastupili i s predstavom na mađarskom jeziku »Murlin Murlo« *Nikolaja Koljade* u režiji *Derda Hernjaka*. U selekciji ovogodišnjeg festivala našle su se i predstave »Balkanski špijun« *Dušana Kovačevića*, u režiji *Kokana Mladenovića* i izvedbi somborskog Narodnog kazališta, »Opštinsko dete« *Branislava Nušića*, Narodnog kazališta iz Kikinde, »Tužna komedija« po ro-

Scena iz predstave »Ptičice«

manu *Ivana Gončarova* »Oblomov« u dramatizaciji i režiji *Ego-na Savina* a u izvedbi Srpskog narodnog kazališta i »Pajac« po *Čehovu*, novosadskog Ujvidéki sinháza. Osim navedenih prikazane su i četiri predstave vojvođanskih dječjih kazališta.

Stručni žiri je za najbolju predstavu u cjelini proglasio predstavu »Tužna komedija« Srpskog narodnog kazališta iz Novog Sada.

Završen 52. Međunarodni festival dokumentarnog i kratkometražnog filma u Beogradu

Uspjeh hrvatskih autora

Na programu 52. Međunarodnog festivala kratkometražnog i dokumentarnog filma, koji se od 20. do 25. travnja odražavao u Beogradu prikazana su ostvarenja iz Francuske, Njemačke, Bjelorusije, Grčke, SAD, Španjolske, Australije, Južne Koreje, Rusije, Švedske, Hrvatske, BiH, Makedonije, Irana, Poljske, Velike Britanije, Italije, Brazila...

U natjecateljskom programu, u zajedničkoj konkurenciji za Grand prix koji dodjeljuje međunarodni žiri kojim je predsjedavao njemačko-američki filmski djelatnik *Ronald Holloway*, ove godine prikazano je 33 domaća i 30 stranih filmova. Hrvatsku su u tom programu predstavljali animirani film »Sub Rosa«, *Katje i Nikole Šimunića* i dva dokumentarna filma: »Uvozne vrane«, *Gorana Devića* i »Bunarman«, *Bran-ka Ištvančića*.

Također, među prvima koji su se na ovom festivalu predstavili, bili su i autori zagrebačke škole crtanog filma *Borivoj Dovniković* i *Vesna Dovniković*, koja je ujedno i predstavница Međunarodne udruge animatora (ASIF). Predstavljeni beogradskoj publici i novinarima kao poznata imena čuvene zagrebačke škole animacije oni su, govoreći o sadašnjem trenutku filma u svijetu, istaknuli »da je u doba sve veće konkurencije u tom području, te njena tretiranja kao industrije, autorski i umjetnički film jedina mogućnost predstavljanja autora s ovdašnjih prostora«. U okviru programa Međunarodna panorama, beogradskoj se publici u četvrtak predstavio i *Igor Galo* sa svojim filmom »Aoj, Liko«, a u petak 22. travnja prikazana je »La strada«, *Damira Čučića*.

Katja i Nikola Šimunić, autori hrvatskog animiranog filma »Sub Rosa« realiziranog u produkciji »Zagreb-film«-a, nagrađeni su diplomom koju im je dodijelila YU ASIFA (srp-

ska sekcija Međunarodne udruge filmskih animatora), odnosno žiri sastavljen od animatora, štovatelja »osme umjetnosti« i članova spomenute sekcije. Po tradiciji ta sekcija dodjeljuje diplome (Special Mention) mladim autorima ili debitantima za uspješan ulazak u svijet animacije. Ove godine dodijeljene su dvije ravnopravne diplome. Drugu je dobila *Snežana Spasojević* (Srbija i Crna Gora) za film »Flying Fishes«. U obrazloženju nagrade je kazano kako je film »Sub Rosa«, izvanredan umjetnički doživljaj. »Grafičko

oblikovanje filma temelji na muzičkoj ostavštini skladateljice *Dore Pejačević*, na prijelazu iz 18. u 19. stoljeće. Kroz neograničene mogućnosti umjetnosti animacije, autori su prikazali, ne pokušaj već i konačne rezultate napora da se otkrije ono što je u glazbi uvijek skriveno – Sub Rosa«, ističe se u obrazloženju nagrade.

Nagradu Grand Prix festivala, u oba natjecateljska programa, međunarodnom i domaćem, međunarodni žiri dodijelio je *Hye Jung Um-u* iz Južne Koreje za film »Dome slatki dome« (»Home Sweet home«).

Vesna i Borivoj Dovniković

Dobitnica nagrade: Katja Šimunić

Preljske pisme iz 2005. godine

Stipan Bašić

Ponosni na Prelo, naše

Moguće je da u sičnju

snig ne navije

Mož' se desit da Bunjevac,
vino ne pije?

Al' ne može nikad biti,
nikad, nikad ne

Da Velikog prela nema
kad su Poklade!

Ponosni na Prelo naše
naše snaše, tamburaše
di god da smo, tim se dičimo
čuvat ćemo što je naše
sve dok živimo!

Dogodi se, da se grana slomi
otpadne
Ali naša grana živi, ima korijene
I nećemo nikad dati, nikad,
nikad ne
Bunjevačka grana da se suši
i vene!

Sačuvajmo što je naše
podignimo u vis čaše
dobro zdravlje, sriće imali
i u miru i veselju
dugo živili!

Priredio: D. B. P

Massimo Savić »Vještina«

Aquarius Records, 2004.

Ideja za izdavanje albuma koji će sadržati obrade poznatih ljubavnih pjesama s terena ex – Jugoslavije začeta je negdje nakon *Massimovog* nastupa na koncertu posvećenom *Arsenu Dediću* 2003. u Opatiji, na kojem je izveo Arsenovu skladbu »Ne plači«. Pjesama poput ove doista nije malo, pa ni Massimova odluka kojih četrnaest (koliko ih se na albumu našlo) obraditi, sigurno nije bila lagana. Izbor su pomogli ljudi iz Aquarius Recordsa, ponajviše urednik izdanja *Dražen Turina – Šajeta*. Konačni proizvod bi se mogao nazvati uspješnim, posebice za Massima jer »Vještina« po aranžmanima, produkciji i snazi pjesama predstavlja njegovo najuvjerljivije izdanje još od raspada njegove prve skupine Dorian Gray.

Aranžer i producent ovog izdanja *Ivan Popeskić* pametno je prišao poznatim klasicima, suptilno intervenirajući u njih tako da Massimova pjevačka vještina (umijeće) dođe do potpunog izražaja. »Vještinu« otvara pjesma, koja je izbačena i kao prvi singl s albuma, jedna od možda najljepših ljubavnih pjesama ikada napisana na ovim prostorima, »Bacila je sve niz rijeku«

skupine Indexi. Runjićeve »Stine« u novoj su inkarnaciji oživjele svu svoju dramu, otpjevane na dalmatinskom dijalektu. Balade su najdominantnija forma na cijelom albumu. Tu posebno spominjanje zaslužuju sjajne verzije »Tajne vještine«, jedna od najljepših Gibonijevih pjesama koja nije dočekala zasluženu promociju na matičnom albumu »Mirakul«, a Massimo ju je na ovaj način, načinio bliskom i onima koji njenog autora ne vole previše. Na albumu je mjesto našla i »Odjednom ti«, izvedena s grupom Meritas na Dori, kao i puno puta obrađivana pjesma »Loše vino« *Zdravka Čolića*. Massimo je u okviru ovakvog glazbeničkog postupka stigao obraditi i samog sebe – hit »Stranac u noći« izvodi u duetu s *Ninom Badrić* (pjesma je

prvi puta otpjevana na Aquariusovoj proslavi nakon Porina). Ista numera našla se i u verziji pop mixa, koji potpisuje Ivan Popeskić. Od svih pjesama, veliku transformaciju doživjela je samo Azrina »Gracija«, koja je u poletnom funk rock aranžmanu postala jedan od favorita albuma i obavezan singl. Drugi rockerski klasik, Laufelrova »Voda«, dobro se snašla u mekšoj izvedbi, ovoga puta s naglašenom ulogom klavira.

Jedina prava poveznica u ovoj raznovrsnosti i bit cijelog eksperimenta jeste autentični autorski pečat Massimov neponovljivog vokala, koji ovu dobro upakiranu kolekciju pjesama čini vrlo solidnim i preporučljivim djelom.

D. B. P

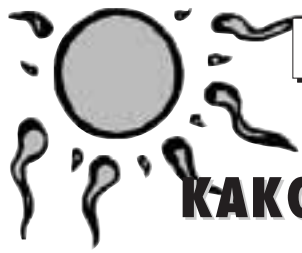

Julije Benešić (1883.-1957.)

Julije Benešić je rođen 1. ožujka u Iloku a preminuo u Zagrebu 19. prosinca 1957. godine. Školovao se u Iloku i Osijeku, a studirao u Beču, Zagrebu, Pragu i Krakovu. Diplomirao je povijest i zemljopis i kao gimnazijski profesor radio u Zagrebu, da bi 1918. postao lektorom za poljski jezik na Sveučilištu. Bio je svestrana ličnost – pjesnik, književni kritičar, pisac (pisao je prozna djela, putopise i pjesme, kazalište feljtone i kritike), prevoditelj (preveo je oko 80 knjiga s poljskoga, njemačkog i ruskog), jezikoslovac, radio je kao intendant Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu, bio je urednikom književnih časopisa (»Suvremenik« (1917.-1919.), »Književnik« (1928.), »Vienac«, (1944. - 1945.)), pojedinačnih edicija i sabranih djela hrvatskih pisaca. Od 1910. bio je član, a od 1912. do 1920. tajnik Društva hrvatskih književnika. Bio je delegat pri jugoslavenskom poslanstvu u Varšavi i lektor hrvatskoga jezika na tamošnjem Sveučilištu. Puno je pisao o književnim vezama i o hrvatskim i poljskim piscima (o *Krleži*, *Galoviću*, *Harambašiću*, *Mickeiwiczu*, *Slowackom*, *Sienkiewicz*, *Krasin* - *skom*, *Wypianskom*). Uredio je antologiju Poljska lirika (1939.).

U Zagrebu mu je 1949. objavljen »Hrvatsko-poljski rječnik« u čijem predgovoru govori o onome što danas zovemo funkcionalnim stilovima standardnoga jezika i time utire put njegovom boljem razumijevanju, a JAZU objavljuje njegov nedovršeni »Rječnik hrvatskoga književnog jezika«. Važnost Benešićeva »Rječnika hrvatskoga jezika« i opravdanje za njegovo posthumno objavljivanje nalazi se u sljedećem – to je rječnik kakvoga do tada nismo imali u kojem su sve natuknice potvrđene citatima pisaca, pa stoga može biti uzet i kao svjedočanstvo razdoblja koje obrađuje, jer ocrtavaju i stil svakog pojedinog pisca i opće društvene i kulturne prilike vremena.

HRCKOVA SVEZNALICA

KAKO BAROMETAR POKAZUJE VRIJEME?

Barometar spada u meteorološke instrumente. On radi pomoću jedne veoma osjetljive opruge, koja se skuplja ili opružuje prema jačini atmosferskog (zračnog) tlaka. Tlak zraka je manji (niži) ako se sprema kiša, a veći (viši) kada će biti lijepo vreme.

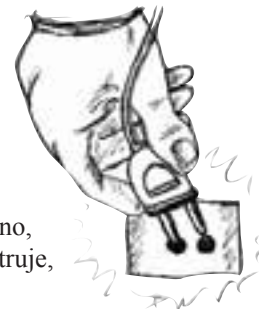

GDJE SE NALAZI TV VODITELJ?

Osoba, koja nam govori preko radija ili televizije, daleko je od nas. Zahvaljujući naročitim uređajima, njegovu sliku prenose do nas elektromagnetni valovi, tj. radiovalovi koje odašilja radioodašiljač. Ustvari, svjetlosni valovi, koji daju sliku, pretvaraju se u radiovalove, a onda se pomoću našega televizora ponovno pretvaraju u vidljive svjetlosne valove.

ZAŠTO ISKAČE ISKRA KADA UKLJUČUJEMO STRUJU?

Električna struja u našem domu dopire do utikača i do prekidača za žarulje. Ona je tu stalno, a u žarulju uđe tek onda kada pritisnemo prekidač. U tom trenutku mi produžujemo put struje, pa tada ponekad iskoči iskra. To je spoj struje.

Priredio i ilustrirao: Zoltan Sič

Dejan Ivković Ivandekić, I. a
OŠ »Vladimir Nazor«, Đurđin

SATOVİ HRVATSKOG JEZİKA

Volim satove hrvatskog jezika. Stalno učimo neke pjesmice, čitamo priče, glumimo i zabavljamo se. Voljela bih da imamo više od dva sata tjedno. Tu se lijepo družimo, stičemo nove prijatelje. Pohađat ću i dalje ove satove, a htjela bih svima onima koji će tek krenuti u školu, preporučiti da pohađaju i satove hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture.

Marina Maksimović, IV. b
OŠ »Matija Gubec«, Gornji Tavankut

Marijana Brajko, II. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Viktorija Sudarević, I. c
OŠ »Ivan Milutinović«, Subotica

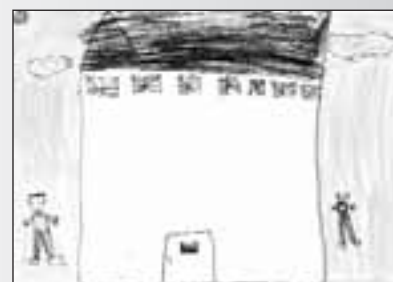
Stevan Prčić,
Dječji vrtić »Marija Petković«, Subotica

Nemanja Vujković Lamić, III.
OŠ »Sveti Sava«, Bikovo

Sanja Tolarić, IV. a
OŠ »Ivan Goran Kovačić«, Sonta

Marin Jurić, II. e
OŠ »Ivan Milutinović«, Mala Bosna

VOLIM IĆI U HRVATSKI ODJEL

Volim ići u hrvatski odjel, jer dobivamo Smibove, zato što se igramo i jer imam dobre prijateljice. Učiteljica je ljubazna, daje dobre savjete i lijepo piše i crta. Hrvatski razred je dobar i volim ga. Zadaće nisu jako teške. S djevojčicama se jako dobro slažem. Zahvaljujući mami idem u hrvatski odjel. Ovaj je odjel najbolji na svijetu.

Dragana Orčić, III. a
OŠ »Matija Gubec«, D. Tavankut

»HRCKO« IZLAZI ZA DVA TJEDNA

Podlistak »Hrcko«, koji je trebao biti u današnjem broju tjednika »Hrvatska riječ«, zbog proteklih i idućih državnih praznika pojavit će se u vašim domovima za dva tjedna. Poslije proljetnih ferija, koje će vam, vjerujem, biti ispunjene zabavom i druženjem, dočekat će vas još jedno iznenađenje – vaš »Hrcko«.

I. P. S.

I. Spoji crtom imena gradova s njihovim nazivima u rimsko doba:

SPLIT	TRAGURIUM
HVAR	ISSA
SOLIN	PHAROS
TROGIR	SPALATUM
VIS	EPIDAUROS

Pripremio: D. Runje

II. Poredaj gradove na rijeci Savi od sjevera ka jugu:

Sisak
Županja
Srijemska Mitrovica
Zagreb
Nova Gradiška

Pripremio: Z. Samaržija

III. Bagira se pojavljuje u jednoj od ovih knjiga:

»Alisa u zemlji čuda«
»Dr. Dolittle«
»Knjiga o džungli«
»Tarzan«

Dva najpoznatija prehrambena branda na našim prostorima

Vegeta i Milka

Prema istraživanjima u zemljama regije (Hrvatska, SiCG, Slovenija, BiH) »Vegeta« predstavlja najsnažniju robnu marku u Hrvatskoj, ali i najpoznatiji hrvatski brand u zemljama svog okruženja * Najpoznatiji brand u regiji je »Milka«, glasovita švicarska čokolada

Piše: Dražen Prčić

O d svog nastanka i dolaska u milijune kuhinja širom svijeta – prema podacima proizvođača »Podravke« prisutna je u preko 30 zemalja – »Vegeta« je suvereno zagospodarila na tržištu dodataka jelima. Postavši najjačim hrvatskim brandom, markom koja označava određeni proizvod, ušla je čak u svakodnevni žargon sugerirajući a priori i automatski oznaku za začim. Nemojte se začuditi kada netko za bilo koji drugi dodatak jelima, a ima ih na desetine raznovrsnih, jednostavno kaže: »Vegeta«.

Najbolji dokaz spomenutoj tvrdnji predstavljaju brojne imitacije, uspješne ili manje uspješne, najpoznatijeg »Podravkinog« proizvoda koje se mogu naći na »crnom« tržištu za neprimjerenu nisku cijenu. Jer,

prva pomisao kada se kupuje dodatak jeli – ma u najvećem broju slučajeva je ona. Jed – na i jedina – »Vegeta«.

SASTAV »VEGETE«: Formula prema kojoj se »Vegeta« pravi najstroža je tajna dostupna samo tehnolozima »Podravke«, ali je poznato da se u njezinom sastavu nalazi jedinstvena mješavina začina obogaćenih s nekoliko vrsta sušenog povrća. Zasluge za kvalitetu ovaj dodatak jelima je pobrao zahvaljujući izuzetnom okusu koji daje svakom slanom jelu i njegovom oplemenjivanju prirodnim začinskim ekstraktom.

Tisuće recepata današnjice kao nezaobilazni dodatak koriste »Vegetu«, ali i mnoga stara jela još su bolja kada se doda malo ovog »žučkastog« začina iz prepoznatljive plave vrećice s kuharom na omotu.

Prema velikom marketinškom istraživanju, rađenom krajem prošle godine na reprezentativnom uzorku od 1.000 ispitanika u svakoj zemlji u regiji, ustanovljeno je da »Vegeta« predstavlja najsnažniju robnu marku u Hrvatskoj, ali i najpoznatiji hrvatski brand u zemljama svog okruženja (SiCG, Slovenija i BiH). Prema istom ispitivanju najpoznatiji brand u regiji je »Milka«, glasovita švicarska čokolada

»MILKA«: Od kada se prije nešto više od stotinu godina (1901.) pojavila na svjetskom tržištu, švicarska čokolada prepoznatljivog okusa dobivenog miješanjem mlijeka i kakaa, u startu je osvojila sve poklonike slatkog zalogaja. Vremenom, prateći sve nadolazeće tehnološko-prehrambene trendove, stručnjaci iz Sucharda (ime tvrtke osnovane 1825. godine, koja je prva proizvela ovu čokoladu) usavršili su nove tehnike miješanja raznovrsnih sastojaka

(kokos, lješnjak, suho grožđe i ostalo) u osnovnu čokoladnu masu i zahvaljujući tome danas imamo na desetine »raznookusnih« vrsta ovog branda upakiranog u svima dobro znani ljubičasti omot s kravičicom iste boje.

Sam naziv »Milka« duguje njemačkom sinonimu za ugodno iskušenje, što u biti predstavlja redovitu borbu između želje za »slašću« i bojazni od potencijalnog gojenja u kojoj »slatki poriv« gotovo uvijek pobjeđuje. Na našim prostorima ova čokolada koju danas proizvodi »Kraft« predstavlja svojevrsni pojam kvalitetne pažnje kada se dariva nekom, jer nije svejedno dobiti »Milku« ili neku drugu čokoladu.

Također, osim klasičnih čokolada u manjem ili većem pakiranju, brand »Milka« je zastupljen u brojnim drugim slatkim proizvodima pod njegovom prepoznatljivom etiketom. Tako danas imamo i praline raznovrsnih okusa, čokoladne bombone, vaflove filane mliječnim punjenjem i još neke slastice koje dolaze iz proizvodnje najpoznatijeg branda naše regije. Svojim »slatkim jezikom« ova marka je odavno progovorila i hrvatski, srpski, slovenski, makedonski...

Marko Berberović, automehaničar
Slatka energija

Najviše volim pojesti »Milka« čokoladu i često, kada mi zatreba »slatke energije«, izaberem i kupim neki od proizvoda ove renomirane marke. Najviše volim »Milku« sa suhim grožđem ili s lješnjacima.

Lozika Jaramazović, tajnica
Bolji i prefinjeniji okus

S »Vegetom« kuham od samih početaka svog samostalnog kuhanja, a tome ima već više od dvadeset godina. Zahvaljujući ovom dodatku svako jelo dobiva još bolji i prefinjeniji okus.

Marko Milodanović, diplomirani inženjer elektrotehnike

Biciklom od Zagreba do Subotice

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Prošlog petka (22. travnja) u sedam izjutra mladi inženjer elektrotehnike *Marko Milodanović* (1977.) sjeo je u Zagrebu na bicikl, koji je uzajmio od jednog prijatelja, i krenuo put rodne Subotice. U subotnju zoru, poslije dvadeset i dva sata kontinuirane vožnje i minimalnih odmaranja, te prevaljenih 420 kilometara na dva kotača, u pet sati stigao je na kućni prag i uspješno dovršio svojevrsnu avanturu.

► **Kako to da ste uopće izabrali Zagreb za polaznu točku vašeg neobičnog poduhvata?**

Budući da sam završio studij elektrotehnike u Zagrebu i da sam »tisuću« put putovao raznim prijevoznim sredstvima na relaciji od Subotice do glavnog grada Hrvatske, ovog puta sam se odlučio, probati prevaliti poznatu razdaljinu na neobičan način, biciklom, i tako stići na tjedan dana godišnjeg odmora.

► **Kada ste započeli svoju nesvakidašnju avanturu?**

Skupa s prijateljem, koji se odlučio pratiti me u mojoj nakani, krenuo sam u petak 22. travnja u sedam sati ujutro iz Zagreba i lagano put Podravske magistrale i svih sela koja se nalaze usput.

► **Kako je izgledala prva etapa i koji ste tempo vožnje izabrali?**

Izlazak iz grada, od nekih 25 kilometara, predstavljao je prvu etapu na našem putu, a odlučili smo se poslije svakog sata vožnje uzeti kraću stanku od 5-10 minuta.

► **Jeste li koristili neki posebni sportski bicikl za ovaj pothvat?**

U pitanju je bio najobičniji bicikl tzv. City bike, koji sam uzajmio od jednog prijatelja. Istina, mi smo se solidno pripremili za ipak dugačak put, na bicikle smo stavili posebne »bisage« u koje smo pospremili dosta vitamina, energetskih napitaka, hrane, ali i vreće za spavanje i šator ukoliko bi zatrebalo stati i negdje prenoćiti.

► **Kakvo je bilo vaše prolazno vrijeme?**

Najbrže smo prošli prvih stotinu kilometara tijekom kojih smo imali kratke stanke od nekoliko minuta poslije svakog sata

vožnje, ali već poslije, prije svega zbog mog prijatelja koji nije bio baš u kondiciji, bili smo prinuđeni na nešto duže pauze. Na pola puta, negdje oko sedam sati navečer i poslije prijeđenih 220 kilometara, stali smo u Našicama i tamo smo odmarali jedno sat vremena. S obzirom na njegov umor, tu smo se razdvojili i ja sam sam, nešto jačim tempom, u osam sati, krenuo prema Subotici.

► **Kada ste stigli na državnu granicu i kakva je bila reakcija pograničnih djelatnika?**

Na granični prijelaz Erdut-Bogojevo stigao sam točno u ponoć, a policajci i carinici su me dočekali sa smiješkom, komentirajući moj pothvat. Nažalost, moram kazati da

sam se dobro smrrazio, temperatura je bilo oko nule, jer sam morao čekati automobil s prijateljima koji su me pratili, a koji je registriran na moje ime. Tih dvadeset minuta, dok nisu stigli, mi zbilja nije bilo ugodno oznojenom i promrzlom.

► **Posljednjih stotinu kilometara vozili ste vojvodanskom rutom na relaciji Bogojevo-Sombor-Subotica. Jeste li pomišljali odustati s obzirom na sve okolnosti?**

Iskreno, pomislio sam odustati već u Erdutu, ali sam onda pomislio da bi prijeđenih 300 km bilo uzalud, no, najteže mi je bilo posljednjih 60 kilometara od Sombora do Subotice, kada sam ostao sasvim sam (prijatelje u kolima sam poslao na spavanje) i kada sam već osjećao posljedice velikog umora.

► **Kakve ste posljedice osjećali tijekom dugotrajne, 22 satne vožnje do kuće u Subotici?**

Prvi dio puta do Našica sve je bilo u redu, ali sam poslije počeo nepotrebno i pomalo neiskusno forsirati, što me je dodatno umorilo. Najviše su me boljela leđa, a veliki problem mi je predstavljala i hladnoća tijekom noćnog i jutarnjeg dijela vožnje.

► **Kako ste se osjećali stigavši na kućni prag poslije odvoženih 420 km od Zagreba do Subotice?**

Osjećao sam se zadovoljno što sam uspio dovršiti zamišljenu avanturu vozeći iz grada u kojemu sam studirao do mog rodnog grada, spajajući Suboticu i Zagreb u kojima sam proveo najveći dio svojeg života. ■

Posao u »Siemensu«

Marko Milodanović se poslije završenih studija odmah zaposlio u »Siemensu« i već nekoliko godina se nalazi u Beču, gdje za potrebe tvrtke radi na testiranjima telekomunikacijske mreže, konkretnije na ispitivanjima UMTS-a. Prema njegovim riječima velika mu je želja da se jednog dana vrati u rodnu Suboticu.

Pureći perkelt

Specijalitet slavonske kuhinje

Sastojci:

iskoštani pureći zabatak
crveni luk
slanina
domaća tjestenina
sir
vrhnje

Začini:

paprika ljuta i slatka
sol, papar
dodatak jelima »Gudlin family«

Opis:

Usitnjeni crveni luk uz dodatak slanine lagano popržimo. Dodamo začine: papriku ljutu i slatku, sol, papar, dodatak Gudlin family. Podlijemo vodom i pirjamo dok ne postane homogena smjesa. U smjesu dodamo sitno sjeckane komade puretine i pirjamo dok puretina ne omekša. Serviramo domaće tijesto uz dodatak sira i vrhnja, pomiješamo te preko toga stavimo puretinu u umaku. Po želji dodamo kiselo povrće.

ATILA SZALAI

Savijača sa suhim šljivama

Specijalitet slavonske kuhinje

Sastojci:

350 g tijesta za savijače
750 g suhih šljiva
150 g maslaca
50-70 g mrvica
180 g oraha
korica limuna
rum, cimet
100-150 g šećera
šećer u prahu za posipanje

Opis:

Razvučeno tijesto poprskati rastopljenim maslacem, pa na dvije trećine tijesta posipati popržene mrvice, šljive narezane na četvrtine, grubo nasjeckane orahe, struganu koru limuna, cimet i šećer. Poprskati rumom, saviti pomoću stolnjaka i staviti u zamašćeni lim. Savijaču premazati rastopljenim maslacem i peći oko 40 minuta na temperaturi 200°C. Vruću savijaču posuti šećerom.

V I J E S T I

Košarka

Vujčić u najboljoj momčadi Eurolige

Najbolji hrvatski košarkaš današnjice Nikola Vujčić, igrač Maccabija, po treći puta uzastopno je izabran u najbolju momčad Eurolige. Velikim dijelom i zbog njegovog zapaženog učinka tijekom cijele sezone, njegova momčad se ponovno plasirala na Final four i u prilici je braniti naslov europskog momčadskog prvaka, osvojen prošle godine.

Tenis

Tajland – Hrvatska 2:3

U prvom Svjetske skupine II, hrvatska Fed cup reprezentacija uspjela je, iako bez najbolje igrateljice Karoline Šprem, svladati domaći Tajland (2:3) i ispuniti dva cilja postavljena pred odlazak. Pobjedom je osigurao nastup i dogodine u drugom elitnom razredu svjetskog ženskog ekipnog tenisa, a 9 i 10. srpnja su predviđene kvalifikacije za popunu I Svjetske skupine u kojoj će Hrvatska nakon ždrijeba 3. svibnja dobiti za protiv-

nika jednu od četiri gubitničke ekipe iz prvog kola. Pobjedu protiv Tajlanda pod vodstvom izbornika Gorana Prpića izborile su: Jelena Kostanić, Sanda Mamić i Mateja Mezak.

»Biserna« Sanja Ančić

Mlada hrvatska tenisačica Sanja Ančić zasigurno ide stopa - ma starijeg brata Marija, a tri uzastopno osvojena turnira »Bisera Dalmacije« najbolje potvrđuju njezinu profesionalnu perspektivu. Poslije pobjeda u Makarskoj, na Hvaru i turnir u Bolu (10.000 \$) otišao je u korist Ančićeve, koja je u Hrvatskom finalu bila bolja od Ivane Lisjak 7:5, 6:4. Na ovom turniru vrijedan rezultat je zabilježila i Subotičanka Miljana Adanko koja je stigla do polufinala u kojemu je od nje bila bolja pobjednica sva tri dalmatinska turnira.

Vaterpolo

Mladost i Jug za prvaka

Dvije najbolje hrvatske momčadi Mladost iz Zagreba i dubrovački Jug, borit će se u velikom finalu za naslov najbolje hr-

vatske vaterpolske momčadi. U polufinalnim duelima Mladost je bila bolja od Primorja (7:3, 8:5), dok je Jug eliminirao Jadran (13.10, 10:6)

Nogomet

Neredi na Marakani

Unajvećem derbiju SiCG nogometa vodeće momčadi prvenstva Partizan i Crvena zvezda odigrale su neodlučeno 1:1, ali su događanja izvan travnjaka zasijenila ovu lijepu nogometnu predstavu. U velikim neredima ozlijeđeno je 12 policajaca, 27 navijača, dok je 67 osoba uhićeno zbog sudjelovanja u neredima.

HNL

4. kolo, 23. travnja
Liga za prvaka

Hajduk – Inter 5:1
Rijeka – Slaven B. 0:0
Zagreb – Varteks 3:1

Tablica: Hajduk 47, Rijeka 44, Inter 42, Zagreb 40, Slaven B. 39, Varteks 38

Liga za ostanak

Dinamo – Pula 1856 0:0
Međimurje – Zadar 1:0
Kamen I. – Osijek 2:0

Tablica: Dinamo 39, Kamen I. 39, Osijek 34, Pula 1856 30, Međimurje 22, Zadar 19

Zabava koja je postala olimpijski sport

Odbojka na pijesku (Beach volley)

Sloboda neformalnog ponašanja, koja vlada na svim plažama ovoga svijeta, pogodovala je ubrzanom razvijanju novog sporta nastalog iz puke želje za ljetnom zabavom

Piše: Dražen Prčić

Sredinom osamdesetih godina prošlog stoljeća, u kulturnom filmu tadašnje mladeži »Top gun« tada još mlada hollywoodski superstar Tom Cruise zaigrao je, polugol, skupa sa svojim avijatičarima, odbojku na pijesku, izmamivši brojne uzdahe ženskog dijela publike.

Nekako u isto vrijeme, 1986. godine, Svjetska odbojkaška federacija FIVB priznala je odbojku na pijesku kao dio odbojke i započela s organiziranjem turnira pod svojim okriljem. Već 1993. godine beach volley je postao olimpijskim sportom, da bi svoju promociju doživio već na sljedećim Igrama u Atlanti 1996. godine.

Tako je svojevrsna zabava ljubitelja uživanja na plaži, nastala negdje poslije Drugoga svjetskog rata na plažama Kalifornije, kao oblik oslobođenja robovanja ustaljenim odbojkaškim normama, poput službenog terena u zatvorenom prostoru neke dvorane, »uniformiranosti« igrača ili igračica ili pak stroge natjecateljske discipline, postala regularni sport. Sloboda neformalnog ponašanja, koja vlada na svim plažama ovoga svijeta, pogodovala je ubrzanom razvijanju novog sporta nastalog iz puke želje za ljetnom zabavom. Progresivnim razvitkom i masovnošću novih pristaša neumitno je došlo do potrebe za unificiranjem temeljitih pravila, a sve u želji da se započne sa službenim natjecanjima.

TEREN I PRAVILA: Na službenim natjecanjima beach volley se igra na terenu dimenzija 9 puta 18 metara, preko mreže koja je za muškarce postavljena na visinu od 2,43 metra, dok žene igraju na nešto nižoj mreži od 2,24 metra. Susret se igra na dva dobivena seta do 21 osvojenog poena uz obvezna dva poena razlike (21:19 ili 29:27 na primjer), dok se u slučaju neriješenog rezultata u setovima (1:1) treći set igra do 15 osvojenih poena uz također pravo od dva poena razlike. Nema vremenskog limita, pa teoretski igra može trajati i satima.

Uz različitost i specifičnost podloge na kojoj se igra (pijesak), beach volley se od

klasične odbojke razlikuje u pravilu igranja prstima (prvo i treće odigravanje se ne smije igrati prstima), te u broju igrača (po dvije osobe na svakoj strani). U ovom atraktivnom i dinamičnom sportu najvažnije je formirati homogeni duet koji je u stanju potpuno se razumjeti na terenu, te nadopunjavati ovisno od situacija tijekom igre. Ukoliko je jedan od igrača slabiji, suprotna momčad će brzo otkriti slabost i put do pobjede je garantiran.

Najbolji »pjeskaši«

U muškom beach volleyu svjetskoj klasi pripadaju igrači iz Brazila (po sve logično za ljude iz zemlje s najpoznatijom plažom na svijetu – Copacabana u Rio de Janeiru), te SAD, Kube i Australije, zemalja koje se također mogu podičiti prelijepim pjeskovitim prostorima uz morsku obalu. Kod djevojaka godinama su dominantne Amerikanke i Brazilke.

ATRAKTIVNOST: Pokraj ljepote uživanja u vještini igrača ili igračica, koji su najčešće bivši igrači dvoranske odbojke, odbojkaši i odbojkašice na pijesku plijene

i svojom tjelesnom građom, nesputanom minimalnim odjevnim djelićima tekstila. Dečki igraju samo u kratkim hlačama i atletskim majicama, koje više otkrivaju nego skrivaju bespriječni mišićni torzo, dok se djevojke bore za poene u stiliziranim bikinijima što predstavlja dodatni razlog za gotovo uvijek do posljednjeg mjesta ispunjeno gledalište, radilo se o olimpijskom turniru ili običnom amaterskom nadmetanju na lokalnoj plaži.

Dualitet sportsko-estetskog užitka pridonio je izrazito brzom razvitku ovog mladog sporta, ali i za veliku zainteresiranost brojnih sponzora koji su u njemu prepoznali očevidne marketinške prednosti. Zahvaljujući ulasku većeg novca, beach volley je prerastao u profesionalni sport koji se igra na turnirima diljem svijeta (plaža) za poznašni nagradni fond.

Hrvatska, kao tradicionalno turistička zemlja s velikim brojem lijepih i atraktivnih plaža duž jadranske obale, brzo je prepoznala marketinške prednosti igre na pijesku. Tako danas postoji i službeno prvenstvo Hrvatske u odbojci na pijesku, uz sada već opće poznati »VIP« tour profi turnira koji se igraju i na kontinentu i na morskoj obali. ■

Danijel Štefanek, reprezentativac SiCG u hrvanju

Teško je »dijeliti« kategoriju s mlađim bratom

Iako poslije borbe izađemo zagrljeni, dok traje borba Davor i ja ponašamo se kao najljući neprijatelji

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Nastupom na Europskom prvenstvu u Bugarskoj, *Danijel Štefanek* (1981.) nastavio je impresivni »hrvački niz« obitelji koja je dala nekoliko odličnih natjecatelja ovog starog olimpijskog sporta. Stariji brat jedinog subotičkog olimpijca *Davora*, ulaskom u reprezentativnu selekciju najavio je da se i na njega ubuduće mora najozbiljnije računati.

► **Subotica je čuvena po hrvanju grčko-rimskim stilom, a Vaša je obitelj poznata po odličnim hrvačima. Tko je započeo »hrvački niz« i kada ste mu se Vi priključili?**

U našoj obitelji su se gotovo svi bavili hrvanjem, počevši od djeda ujaka *Mirka Pernara*, tate *Damira*, strica *Stojana* i na koncu *Davora* i mene. Iskreno govoreći hrvanje nije bio moj prvi izbor, jer sam od malena isprobao brojne sportove i nisam mislio da ću i sam »završiti« na strunjači. Ali genetika i obiteljsko nasljeđe ipak su me odveli na treninge hrvanja kojim se aktivno bavim od trećeg razreda osnovne škole.

► **Na kojim natjecanjima ste postigli prve zapaženije rezultate?**

U naše vrijeme je prvenstvo Subotice, koja je zasigurno već dugo vremena glavni hrvački centar u zemlji, predstavljalo najveći izazov i natjecanja su se odvijala svake subote. Prvi veći uspeh je bilo osvajanje »subotičkog« naslova, ali su ipak pravi rezultati stigli kasnije u kadetskoj, juniorskoj i seniorskoj konkurenciji.

► **Interesantno je kako ste se hrvanju vratili poslije jedne duge stanke. Što je uvjetovalo prekid aktivnog bavljenja hrvanjem?**

U jednom trenutku sam izgubio volju za treniranjem, poželio sam više izlaziti s prijateljima, a potom je došlo i odsluženje vojnog roka. Ali po izlasku iz armije ponovno sam započeo s ozbiljnim hrvačkim radom i uspio izboriti plasman u nacionalnu vrstu.

► **Skupa s bratom Davorom nastupate za reprezentaciju SiCG i što je još interesantnije dijelite istu kategoriju do 66 kg. Tko vodi u trenutačnom skor »bratskog duela« i kako je to kada se nadete jedan nasuprot drugog?**

Odmah moram reći kako je moj mlađi brat *Davor* izraziti talent za hrvanje, a da sam ja sve uspio postići mukotrpnim treningom i radom. Nažalost, dijelimo istu tjelesnu kategoriju i kako je moj brat trenutačno najbolji hrvač jako je mi je teško boriti se protiv njega. U bratskim duelima *Davor* vodi 3:1, ali kada se nademo jedan protiv drugog, tih šest minuta borbe kao da nismo braća. Iako poslije borbe izađemo zagrljeni, dok traje borba ponašamo se kao najljući neprijatelji, naravno u granicama sportskog fair playa. Primjera radi na posljednjem susretu u Kragujevcu imao sam veliku priliku pobijediti ga, ali nisam uspio...

► **Debitirali ste za reprezentaciju SiCG na nedavno završenom prvenstvu Europe u bugarskoj Varni. Kakvi su dojmovi nastupa na velikom natjecanju?**

Dojmovi su odlični, ali nažalost nisam postigao neki zapaženiji rezultat jer sam već na početku morao hrvati s Nijemcem, kasnijim finalistom. Glede same borbe mogu reći da sam se solidno

držao i da sam u obje runde bio »blizu«, ali je presudilo njegovo veće iskustvo. U drugoj borbi sam »naletio« na fizički znatno jačeg Gruzijca i tu nisam imao previše šansi.

► **Kakvi su planovi za sljedeća natjecanja?**

Trenutačno se pripremamo za nastup na Mediteranskim igrama u Španjolskoj, a prema planu radimo u svom klubu »Spartak« skupa s trenerom *Damjanovićem*. Poslije Mediteranskih igara, sljedeće veliko natjecanje je Svjetsko prvenstvo koje će se održati u Budimpešti.

► **Hoćete li ostati u Subotici ili je u perspektivi mogući odlazak u neku novu sredinu, s obzirom na skromne financijske uvjete u kojima trenirate?**

Još uvijek je sve otvoreno glede našeg, mislim na brata *Davora* i mene, ostanka ili odlaska. Klub radi u teškim financijskim uvjetima, pomoć izostaje, a u takvim okolnostima se ne može kvalitetno pripremati za najveća natjecanja. Ukoliko budemo otišli, *Davor* bi najvjerojatnije nastupao za beogradski »Partizan«, dok bih ja postao član »Šapca«.

► **Na koncu, što smatrate svojim najvećim uspjehom u dosadašnjoj hrvačkoj karijeri?**

Plasman u reprezentaciju, koji sam izborio u direktnom duelu s izravnim pretendentom na to mjesto, predstavlja moj dosadašnji najveći uspjeh. ■

Prvo spominjanje grada Zagreba

Priredio: Nikolaj Vasiljčuk

23. travnja 1963. u Zagrebu je umro hrvatski botaničar *Ivo Horvat*. Bio je izvrstan sveučilišni predavač i veoma plodan znanstvenik. Od 1920. godine djelovao je na Filozofskom fakultetu gdje je prošao sve stupnjeve: od asistenata i docenta do izvanrednog i redovitog profesora. Na obroncima Zagrebačke gore te livadama, brežuljcima i planinama Hrvatskoga zagorja i Gorskog kotara uvodio je studente bogatim florističkim znanjem u poznavanje bilja, a vegetacijskom stručnošću u čitanje biljnih zajednica, njihovu građu i zakonitost. Poslije Drugog svjetskog rata umjesto katedre na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu, gdje je godinama predavao kao redoviti profesor, dodijeljena je Horvatu katedra na Veterinarskom fakultetu gdje je botanika neobavezan predmet. To ga, međutim, nije obeshrabrio već ga je posve usmjerilo na znanstveni rad. Pokrenuo je i kartiranje vegetacije naših planina te objavio brojne znanstvene radove s toga područja.

23. travnja 1922. umro je *Vlaho Bukovac*, hrvatski slikar. U ranom djetinjstvu slika akvarele, a sličice prodaje djeci za krajcar. Imao je samo 10 godina kad sa stricem odlazi u Ameriku da bi tamo nastavio školovanje, no nakon stričeve naprasne smrti, njegova udovica šalje Vlahu u popravilište za malodobne.

Vlaho Bukovac

Bez novca i zanimanja vraća se u Cavtat, a s 15 godina polazi na svoje prvo putovanje kao pomorac. S 19 godina ponovno ide u Ameriku i ovaj put odlučno želi raditi samo kao slikar.

Godine 1877. Bukovac je opet kod kuće u Cavtatu i tu nastaje velika prekretnica u njegovu životu. U Šarićevoj ljekarni u Dubrovniku pjesnik i publicist *Medo Pucić* svima je pokazivao sliku mladog Bukovca nazvanu »Sultanija« naslućujući da bi se ta darovitost u pravim rukama mogla dobro razviti. Uz pomoć biskupa *Strossmayera* stiže Pucić s Bukovcem u Pariz. Počinje pravo školovanje kod poznatog slikara Cabanela na *Ecole des beaux arts*.

Slika Vlahe Bukovca »La grande Iza«, stavljena na počasno mjesto u velikoj ulaznoj dvorani Pariškog salona 1882., znači pravi i potpuni uspjeh. Nakon toga Bukovac putuje u Beograd i portretira na srpskom dvoru, a zatim u Crnu Goru i na Cetinje. Onda boravi u Zadru i Splitu.

Veliki događaj 1898. bio je otvaranje Zagrebačkog salona, koji Bukovac otvara kao predsjednik tek osnovanog Društva umjetnika. Od 118 izložaka 50 je Bukovčevih, ali je zapažen i napredak mladih umjetnika. Bilo je čak 11 tisuća posjetitelja. Bukovac nakon Salona napušta Zagreb, seli se u Prag gdje je imenovan redovnim profesorom Praške akademije i tamo je ostao do smrti.

25. travnja 1529. rođen je u Cresu *Frane Petrić*, filozof i političar. Proživio je buran život, ispunjen naizmjenice uspjesima i nedaćama. Školovao se u Veneciji, Ingolstadt u Bavarskoj, Padovi i Ferrari. Predavao je na sveučilištu u Ferrari te na rimskom sveučilištu Sapienza, kamo ga je pozvao njegov prijatelj iz studentskih dana u Padovi, papa Kliment VIII.

Petrić se bavio i poetikom (pisao je i pjesme), retorikom, historiografijom, vojnim disciplinama, matematikom, geometrijom i medicinom, no ipak glavno je područje njegova rada filozofija.

Umro je 6. na 7. veljače 1597. u 68 godini u Rimu.

25. travnja 1979. u Zagrebu je umro *Slavko Batušić*, pjesnik, putopisac, romansijer, povjesničar umjetnosti, teatrolog, zatim leksikograf i profesor, prevoditelj, urednik i kazališni djelatnik. Rođen je 2. lipnja 1902. u Novskoj.

26. travnja 1134. godine ostrogonski nadbiskup izdao je najvažniju zagrebačku povijesnu ispravu ili takozvanu Felicijanovu latinsku ispravu. Riječ je o sudskom sporu između zagrebačkog biskupa *Macilina* i šomoškog župana *Adalberta*, u kojem je zagrebačkoj biskupiji dosuđena nepravedno oduzeta šuma.

Ne postoji nikakav stariji i vjerodostojniji dokument u kojem bi se pripovijedalo o tome kako je kralj *Ladislav Arpadović* osnovao zagrebačku biskupiju, doveo prvog biskupa, Slovaka imenom *Duh*, te mu za pomoćnike dodijelio svećenike vične slavenskom jeziku. Drugi je jedinstveni podatak u toj ispravi to što se prvi put u povijesti izrijeком spominje ime ovoga grada: zabrabienzem konstituēt episkopatū, u prijevodu: za vladavine najplemenitijeg kralja Ladislava... rečeni je kralj, nadahnut milošću božjom, po savjetu onih i ostalih plemića, utemeljio biskupiju zagrebačku.

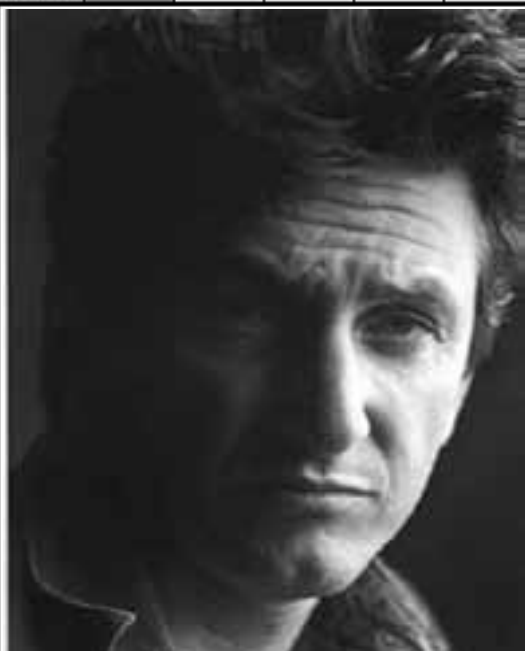
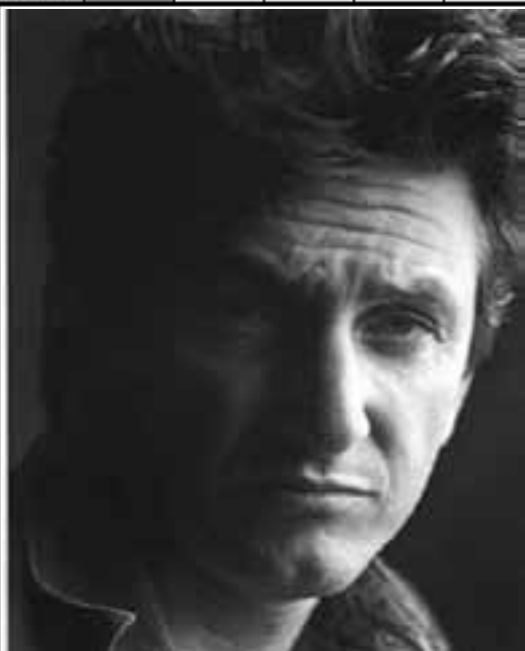
30. travnja 1875. u Zagrebu je rođen hrvatski pjesnik *Vladimir Vidrić*.

Oko hrvatskog pjesnika Vladimira Vidrića splele su se mnoge legende, a njegova snažna, samosvojna pjesnička figura ni danas ne blijedi. Svojim kratkim životom (umro je 1909.), samo s jednom zbirkom, objavljenom u vlastitoj

nakladi, fascinirao je suvremenike, kritičare i poklonike pjesničke riječi.

Vidrićevo pjesništvo, spoj simbolističkih i ekspresionističkih elemenata antologijskom je vrijednošću ostavilo je dubok trag i u stihovima kasnijih hrvatskih književnika.

GLAVNA GLUMICA U FILMU "PROVOTELJICA" SYNLEYA MULLACKA (SUKA 1)		ČOVJEK U STAROJ PODERA- NOJ ODJECI	NEDOS- TATAK, POROK	JADRANSKI OTOK BUZU I OŠINJA	BLASTICA OD ORAHA ILI BAJEMA I ŠECERA	VULKAN NA OTOKU MINDANAO	ŽEZLO BOGA BAKHA	IZGRED	AMERIČKI GLUMAC JON (“MIDNIGHT BOY”)										
POMI PADEŽ																			
AMERIČKA GLUMICA (“SAMPSON RODEA”)																			
MILU BUKANO- VIĆ DEJAN SAVICEVIĆ																			
GRAD I RIJEKA U ČEŠKOJ						“SPECIAL INTEREST GROUP” RIJEČNI OTOCI													
NOTA SKOLNIZA- CIJE			ITALIJNA (KRAĆE) PREMI- ER TALIJAN			DUSTIN HOFFMAN PI ANIT SUNČEVA SUKHAVA													
DIVOVSKO BIBUJ PLEME					DVOJAC MONDINI INDONE- ZISKI OTOK														
MONAR- SKA VLADAR- SKA TITULA				OL. GRAD ŠVIČARSKO “TIAJOU- KOVAC” KACKI					MUSLIM. ŽENSKO IME ZUMRETA										
RIJEKA U BRAZILU						“AIRDRONE TRAFFIC ZONE” U ONO VILUPE			GRAD U HRVAT- SKOM ZAGORJU						HELADUJA	GLUMAC U FILMU “PREVODI- TELJICA” (SUKA 2)	“NIN LJUBIĆ”	“TONA”	ONO ŠTO JE IZVY- BENO IZ ČJELINE
RIMSKI: SOD		MJERA ZA TEKUCINE DUGOHELE PAPICE						NAKRIVITI LIRSKA PJEŠMA OD 14 STIKOVA											
GLUMAC SAGNER							LISTOPAD- NI GRM NEUGODNA MIRISA SVOJINA											“ZAPAD” JUNAK IZ HATZLOVE OPERE	
MJERA ZA TADIR					VRIJKA PROSTO- RIJA SALA “RADIJUS”												“AVENIJA” VRLO GLASNO VRIKATI DERATI SE		
FILM A. LYNLA S DEMI MOORE I R. RED- FORDOM																			
					ALBERT EINSTEIN			8. PREDNJE STRANICE USPRAVNO											
					MJEŠTO NA PTIJEŠCU						PJEVAČICA FITZGE- RALD ZNAKOVIT INTER- PUNKCIJE								
					“DUŠIK”			SANKCIJA RARIJEV SULFAT (REZAC)							“KALIF” TRENER BOORJA				
					AFRIČKO CRNAČKO PLEME					PIŠAC KOVACIĆ GRAD U SEKLI							PEČUNJA NASTAMB		
					PLJUSKA								“INTERNAT LAUNCH SERVICES” PRITOKA DUNAVA KOD ULMA						
					FILM S NAFTIM SADRŽAJ- JEM										“VOLT AMPER” OSOBNA ZAMJENICA				
					PRVAO RITTER ...														
					RASTA- LITI SE														

PETAK 29. 4. 2005.

HRT 1

06.20 – TV kalendar
 06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Promet danas
 09.15 – Lugarnica 13., serija
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Journeys to the Bottom of the Sea: D-Day Untold, dokumentarni film
 11.05 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 11.20 – Kruške i jabuke
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioprogrnoza
 12.16 – TV kalendar
 12.26 – Dietpharmova nagradna pitalica
 12.30 – Zrela ljubav, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – Peacemakers, serija
 14.55 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 15.05 – Mumija, crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 16.20 – Život uživo – sa stilom
 17.00 – Vijesti
 17.10 – Život uživo – tema dana
 17.50 – Promet danas
 17.55 – Znanstvena petica
 18.35 – Dietpharmova nagradna pitalica
 18.40 – Villa Maria, serija
 19.30 – Dnevnik
 20.10 – Big Momma's House, američko-njemački film

21.55 – Dnevnik
 22.05 – Vijesti iz kulture
 22.15 – Drugi format, emisija iz kulture
 23.20 – Real Men, mini-serija
 00.50 – Zlikavci, zabavni program
 01.00 – Večernja škola – povratak upisanih
 01.30 – Whoopi, humoristična serija
 01.50 – 8 jednostavnih pravila
 02.15 – U uredu 2., humoristična serija
 02.45 – Ruby Wax s Joan Collins
 03.10 – Glavni grad 3., serija
 03.55 – Peacemakers, serija
 04.40 – Cirkus, serija
 05.25 – Journeys to the Bottom of the Sea: D-Day Untold, dokumentarni film
 06.15 – Kruške i jabuke

HRT 2

06.45 – Zrela ljubav, serija
 07.50 – TV kalendar
 08.00 – Teletubbies, lutkarska serija
 08.25 – ŽUTOKLJUNAC
 09.20 – NULTI SAT
 10.25 – Svjetski brod, serija za djecu
 10.50 – Mumija, crtana serija
 11.15 – Dokumentarna emisija
 11.45 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 12.00 – Zvezdane staze: Voyager 7., serija
 12.45 – Res publica: Među nama
 13.20 – Res publica: Iz jezične riznice – Bog
 13.35 – Glazbena TV
 14.40 – Kinoteka: The Paradine Case, američki film
 16.30 – Vijesti za gluhe
 16.40 – Tree Hill, serija za mlade
 17.35 – Glavni grad 3., serija
 18.20 – Županijska panorama
 18.45 – Vijesti iz kulture
 18.55 – Savršeni svijet
 19.30 – 8 jednostavnih pravila za dečke moje kćeri tinejdžerice, humoristična serija
 20.05 – Bitange i princeze, serija
 20.40 – Večernja škola – povratak upisanih
 21.15 – Cirkus, serija
 22.00 – Zlikavci, zabavni program
 22.15 – U uredu 2., humoristična serija
 22.45 – Vijesti na Drugom
 22.55 – Promet danas
 23.00 – Ruby Wax s Joan Collins
 23.30 – Zona sumraka, serija
 00.15 – Rachida, alžirsko-francuski film
 01.50 – Savršeni svijet

07.00 NOVA KIDS TV
 Digimoni
 Pobjednički tim
 Kralj šamana
 Digimoni
 Pobjednički tim
 Kralj šamana
 09.50 Rubi, serija
 10.40 Zatočenica, serija
 11.30 Ciganke, serija
 12.20 Po ure torture, zabavna emisija
 13.00 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 13.30 Dosje krokodil, serija

14.00 Dream Team, serija
 14.30 Izlog strasti, serija
 15.15 Nauči me voljeti, serija
 16.10 Ciganke, serija
 17.00 Vijesti
 17.05 Zatočenica, serija
 18.00 Rubi, serija
 19.00 24 sata
 19.35 Sport
 19.40 Nova scena
 19.45 Vrijeme
 19.50 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.00 Pripravnik, reality show
 21.00 Drugo lice – Petar Vlahov show
 22.00 Izborni dani, igrani film
 23.50 Buffy, ubojica vampira, serija
 00.40 Angel, serija
 01.30 Vrijeme sutra

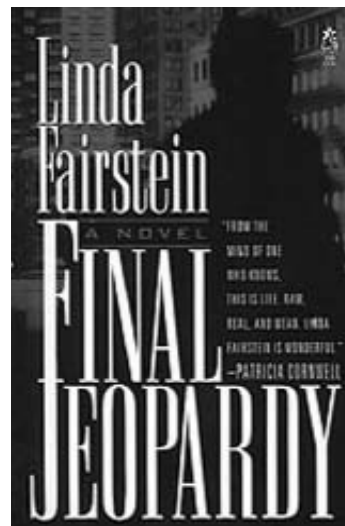

06.25 Voljeni doktor Martini, humoristična serija (R)
 07.15 Anastasia, sapunica (R)
 08.00 Osveta ljubavi, telenovela (R)
 08.45 Simpsoni, humoristična animirana serija (R)
 09.10 Sabrina, mala vještica, humoristična serija (R)
 09.35 Roseanne, humoristična serija (R)
 10.05 Bračne vode,
 10.30 Dadilja
 10.55 Eksploziv, magazin (R)
 11.40 Sanja, talk show (R)
 12.35 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 13.00 Anastasia, sapunica
 13.50 Osveta ljubavi, telenovela
 14.40 Voljeni doktor Martini, humoristična serija
 15.35 Simpsoni, humoristična animirana serija
 16.00 Sabrina, mala vještica, humoristična serija
 16.25 Roseanne, humoristična serija
 16.55 Bračne vode, humoristična serija
 17.20 Dadilja, humoristična serija
 17.45 Sanja: I predrasude su za ljude?!, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.05 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Retromanija, glazbeno-zabavni show
 21.55 Ubojstvo u Bijeloj kući, igrani film, akcijski triler
 23.45 Vijesti, informativna emisija
 23.55 Tajanstveni otok, igrani film, avanturistički
 01.35 Treptaj, igrani film, triler (R)

SUBOTA

HRT 1

07.25 – Vijesti
 07.30 – Obećanje, američki film za djecu i mlade
 09.00 – Parlaonica
 09.50 – Vijesti
 10.00 – Promet danas
 10.05 – Briljanteen
 10.55 – Kad zvoni?, serija za mlade
 11.25 – Kruške i jabuke – kuharski dvoboj
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioprogrnoza
 12.30 – Zrela ljubav, serija
 13.20 – Kuća Velike Mame, američko-njemački film
 15.05 – Vijesti
 15.10 – Dokumentarna emisija
 15.40 – Reporteri
 16.40 – Vijesti
 16.50 – Promet danas
 16.55 – Inspektor Rex 6., serija
 17.45 – Životinjska kamera, dokumentarna serija
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Studio 10, show program
 21.30 – Ratna pravila, američki film
 23.40 – Dnevnik
 23.50 – Vijesti iz kulture
 00.00 – Ženska veza, američki film
 01.40 – Posljednji izazov, američki film

03.05 – Newyorški plavci 11., serija
 03.50 – Inspektor Rex 6., serija
 04.35 – Simpsoni 12., humoristična serija
 05.00 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 05.10 – Dokumentarna emisija
 05.40 – Kruške i jabuke – kuharski dvoboj
 06.10 – Studio 10, show program
 07.30 – Zrela ljubav, serija

30. 4. 2005.

07.05 – Villa Maria, serija
 09.15 – Kućni ljubimci
 09.45 – Zvezdane staze IV: Putovanje kući, američki film
 11.40 – Glas domovine
 12.10 – Duhovni izazovi
 12.25 – Prizma – multinacionalni magazin
 13.25 – Nečija zemlja, dokumentarna emisija
 13.55 – HNL: Inter – Rijeka, prijenos
 15.55 – Rukomet – finale Kupa Hrvatske
 17.40 – Krugovi – sigurnost u cestovnom prometu
 18.00 – Vijesti iz kulture
 18.05 – Filmska klasika: Dobro došli, gospodine Chance!
 19.50 – Simpsoni 12., humoristična serija
 20.15 – Newyorški plavci 11., serija
 21.00 – Zakon i red: Odjel za žrtve 4., serija
 21.45 – Vijesti na Drugom
 22.00 – Hrvatska nogometna liga – emisija
 23.00 – Promet danas
 23.05 – Monk, serija
 23.50 – Sport danas
 00.05 – Obavještajci 2., serija
 00.55 – Reporteri
 01.55 – Životinjska kamera, dokumentarna serija
 02.45 – National Geographic: Kitovi u krizi

07.00 NOVA KIDS TV
 Digimoni
 Kralj šamana
 08.30 HLAPIĆEVA TELEVIZIJA
 08.30 Hlapićeva priča, emisija za djecu
 08.45 Hlapićeve nove zgode, crtana serija
 09.15 Hlapićeva nagradna igra

09.30 Mr. Bean, crtana serija
 10.00 Futurama, crtana serija
 10.25 Kraljica mača, serija
 11.15 Andy Richter, serija
 11.45 Moja slavna sestra, serija
 12.10 Mi nismo plavuše, serija
 12.40 Po ure torture, zabavna emisija
 13.20 VH 1 Put do slave: Enrique Iglesias
 14.15 VIP DJ, glazbena emisija
 15.15 Čarobnice, serija
 16.05 Pripravnici, reality show
 17.05 Vijesti
 17.10 Mesareva žena, igrani film
 19.00 24 sata
 19.35 Sport
 19.40 Nova scena
 19.45 Vrijeme
 19.50 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.00 Ona ili on, kviz
 21.00 Dva Jakea, igrani film
 23.25 Na rubu zakona, serija
 00.15 Mentor, serija
 01.05 Čovjek bez prošlosti, serija

01.55 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 02.05 Vrijeme sutra
 06.35 Beyblade, crtana serija
 07.45 Moja cura je zvijezda, humoristična serija
 08.10 Rock Me Baby, humoristična serija
 08.30 Lud za tobom, humoristična serija
 08.55 Zabranjena ljubav, sapunica – maraton
 11.25 Agatha Christie: Ubojstvo u tri čina, igrani film, kriminalistički
 13.05 Od Zemlje do Mjeseca, dramska serija
 14.10 Cijena savjesti, dramska serija
 14.55 Pravi poziv, akcijsko-fantastična serija
 15.45 Retromanija, glazbeno-zabavni show (R)
 17.50 Zvijezde Ekstra: Ashley Judd & Lisa Marie Presley – ljubavni lanac, zabavna emisija
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Exploziv: Revolucija najlonskih čarapa, magazin
 20.15 Vrtlog 2: Strah od letenja, igrani film, akcijski triler
 22.00 Brzina, igrani film, akcijski
 00.00 Playboy: Skrivena strast, igrani film, erotski
 01.40 Ubojstvo u Bijeloj kući, igrani film, akcijski triler

NEDJELJA 1. 5. 2005.

08.20 – TV kalendar
 08.30 – Vijesti
 08.35 – Teletubbies, lutkarska serija
 09.00 – Vikendica
 09.50 – Aladdin, crtana serija
 10.10 – Timon i Pumbaa, crtana serija
 10.35 – Promet danas
 10.40 – Ciklus Columbo: Staromodno ubojstvo
 11.57 – Dietpharmova nagradna pitalica,
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – TV kalendar
 12.25 – Mali savjeti za poljoprivrednike
 12.30 – Plodovi zemlje
 13.20 – Split: More
 14.00 – Nedjeljom u dva
 15.00 – Kulturni info
 15.05 – Vijesti
 15.15 – Promet danas
 15.20 – Pjesme s potpisom
 16.10 – Glava obitelji, američki film
 17.40 – Kad zvoni?, serija za mlade
 18.10 – Dietpharmova nagradna pitalica
 18.15 – Zabavni program
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Tko želi biti milijunaš?, kviz
 21.10 – Duga mračna noć, dramska serija

22.05 – Shpitza, zabavna emisija
 22.55 – Burzovno izvješće
 23.00 – Dnevnik
 23.10 – Vijesti iz kulture
 23.20 – Evergreen – filmovi Brucea Leeja: Na zmajevom putu, hongkonški film
 01.00 – Nedjeljom u dva
 02.00 – Foyleov rat 3., serija
 03.40 – Simpsoni 13., humoristična serija
 04.05 – Glava obitelji, američki film
 05.40 – Split: More

07.20 – Prava talijanska kuhinja
 Giorgija Locatellija
 07.45 – Villa Maria, serija
 09.25 – Pravoslavni Uskrs – prijenos
 11.20 – Biblija
 11.30 – Stvarni ljudi, mini-serija
 13.00 – Mir i dobro
 13.35 – Studio F1
 14.10 – National Geographic: Tajne Jadrana
 15.05 – Vijesti iz kulture
 15.10 – Foyleov rat 3., serija
 16.55 – Rukomet – finale Kupa kupova: Ademar Leon – Zagreb prijenos
 18.30 – PH u vaterpolu – finale: Jug – Mladost, prijenos
 19.35 – Simpsoni 13., humoristična serija
 20.05 – Pet plus – sportski program
 21.15 – Vijesti na Drugom
 21.25 – Pet plus – sportski program
 23.40 – Promet danas
 00.15 – Zvezdane staze: Voyager 7., serija
 01.00 – Zvezdane staze: Voyager 7., serija
 01.45 – Zvezdane staze: Voyager 7., serija
 02.30 – Zvezdane staze: Voyager 7., serija
 03.15 – Zvezdane staze: Voyager 7., serija

07.00 NOVA KIDS TV
 Digimoni
 Kralj šamana
 08.30 HLAPIĆEVA TELEVIZIJA
 08.30 Hlapićeva priča, emisija za djecu
 08.50 Hlapićeve nove zgode, crtana serija
 09.15 Hlapićeva nagradna igra
 09.30 Hlapićev izbor: Princezin dvorac, igrani film
 10.25 Oliver's Twist, kulinarski show
 10.55 Moja slavna sestra, serija
 11.25 U sedmom nebu, serija
 12.15 Drugo lice – Petar Vlahov show
 13.15 Automotiv, auto-moto magazin
 13.45 VIP DJ, glazbena emisija
 14.45 Ona ili on, kviz
 15.45 Kralj Queensa, serija
 16.15 Lude 70-e, serija

NEDJELJA

16.45 Vijesti
16.50 Filmski klasici:
Kosa, igrani film

19.00 24 sata
19.20 Sport
19.25 Nova scena
19.30 Vrijeme
19.35 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
20.00 Zona smrti, serija
20.50 Red Carpet, zabavna emisija
21.50 Danielle Steel: Kaleidoskop, igrani film
23.35 Čovjek bez prošlosti, serija
00.25 Laku noć, Hrvatska,

crtana serija
00.50 Vrijeme sutra
06.10 Astro Boy, crtana serija
06.35 Dexterov laboratorij, crtana serija
06.55 Ed, Edd i Eddy, crtana serija
07.20 Johnny Bravo, crtana serija
07.45 Beyblade, crtana serija (tri epizode)
09.00 Bogati i moćni, igrani film, triler
10.50 Agatha Christie: Čovjek u smeđem odijelu, kriminalistički
12.25 Vrtlog 2: Strah od letenja, igrani film, akcijski triler
14.10 Prijatelj na kvadrat, zabavna emisija
15.05 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
16.15 Mjenjačnica, zabavna emisija
17.05 Salto, zabavna emisija
18.15 Ekkluziv, magazin
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Eksploziv vikend, magazin
20.15 Kaži zašto me ostavi, igrani film, drama
21.50 FBI: Istraga, dokumentarno-kriminalistička serija
22.50 Novi forenzičari, dokumentarno-kriminalistička serija
23.50 Autopsija, dokumentarno-kriminalistička serija
00.20 Playboy: Skrivena strast, igrani film, erotski

PONEDJELJAK 2. 5. 2005.

06.20 – TV kalendar
06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
09.15 – Lugarnica 13., serija
10.00 – Vijesti
10.10 – Velika putovanja željeznicom: Indija – s lanom
Hislopom od istoka prema zapadu
11.05 – Oprah Show
12.00 – Dnevnik
12.15 – TV kalendar
12.25 – Dietpharmova nagradna pitalica
12.30 – Zrela ljubav, serija
13.20 – Maja, talk-show
14.00 – Vijesti
14.10 – Mirotvorci, serija
14.55 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
15.05 – Mumija, crtana serija
15.30 – Nora Fora, igra za mlade
16.00 – Hrvatska danas
16.20 – Putovanje oko svijeta: Južnoafrička Republika – bogatstvo različitosti
17.10 – Život uživo – sa stilom
17.50 – Vijesti
18.00 – Život uživo – tema dana
18.40 – Promet danas
18.42 – Dietpharmova nagradna pitalica
18.45 – Najslabija karika, kviz
19.30 – Dnevnik
20.10 – Latinica: Živjeti s multiplom sklerozom
21.50 – Supervulkan, dokumentarna serija
22.40 – Otvoreno
23.35 – Dnevnik
23.45 – Vijesti iz kulture
23.55 – Dobro ugođena večer – Muzička akademija: Opera gala
01.25 – Velika putovanja željeznicom: Indija – s lanom
Hislopom od istoka prema zapadu
02.15 – Latinica: Živjeti s multiplom sklerozom
03.45 – Film
05.30 – Zrela ljubav, serija

07.50 – TV kalendar
08.00 – Teletubbies, lutkarska serija
08.25 – ŽUTOKLJUNAC
09.20 – NULTI SAT
10.25 – Svjetski brod, serija za djecu

10.50 – Mumija, crtana serija
11.15 – Direkt
11.45 – Slobodna zona kratki dokumentarni film
12.00 – Zvezdane staze: Voyager 7., serija
12.45 – Res publica: U središtu medija, religijski program
13.35 – Glazbena TV
15.00 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
15.15 – Ciklus Columbo: Staromodno ubojstvo, američki TV
17.35 – Glavni grad 3., serija
18.20 – Županijska panorama
18.45 – Vijesti iz kulture
18.50 – Internacional, vanjskopolički magazin
19.35 – 8 jednostavnih pravila za dečke moje kćeri tinejdžerice, humoristična serija
20.05 – Whoopi, humoristična serija
20.30 – Spašavanje vojnika Ryana, američki film
23.15 – Vijesti na Drugom
23.25 – Promet danas
23.30 – Bez traga, serija
00.10 – Oz 5., serija
01.05 – Stranger Inside, američki film

02.35 – Glavni grad 3., serija
03.20 – Mirotvorci, serija
04.05 – Whoopi, humoristična serija
04.25 – Bez traga, serija

07.00 NOVA KIDS TV
Pobjednički tim
Kralj šamana
Shinzo
Pobjednički tim
Kralj šamana
09.30 Rubi, serija
10.20 Zatočenica, serija
11.10 Ciganke, serija
12.00 Red Carpet, zabavna emisija
13.00 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
13.30 Dosje krokodil, dokumentarna serija
14.00 Dream Team, serija

14.30 Izlog strasti, serija
15.15 Nauči me voljeti, serija
16.10 Ciganke, serija
17.00 Vijesti
17.05 Zatočenica, serija
18.00 Rubi, serija
19.00 24 sata
19.35 Sport
19.40 Nova scena
19.45 Vrijeme
19.50 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
20.00 Jedan na jedan – talk show Alke Vuice
21.00 Prvi u tjednu: Robin Hood – princ lopova, igrani film
23.30 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
23.40 Nova noć: Osveta marinaca, igrani film

01.25 Vrijeme sutra
06.35 Voljeni doktor Martini, humoristična serija
07.25 Anastasia, sapunica
08.10 Osveta ljubavi, telenovela
09.00 Simpsoni, humoristična animirana serija
09.20 Sabrina, mala vještica, humoristična serija
09.50 Roseanne, humoristična serija
10.15 Bračne vode, humoristična serija
10.40 Dadilja, humoristična serija
11.10 Ekkluziv, magazin
11.40 Sanja, talk show
12.35 Zabranjena ljubav, sapunica
13.00 Anastasia, sapunica
13.50 Osveta ljubavi, telenovela
14.40 Voljeni doktor Martini
15.35 Simpsoni, humoristična animirana serija
16.00 Sabrina
16.25 Roseanne
16.55 Bračne vode, humoristična serija
17.20 Dadilja, humoristična serija
17.45 Sanja: Draga u Zagrebu, dragi u Beču. Predaleko? Preblizu?, talk show
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.05 Eksploziv, magazin
19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
20.15 Super nanny, dokumentarna sapunica
21.10 CSI: New York, kriminalistička serija
22.00 Plan osvete, igrani film, akcijski triler
23.35 Vijesti, informativna emisija
23.50 FBI: Istraga, dokumentarno-kriminalistička serija
00.45 Kaži zašto me ostavi

UTORAK 3. 5. 2005.

HRT 1

06.20 – TV kalendar
 06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Promet danas
 09.15 – Lugarnica 13., serija
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Velika putovanja
 željeznicom: Od Granade
 do Salamanke s
 Michaelom Portillom
 11.05 – Oprah Show
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioproгноza
 12.16 – TV kalendar
 12.26 – Dietpharmova nagradna
 pitalica
 12.30 – Zrela ljubav, serija (12)
 13.20 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – Mirotvorci, serija
 14.55 – Slobodna zona,
 kratki dokumentarni film
 15.05 – Mumija, crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 16.20 – Putovanje oko svijeta:
 Amazona, pluća Zemlje
 17.10 – Život uživo – sa stilom
 17.50 – Vijesti
 18.00 – Život uživo – tema dana
 18.40 – Promet danas
 18.45 – Najslabija karika, kviz
 19.30 – Dnevnik
 20.10 – Globalno sijelo
 20.45 – 100% ja, zabavno-
 glazbena emisija
 21.40 – Blago krša: Put kroz raj,
 dokumentarna serija
 22.20 – Otvoreno
 23.15 – Dnevnik
 23.25 – Vijesti iz kulture
 23.35 – Videoletters
 00.00 – Velika putovanja
 željeznicom: Od Granade
 do Salamanke s
 Michaelom Portillom
 00.50 – 8 jednostavnih pravila
 za dečke moje kćeri
 tinejdžerice,
 humoristična serija
 01.15 – Globalno sijelo
 01.45 – 100% ja, zabavno-
 glazbena emisija
 02.35 – Blago krša:
 Put kroz raj,
 dokumentarna serija
 03.10 – Slobodna zona,
 kratki dokumentarni film

HRT 2

03.25 – 61, američki film
 05.30 – Zrela ljubav, serija

07.50 – TV kalendar
 08.00 – Teletubbies,
 lutkarska serija
 08.25 – ŽUTOKLJUNAC
 09.20 – NULTI SAT
 10.25 – Svjetski brod,
 serija za djecu
 11.15 – Internacional,
 vanjskopolički magazin
 12.00 – Zvezdane staze:
 Voyager 7., serija
 12.45 – Res publica: Normalan
 život, emisija o osobama
 s invaliditetom
 13.35 – Glazbena TV
 14.25 – 61, američki film
 16.30 – Vijesti za gluhe
 16.40 – Tree Hill, serija za mlade
 17.35 – Glavni grad 3., serija
 18.20 – Županijska panorama
 18.45 – Vijesti iz kulture
 18.50 – Dokumentarna emisija
 19.35 – 8 jednostavnih pravila za
 dečke moje kćeri
 tinejdžerice,
 humoristična serija
 20.05 – Uzmi ili ostavi, TV igra

20.35 – 1. poluvrijeme
 21.45 – 2. poluvrijeme
 22.45 – Promet danas
 22.50 – Oz 5., serija
 23.50 – Vijesti na Drugom
 00.00 – Zalazeće sunce,
 japanski film
 02.20 – Glavni grad 3., serija

03.05 – Mirotvorci, serija
 07.00 NOVA KIDS TV
 Pobjednički tim
 Kralj šamana
 Shinzo
 Pobjednički tim
 Kralj šamana
 09.30 Rubi, serija
 10.20 Zatočenica, serija
 11.10 Ciganke, serija
 12.00 Jedan na jedan –
 talk show Alke Vuice
 13.00 Laku noć, Hrvatska,
 crtana serija
 13.30 Dosje krokodil,
 dokumentarna serija
 14.00 Dream Team, serija
 14.30 Izlog strasti, serija
 15.15 Nauči me voljeti, serija

16.10 Ciganke, serija
 17.00 Vijesti
 17.05 Zatočenica, serija
 18.00 Rubi, serija
 19.00 24 sata
 19.35 Sport
 19.40 Nova scena
 19.45 Vrijeme
 19.50 Laku noć, Hrvatska,
 crtana serija
 20.00 Naša mala klinika, serija
 21.00 Po ure torture,
 zabavna emisija
 21.30 Izgubljeni, serija
 22.30 Svi vole Raymonda, serija
 23.00 Laku noć, Hrvatska,

crtana serija
 23.10 Nova noć: Zagonetna smrt,
 igrani film
 00.50 Vrijeme sutra
 06.25 Voljeni doktor Martini,
 humoristična serija
 07.15 Anastasia, sapunica
 08.00 Osveta ljubavi, telenovela
 08.45 Simpsoni, humoristična
 animirana serija
 09.10 Sabrina, mala vještica,
 humoristična serija
 09.35 Roseanne
 10.05 Bračne vode,
 humoristična serija
 10.30 Dadilja, humoristična serija
 10.55 Eksploziv, magazin
 11.40 Sanja, talk show
 12.35 Zabranjena ljubav, sapunica
 13.00 Anastasia, sapunica
 13.50 Osveta ljubavi, telenovela
 14.40 Voljeni doktor Martini
 15.35 Simpsoni, humoristična
 animirana serija
 16.00 Sabrina, mala vještica,
 humoristična serija
 16.25 Roseanne
 16.55 Bračne vode,
 humoristična serija
 17.20 Dadilja, humoristična serija
 17.45 Sanja: Godišnjica Sanje,
 talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.05 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Mjenjačnica, zabavna
 emisija
 21.10 Predsjedničke laži,
 igrani film, komedija
 22.50 Cobra 11 – specijalci s
 autoputa,
 kriminalistička serija
 23.50 Vijesti, informativna emisija
 00.05 CSI: New York,
 kriminalistička serija
 00.50 Super nanny,
 dokumentarna sapunica
 01.35 Plan osвете, igrani film,
 akcijski triler

SRIJEDA

HRT 1

06.20 – TV kalendar
 06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Promet danas
 09.15 – Lugarnica 13., serija
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Čuvari šume,
 dokumentarna serija
 10.35 – Gospodari životinja,
 dokumentarna serija
 11.00 – Govorimo o zdravlju
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioproгноza
 12.16 – TV kalendar
 12.26 – Dietpharmova
 nagradna pitalica
 12.30 – Zrela ljubav, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – Mirotvorci, serija
 14.55 – Slobodna zona,
 kratki dokumentarni film
 15.05 – Lionhearts, crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 16.20 – Putovanje oko svijeta:
 Srednja Amerika –
 kolijevka kulture Maja
 17.10 – Život uživo – sa stilom
 17.45 – Vijesti
 17.55 – Život uživo – tema dana
 18.30 – Promet danas
 18.32 – Dietpharmova
 nagradna pitalica,
 18.35 – Najslabija karika, kviz
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Piramida, zabavni program
 21.45 – Slavan otac još slavnijeg
 sina, dokumentarna emisija
 22.15 – Bioproгноza
 22.20 – Otvoreno
 23.15 – Dnevnik
 23.25 – Vijesti iz kulture
 23.30 – Kulturni info
 23.35 – Transfer
 00.20 – Čuvari šume,
 dokumentarna serija
 00.45 – Gospodari životinja,
 dokumentarna serija
 01.10 – 8 jednostavnih pravila
 za dečke moje kćeri
 tinejdžerice,
 humoristična serija
 01.35 – Poslovni klub
 02.05 – Transfer
 04.55 – Maja, talk-show
 05.30 – Zrela ljubav, serija

HRT 2

07.50 – TV kalendar
 08.00 – Teletubbies, lutkarska serija

SRIJEDA 4. 5. 2005.

08.25 – ŽUTOKLJUNAC
 09.20 – NULTI SAT
 09.45 – Baš sam fora!
 10.25 – Svjetski brod, serija za djecu
 10.50 – Mumija, crtana serija
 11.15 – Dokumentarna emisija
 12.00 – Zvezdane staze: Voyager 7., serija
 12.45 – Res publica: Trenutak spoznaje
 13.20 – Res publica: Heureka
 13.35 – Glazbena TV
 14.00 – NULTI SAT
 14.55 – Obitelj Addams, američki film
 16.30 – Vijesti za gluhe
 16.40 – Tree Hill, serija za mlade
 17.35 – Glavni grad 3., serija
 18.20 – Županijska panorama
 18.45 – Vijesti iz kulture
 18.50 – Velike pobjede – Bljesak, dokumentarna emisija
 19.35 – 8 jednostavnih pravila za dečke moje kćeri tinejdžerice, humoristična serija
 20.05 – Uzmi ili ostavi, TV igra
 20.35 – 1. poluvrijeme
 21.45 – 2. poluvrijeme
 22.45 – Nogometna Liga prvaka – emisija i sažeci
 23.35 – Vijesti na Drugom
 23.50 – Oz 6., serija
 00.50 – Assassins, američko-francuski film
 03.00 – Glavni grad 3., serija
 03.45 – Mirotvorci, serija

07.00 NOVA KIDS TV
 Pobjednički tim
 Kralj šamana
 Shinzo
 Pobjednički tim
 Kralj šamana
 09.30 Rubi, serija
 10.20 Zatočenica, serija
 11.10 Ciganke, serija
 12.00 Naša mala klinika, serija
 13.00 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 13.30 Dosje krokodil, dokumentarna serija
 14.00 Dream Team, serija
 14.30 Izlog strasti, serija
 15.15 Nauči me voljeti, serija
 16.10 Ciganke, serija
 17.00 Vijesti
 17.05 Zatočenica, serija
 18.00 Rubi, serija
 19.00 24 sata
 19.35 Sport
 19.40 Nova scena
 19.45 Vrijeme
 19.50 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.00 Krimi: Bez izlaza, igrani film
 21.45 U sridu – talk show
 22.45 Svjetske zavjere, dokumentarni film
 23.15 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 23.25 Nova noć: B. Monkey, igrani film
 01.05 Vrijeme sutra

06.25 Voljeni doktor Martini, humoristična serija
 07.15 Anastasia, sapunica
 08.00 Osveta ljubavi, telenovela
 08.45 Simpsoni, humoristična animirana serija
 09.10 Sabrina, mala vještica, humoristična serija
 09.35 Roseanne, humoristična serija
 10.05 Bračne vode, humoristična serija
 10.30 Dadilja, humoristična serija
 10.55 Eksploziv, magazin
 11.40 Sanja, talk show
 12.35 Zabranjena ljubav, sapunica
 13.00 Anastasia, sapunica
 13.50 Osveta ljubavi, telenovela
 14.40 Voljeni doktor Martini, humoristična serija
 15.35 Simpsoni, humoristična animirana serija
 16.00 Sabrina, mala vještica, humoristična serija
 16.25 Roseanne, humoristična serija
 16.50 Bračne vode, humoristična serija
 17.20 Dadilja, humoristična serija
 17.45 Sanja: Sve što trebaš znati, djed i baka će ti dati!, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.05 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Prijatelj na kvadrat, zabavna emisija
 21.10 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
 22.00 Tragovi zločina, kriminalistička serija
 22.55 Cobra 11 – specijalci s autoputa, kriminalistička serija
 23.50 Vijesti, informativna emisija
 00.05 Predsjedničke laži, igrani film, komedija
 01.40 Cobra 11 – specijalci s autoputa, kriminalistička serija

ČETVRTAK

06.20 – TV kalendar
 06.30 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 – Promet danas
 09.15 – Lugarnica 13., serija
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Velika putovanja željeznicom: Japan – od Tokija do Kagoshime s Fergalom Keaneom

11.00 – Mali gradski vrtovi, dokumentarna serija
 11.30 – Prava talijanska kuhinja Giorgija Locatellija, dokumentarna serija
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioproгноza
 12.16 – TV kalendar
 12.26 – Dietpharmova nagradna pitalica
 12.30 – Zrela ljubav, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.10 – Mirotvorci, serija
 14.55 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 15.05 – Lionhearts, crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za mlade
 16.00 – Hrvatska danas
 16.20 – Putovanje oko svijeta: Izgubljeni u Australiji
 17.10 – Život uživo – sa stilom
 17.50 – Vijesti
 18.00 – Život uživo – tema dana
 18.40 – Promet danas
 18.45 – Najslabija karika, kviz
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Tko želi biti milijunaš?, kviz
 21.10 – Brisani prostor
 22.05 – Pola ure kulture
 22.35 – Bioproгноza
 22.40 – Otvoreno
 23.35 – Dnevnik
 23.45 – Vijesti iz kulture
 23.55 – Pričaj s njom, španjolski film
 01.50 – Velika putovanja željeznicom: Japan – od Tokija do Kagoshime s Fergalom Keaneom
 02.40 – 8 jednostavnih pravila za dečke moje kćeri tinejdžerice, humoristična serija

03.05 – Brisani prostor
 03.55 – Poirot: Šupljina, britanski film
 05.30 – Zrela ljubav, serija

07.50 – TV kalendar
 08.00 – Teletubbies, lutkarska serija
 08.25 – ŽUTOKLJUNAC
 10.25 – Svjetski brod, serija za djecu
 10.50 – Lionhearts, crtana serija
 11.15 – Velike pobjede – Bljesak, dokumentarna emisija
 12.00 – Zvezdane staze: Voyager 7., serija
 12.45 – Res publica: Meta, emisija za branitelje
 13.35 – Glazbena TV
 14.00 – NULTI SAT
 15.00 – Obiteljske vrijednosti obitelji Addams, američki film
 16.30 – Vijesti za gluhe
 16.40 – Tree Hill, serija za mlade
 17.35 – Glavni grad 3., serija
 18.20 – Županijska panorama
 18.45 – Vijesti iz kulture
 18.50 – Tisno, dokumentarna emisija
 19.20 – Europa i mi
 19.35 – 8 jednostavnih pravila za dečke moje kćeri tinejdžerice, humoristična serija
 20.05 – Poirot: Šupljina, britanski film
 21.45 – Vijesti na Drugom
 21.55 – Promet danas
 22.00 – Oz 6., serija
 22.55 – Na rubu znanosti: Oružja budućnosti
 23.55 – Glavni grad 3., serija
 00.40 – Mirotvorci, serija

07.00 NOVA KIDS TV
 Pobjednički tim
 Kralj šamana
 Shinzo
 Pobjednički tim
 Kralj šamana
 09.30 Rubi, serija
 10.20 Zatočenica, serija
 11.10 Ciganke, serija
 12.00 U sridu – talk show
 13.00 Laku noć, Hrvatska, crtana serija

5. 5. 2005.

13.30 Dosje krokodil, dokumentarna serija
 14.00 Dream Team, serija
 14.30 Izlog strasti, serija
 15.15 Nauči me voljeti, serija
 16.10 Ciganke, serija
 17.00 Vijesti
 17.05 Zatočenica, serija
 18.00 Rubi, serija
 19.00 24 sata
 19.35 Sport
 19.40 Nova scena
 19.45 Vrijeme
 19.50 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.00 Od glave do pete, zabavna emisija
 21.00 Kućanice, serija
 22.00 Kevin Hill, serija
 23.00 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 23.10 Nova noć: Krug, igrani film

00.50 Vrijeme sutra
 06.25 Voljeni doktor Martin
 07.15 Anastasia, sapunica
 08.00 Osveta ljubavi, telenovela
 08.45 Simpsoni, humoristična animirana serija
 09.10 Sabrina, mala vještica, humoristična serija
 09.35 Roseanne, humoristična serija
 10.05 Bračne vode
 10.30 Dadilja, humoristična serija
 10.55 Eksploziv, magazin
 11.40 Sanja, talk show
 12.35 Zabranjena ljubav, sapunica
 13.00 Anastasia, sapunica
 13.50 Osveta ljubavi, telenovela
 14.40 Voljeni doktor Martini, humoristična serija
 15.35 Simpsoni
 16.00 Sabrina
 16.25 Roseanne, humoristična serija
 16.50 Bračne vode
 17.20 Dadilja, humoristična serija
 17.45 Sanja: Prijateljice noći
 Želimo svoja prava!, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.05 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 21.25 Ljubavno pismo, igrani film, ljubavna drama/komedija
 23.00 Cobra 11— specijalci a autoputa, kriminalistička serija
 23.55 Vijesti, informativna emisija
 00.10 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
 00.55 Tragovi zločina, kriminalistička serija
 01.45 Cobra 11— specijalci sa autoputa, kriminalistička serija

TV TJEDNIK NA YU ECO

Emisija TV tjednik emitirat će se večeras 29. travnja u uobičajenom terminu od 20 sati na programu YU ECO televizije. U ovoj emisiji moći ćete pogledati prilog o blagoslovu žita na Bikovu, odnosno početku programa ovogodišnjih žetvenih svečanosti, Dužijance. Repriza ove emisije je u subotu 30. travnja u 15 sati.

FILM TJEDNA

PONEDJELJAK, HRT 2, 2. svibnja 2005. u 20.30

SPAŠAVANJE VOJNIKA RYANA

američki film
 (SAVING PRIVATE RYAN, 1998.)

Ratni film. Kapetan John Miller i njegova jedinica nakon krvavog iskrcavanja u Normandiji u lipnju 1944. dobivaju specijalan zadatak da iza neprijateljskih linija pronađu vojnika Jamesa Ryana, jedinog preživjelog sina obitelji Ryan, čija su trojica braće poginula u jednom danu, i da ga živog i zdravog dovedu na sigurno, nakon čega će biti vraćen kući. Na putu do Ryana, Miller i njegovi vojnici nailaze na opasne prepreke, a kad ga napokon pronađu, on odbije napustiti drugove. Naime, Ryanova malobrojna jedinica dobila je zadatak po svaku cijenu obraniti strateški važan most pred nadiranjem Nijemaca...

Nakon »Schindlerove liste« Steven Spielberg snimio je još jedan iznimno angažiran film s temom iz Drugog svjetskog rata, utemeljen na stvarnoj priči o američkom vojniku čija su trojica braće poginula u jednom danu, pa je zapovjedništvo donijelo odluku da se jedini preostali, najmlađi brat spasi. Film impresivno dočarava krvava ratna zbivanja u uvodnoj sekvenci iskrcavanja na plažu Omaha na tzv. Dan D i u završnoj sekvenci bitke za most. Američka akademija Spielbergov je veliki trud nagradila Oscarom za najbolju režiju, a Oscarom su nagrađeni i fotografija, montaža, zvuk i montaža zvučnih efekata. Spielbergova režija nagrađena je i Zlatnim globusom, kao i sam film u kategoriji najbolje drame.

Uloge: Tom Hanks, Tom Sizemore, Matt Damon, Jeremy Davies, Adam Goldberg, Barry Pepper, Giovanni Ribisi, Vin Diesel, Dennis Farina
 Scenarist: Robert Rodat
 Redatelj: Steven Spielberg
 Trajanje: 164'

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci – 800 dinara

☐ 1 godina – 1.500 dinara

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže "Hrvatska riječ" svakog tjedna.

INOZEMSTVO

☐ 1 godina – 70 EUR.

BANK: VBUDU 22

(Vojvodanska banka a.d. Novi Sad Yugoslavia)

Beneficiary customer:

540101 320 5 NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Hrvatska riječ

Ime i prezime:

Ulica i broj:

Mjesto i zemlja:

Telefon i e-mail:

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU "Hrvatska riječ", Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karadordev put 2,
telefon (danonoćno): (024) 55-44-33
- Horgoš, Borisa Kidriča 7,
telefon (danonoćno): (024) 792-202
Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.yu
e-mail: funero@funero.co.yu

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obaveštava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica - Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.743 din.)
- studenti uz prikaz indeksa uživaju popust od 30% (povratna karta je 2.450 din., a u jednom pravcu 1.375 din.)
- osobe starije od 60 godina imaju popust od 30%

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA DIREKTNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA PRAVCA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

RADIO SUBOTICA

24000 Subotica
Put Jovana Mikića 12
Tel: 024/55-22-00
Fax: 024/55-19-02
email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku
- 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku
- 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

SHEMA programa na hrvatskom jeziku

19,00 h

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- Jezični savjetnik

19,30 h

- »Iz života naših predaka« (ponedjeljkom)
- »Sportski vremeplov« (ponedjeljkom)
- »Na izravnoj vezi« (utorkom)
- »Otvoreni studio« (srijedom)

»Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)

»U društvu s mladima« (petkom)

20,00 h

»Aktualije« (ponedjeljkom)

»Iz hrvatske povijesti« (utorkom)

»Putokazi« (srijedom)

»Rock vremeplov« (četvrtkom)

Vjerska emisija (petkom)

20,30 h

- Vijesti dana

- Pripovijetka Balinta Vujkova

- Hitovi hrvatskih izvođača

- Minute za ljubitelje jazza (petkom)

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu

